

EUGENIJUS ONEGINAS

Pétri de vanité il avait encore plus de
cette espèce d'orgueil qui fait avouer avec
la même indifférence les bonnes comme
les mauvaises actions, suite d'un sentiment
de supériorité, peut-être imaginaire.

Tiré d'u ne lettre particulière¹

*Nenoriu niekadot ėtikti
Išpuikėliams; aš pamilau
Draugystę tavo – ir palikti
Geidžiu brangiausių laidą tau,
Brangesnį kaip dvasia žavinga,
Svajonės kupina šventos,
Kuklumo ir minčių didingų,
Poezijos gyvos, grynos;
Priimk ranka neabejinga
Šiuos margus kūrinio skyrius,
Apyšturkščius, pusiau juokingus,
Idealius, pusiau graudingus,
Manų žaismų lengvus vaisius,
Ir nemigos, ir įkvėpimų,
Jaunystėj vystančių dienų,
Širdies karčiųjų patyrimų,
Šaltųjų proto pastabų.*

PIRMASIS SKYRIUS

Gyventi skubinas ir jaust nedelsia jis.

K. Viazemskis²

I

„Visai sukiužęs dėdė mano,

¹ Romano epigrafo literatūrinis šaltinis nėra žinomas. Epigrafo vertimas:

„Kupinas tuščios garbės, jis pasižymėjo dar tuo ypatingu išdidumu, kuris su vienodu abejingumu verčia prisipažinti kaip dėl gerų, taip ir dėl blogų poelgių, – išdava pranašumo jausmo, galbūt įsivaizduoto.

Paimta iš privataus laiško.“

² Epigrafas paimtas iš poeto P. A. Viazemskio eilėraščio „Pirmasis sniegas“ (1817), kurį A. Puškinas labai mėgo.

Dorybių baisiai daug turįs³,
Priversti gerbt save sumano, –
Ir ką geriau bepadarys?
Tuo pavyzdį kitiems suteikia;
Bet, o, koks nuobodis, kai reikia
Slaugyt ligonį dienąnakt –
Kam čia kantrybės gal pakakti
Tikrai, juk tai klasta žemiausia –
Vos gyvą senį glostinėt,
Ir priegalvius jam taisinėt,
Ir vaistus davinėt liūdniausiai,
Ir dūsaut, ir galvot slapčia:
Kada jį velnias griebis iš čia!”

II

Pabalda jaunas taip galvojo,
Per dulkes lėkdamas paštu⁴.
Jis Dzeuso lėmimu svajojo
Gaut turtą giminių aukštų.
Draugai Liudmilos ir Ruslano⁵!
Herojų šio kuklaus romano
Be įžangų jūs leiskit mums
Iš karto pristatyti jums –
Oneginą, bičiulį gerą, –
Jis gimė prie Nevos krantų,
Kur gal, skaitytojau, ir tu
Gimei, spindėjai taip, kaip dera!
Ir aš kadais basčiausi ten,
Bet šiaurės oras kenkia man*.

III

Tarnaudamas dorai, nevengė
Gyvent jo tėvas iš skolų,
Tris pokylius kas metai rengė,
Kol nebesuvedė galų.
Lemtis Eugenijų globojo:
Jį iš pradžių *Madam* vedžiojo,
Paskui ją pakeitė *Mesjė*.
Malonūs, žvitrūs metai šie.
L'Abė, prancūzo, kas nežino?
Kad vaikas nenuilstų veik,
Juokais temokė jį beveik,
Griežtais moralais nekankino,
Už išdykimą kiek pabars –

³ „Dorybių baisiai daug turįs“ – Krylovo eilutės „Asilas, dorybių baisiai daug turįs“ (iš pasakėčios „Asilas ir kaimietis“) perifrazė.

⁴ Lėkdamas paštu – t. y. važiuodamas pašto arkliais.

⁵ *Ruslanas ir Liudmila* – pirmoji Puškino poema.

* Rašyta Besarabijoje. (Žvaigždutėmis pažymėti komentarai – paties autoriaus.)

Vest sodan Vasaros nutars.

IV

Kada Eugenijui jaunystės
Atėjo metas neramus,
Svajonių, liūdesio, draugystės, –
Mesjė paliko jų namus.
Herujui laisvė kursto kraują;
Jis kerpas pagal madą naują;
Kaip *dendi** Londono puošnus,
Pasaulin jis tuojau išsprūs.
Prancūziškai jam kuo puikiausiai
Pavyko dar mažam išmokyti;
Gerai mozūrą gali šokti
Ir pasisveikinti kuo laisviausiai:
Nuspręsta vienu tuoj balsu –
Protingas, mielas iš tiesų.

V

Visi mes mokėmės truputį.
Šio to, šiaip taip ir kaip paklius:
Mokovui, ačiū Dievui, būti
Tikrai ne taip sunku pas mus.
Oneginas, kaip daug kas spėjo
(Tai nuomonė griežtų teisėjų),
Pedantas, nors mokslus labai.
Galėjo pokalby jisai, –
Jam teko talentą turėti, –
Paliesti klausimus visus,
Kaip išsilavinęs žmogus,
Rimtam ginče ir patylėti,
Priversti šyptelėti damas,
Pažėręs joms epigramas⁶.

VI

Nebe madoj kalba lotynų:
Tačiau, pasakius atvirai,
Suprasti epigrafams žino
Šią kalbą jis gana gerai,
Jis šneka apie Juvenalį⁷,
Gale laiškų parašo *vale*⁸,
Ir, jeigu reik, šiaip taip ištes
Dvi Eneidos⁹ eilutes.

* Dendi, frantas.

⁶ Epigrama – trumpas satyrinis eilėraštis. Puškinas čia epigramomis vadina piktus Onegino sąmojus.

⁷ Juvenalis (I–II a. m. e.) – garsus romėnų satyrikas.

⁸ *Vale* (lot.) – sudie.

Jis neturėjo patraukimo
Raust chronologinius pelus,
Tirt praeities žilos melus,
Bet anekdotų palikimą
Nuo Romulo¹⁰ lig dabarties
Galėjo bert iš atminties.

VII

Jis pašaukimo neturėjo
Akordams gyvastį pašvęst,
Kur būta jambo, kur chorėjo,
Nesugebėdavo išspręst.
Homerą plūdo, Teokritą¹¹,
Bet skaitė jis Adomą Smitą¹²,
Ekonomistas gan gilus,
Gvildeno klausimus visus,
Kaip darosi šalis turtinga,
Kuo ji gyvena ir kodėl
Jai aukso nebereikia vėl,
Kai *savo produktų* nestinga.
Jo tėvas dar ne toks gudrus –
Jis savo įkeitė dvarus.

VIII

Ką dar žinojo mūs herojus,
Man laiko apsakyt nėra;
Bet kur nepaprastai jam klojos,
Kur patirtis tikrai gera,
Kas iš mažens turėjo svarbą,
Jam telkė kančią, džiaugsmą, darbą,
Kuo vertės per dienas, naktis
Jo ilgesingas tingulys, –
Tai mokslas tos aistros švelniosios,
Kurią Nazonas¹³ dainomis
Išliejo ir kaip tremtinys
Pabaigt dienas buities audriosios
Turėjo ne gimtoji šaly –
Moldavų stepių vidury.

IX

.....

⁹ *Eneida* – romėnų poeto Vergilijaus (70–9 prieš m. e.) poema.

¹⁰ Romulas – legendinis Romos įkūrėjas ir pirmasis Romos karalius.

¹¹ Teokritas – graikų poetas, gyvenęs III a. prieš m. e., autorius eilėraščių įvairiomis buitinėmis temomis, vėliau pavadintų „idilėmis“.

¹² Adomas Smitas (1723–1790) – žinomas anglų ekonomistas. Pagal jo teoriją, krašto praturtėjimui pinigai (auksas) vaidina antraeilį vaidmenį palyginti su žemės ūkio ir pramonės produktais. Vienas Smito sekėjų taip suformulavo jo mintį: „Kada valstybė darbu pagamina daugybę prekių, tai pinigai ateina patys.“

¹³ Publijus Ovidijus Nazonas (43 prieš m. e.–17 m. e.) – garsus romėnų poetas, *Meilės meno* autorius.

.....
.....

X

Anksti išmoko veidmainiauti,
Slépt viltį ir įkalbinėt,
Ir įsitikinimus griauti,
Niūriai liūdėt ir pavydėt.
Čia jis klusnus, čia iškilmingas,
Čia nuolankus, čia abejingas!
Čia susimąstęs jis nutils,
Paskui liepsningai vėl prabils.
Laiškai jo meilės neatidūs!
Jei ką giliai pamils jisai,
Dėl to save užmirš visai!
Jo žvilgsniai būdavo išdidūs,
Įžūlūs, švelnūs ar staiga
Nuolankiai ašara degą!

XI

Vis naujas rodytis mokėjo,
Skaistuoję stebint nerimtai,
Ją gąsdint neviltim gebėjo
Ir pataikauti taip šventai.
Jis gaudė mirksnius graudulingus
Ir griovė prietarus meilingus
Liepsnojančia aistra, protu,
Mokėjo jis tuo pat metu
Maldaut, prašyt ir reikalauti,
Klausyt pirmos širdies plastos
Ir meilę sekti nuolatos,
Ir – pasimatymą išgauti
Slaptai, o paskum vienuoj
Sakyt pamokslus jai tyloj!

XII

Anksti gebėjo jis kankinti
Garsių kokečių širdeles!
Ir kai norėjos sunaikinti
Konkurentus, jisai strėles
Užnuodytas į priešus šaudė.
O kokias pinkles jis jiems audė!
Bet vyrai, gerbiami aukštai,
Su juo vis tiek geri draugai:
Jį glostė vyras apgaulingas,

Foblazo¹⁴ senas mokinys,
Senukas nepasitikįs,
Ragų nešiotojas didingas¹⁵,
Kuriam patinka – ir gana! –
Jis pats, jo pietūs, jo žmona.

XIII. XIV

.....
.....
.....

XV

Dar, būdavo, jis lovoj tįso,
O jam jau neša laiškelius.
Kas? Pakvietimai? Taip, iš viso
Jį prašo į trejus namus:
Čia balius bus, vaikų ten šventės.
Kurgi nulėks jis neiškentęs?
Nuo ko pradės? Kur bus laiku?
Visur suspėti nesunku.
Rytinį apsilikęs rūbą,
Su dideliu *bolivaru**,
Jis važinėjas bulvaru¹⁶,
Kvėpuoja laisvas – nēr kur skuba,
Kol jam bregetas¹⁷ suskambės
Ir pagaliau pietų pakvies.

XVI

Tamsu jau; į roges jis lipa.
„Greičiau!“ jis šaukia: „po velnių!“
Šaltom sidabro dulkēm žiba
Apykablė jo kailinių.
Jis dumia pas *Taloną**: tiki
Surast Kaveriną¹⁸ šį sykį.
Įėjo; kamštis trinkt – aukštai,
Kometos liejasi sriautai¹⁹,

¹⁴ Foblazas – prancūzų rašytojo Luvė de Kuvrė (1760–1797) romanų serijos *Kavaliariaus Foblazo nuotyčiai* herojus. Foblazas – žmogus, visą gyvenimą skiriaš meilės nuotykiams.

¹⁵ Puškinas „ragų nešiotoju didingu“ vadino Aleksandrą Lvovičių Davydovą, dekabristo brolių A. L. Davydovo žmona Aglaja Antonovna pasižymėjo labai laisvu elgesiu.

* Skrybėlė à la Bolivar.

¹⁶ Čia turimas galvoj Nevos prospektas Peterburge. Tais laikais prospektas buvo nusodintas medžiais ir buvo mėgstama pasivaikščiojimų vieta.

¹⁷ Bregetas – kišeninis laikrodis, mušas valandas. Taip pavadintas jo konstruktoriaus prancūzų mechaniko Bregeto vardu.

* Žinomas restorano savininkas.

¹⁸ P. P. Kaverinas – husarų karininkas, Puškino bičiulis. Jis garsėjo savo „šauniais“ nuotykiams ir pamėgimu išgerti. Tuo pat metu jis buvo labai išsilavinęs žmogus. Puškinas labai vertino jo „aukštą protą ir širdį“.

Prieš jį *rostbifas* kruvinasis,
Ir triufeliai čia pat yra –
Prancūzų virtuvė gera,
Pyragas Strasburgo tikrasis
Tarp sūrių Limburgo visų
Su auksiniu ananasu²⁰.

XVII

Dar troškulys maldauja vyno
Užlieti riebius kotletus;
Tačiau bregetas jiems garsina:
Tuoju baletas naujas bus.
Teatro įstatų leidėjas,
Tasai nepastovus gerbėjas
Artisčių, jų garbės svetys.
Už scenos gan dažnai sėdįs,
Herojus lekia į teatrą,
Kur laisvė reiškiasi vieša, –
Nuplot ten gali Antrašą²¹,
Nušvilpti Fedrą, Kleopatrą,
Iššaukt Moiną²² vien dėl to,
Kad tik išgirstų balsą jo.

XVIII

Užburtas kraštas! Triumfavo
Čia laisvės dainius prakilnus
Fonvizinas satyrom savo,
Kaip ir Kniažninas sumanus;
Minios gi ašaras, plojimą
Kaip duoklę Ozerovas ima
Ten su Semionova pačia;
Kateninas prikėlė čia
Kornelio genijų didingą;
Čion siuntė Šachovskoj kandus
Šaunių komedijų pulkus;
Didlo²³ garbės čionai nestinga;

¹⁹ Posakis „Kometos vynas“ – vertimas iš prancūzų kalbos „Vin de la comète“ – reiškia 1811 m. derliaus vyną. Tais metais Prancūzijoje nepaprastai užderėjo vynuogės, o tai pagal prietarą buvo priskiriama įtakai kometos, kuri buvo matyti tų metų rudenį (tarp kitko, ir Lietuvoje). Tų metų vynas buvo laikomas labai aukštos kokybės.

²⁰ Triufeliai – iš užsienio įvežamų grybų rūšis. Strasburgo pyragas – paštetas iš žąsies kepenėlių. Jas konservuotas atveždavo iš Strasburgo. Limburgo sūris – minkštas, aštrus sūris, gaminamas Belgijoje, Limburgo mieste.

²¹ *Antraša* (pranc.) – baleto šuo.

²² „Fedra“ – prancūzų poeto Rasino tragedija. „Kleopatra“ – baletas, perdirbtas iš Voltero tragedijos. Moina – Ozerovo tragedijos „Fingalas“ herojė.

²³ Suminėti žymiausi rusų dramaturgai: *D. I. Fonvizinas* (1745–1792) – garsių komedijų „Brigadierius“ ir „Nesubrendėlis“ autorius. *I. B. Kniažninas* (1742–1791) – daugelio tragedijų ir komedijų, parašytų klasikine dvasia, autorius. *V. I. Ozerovas* (1769–1866) – daugybės patriotinių tragedijų autorius. *Semionova* Jekaterina Semionovna (1786–1849) – įžymi tragiškoji aktorė, apie kurią Puškinas su susižavėjimu atsiliepia savo pastabose 1819 m.: „Mano mintys apie rusų teatrą“. 1820 m. Puškinas atsiliepė į Semionovos pasitraukimą iš teatro eilėraščiu „Nejau nutilo balsas nuostabūs“. *A. A. Šachovskojus* (1777–1846) – dramaturgas ir ilgametis teatro veikėjas. *Didlo* (1767–1837) – įžymus baletmeisteris, kurį Puškinas mini 5-oje pastaboje prie *Eugenijaus Onegino*.

Kulisių unksmėje jauni
Man bėgo metai tekini.

XIX

O deivės mano! Kur išnykot?
Išgirskite liūdnius šauksmus:
Ar jūs tos pat? O gal jau likot
Jūs kitos, pakeitė gal jus?
Ar vėl girdėsiu jūsų chorą?
Regėsiu rusų Terpsichorą²⁴,
Jos gyvus polėkius ašai?
Ar žvilgsnis neberas visai
Pažįstamų veidų mūs scenoj
Nuobodžioje, ir svetima
Lornetui bus aplinkuma,
Ar būsiu abejingas menui,
Ar žiovausiu aš nebylus,
Minėdamas laikus senus?

XX

Teatras pilnas; ložės dega;
Jau verda parteris, krėsłai;
Palubėje nekantriai klega,
Bet šlama uždanga antai.
Grakšti, nušvitusi, lengvutė
Ir smuiko pavergta, tur būti,
Sustojo nimfų²⁵ štai būry
Istomina²⁶; kojyte ji
Grindis palietus, pasisupo,
Tuo tarpu kitą sukdamą,
Pašoko ji, nuskrisdama
Lyg pūkas nuo Eolo²⁷ lūpų;
Suvijo liemenį vyte,
Greit stuksi koją kojute.

XXI

Teatras ploja. Jis įžengia:
Per kojas eina tarp krėsłų;
Lornetą dvigubą²⁸ palenkia
Link damų nepažįstamų;
Visus aukštus jis apžiūrėjo,

²⁴ *Terpsichora* – graikų mitologijoje šokio mūza.

²⁵ *Nimfos* – graikų mitologijoje laukų ir upių deivės. Jos buvo įprastiniai personažai klasikinėse operose ir baletuose.

²⁶ *Istomina*, Avdotja Iljinišna (1799–1848) – įžymi balerina, gražuolė, Puškinui dariusi stiprų įspūdį. Istomina vaidino čerkesaitės vaidmenį baletu „Kaukazo belaisvis“, sukurtame pagal Puškino poemą.

²⁷ *Eolas* – graikų mitologijoje vėjo dievas.

²⁸ *Dvigubas lornetas* – binoklis, žiūronas.

Veidai, drabužiai jam turėjo
Be galo nepatikti čia;
Jis sveikinas lyg nejučia.
Su vyrais, sėdinčiais didingai, –
Į sceną žvilgterėjo jis –
Ir nususuko; žiovulys
Užpuolė: „Mest juos reikalinga;
Ilgai kenčiau aš baletus.
Man net Didlo jau nuobodus.“*

XXII

Dar scenoje būriai amūrų²⁹,
Gyvačių laksto ir velnių;
Liokajai miega dar prie durų
Ant savo ponų kailinių;
Dar nesiliovė žmonės trypti,
Šnypšt, kosėt, ploti, rėkti, cypti;
Viduj gi ir lauke skaidriai
Visur dar dega žiburiai;
Arkliai sušalę nenustoja
Trepset tarp kamanų sunkių,
Vežėjai dar prie žiburių
Ponus keiksnoja, delnus ploja, –
Oneginas išėjo jau;
Važiuoja persirengi veikia.

XXIII

Nupiešti ramų kabinetą
Ar dainiaus plunksna beįstengs,
Kur mokinys madų iš lėto
Čia nusirengs, čia apsirengs?
Ko mūsų užgaidoms tik reikia,
Ką Londonas dabitoms teikia
Ir ką per Baltijos marias
Už taukus siunčia, už girias,
Ir viskas, ką madingas gali
Paryžius pelnui išgalvot,
Ištaigingumui paaukot, –
Jo kabinetui ne pro šalį:
Juk devynioliktus metus
Pasiekė filosofas mūs!

XXIV

* Atvėsusio jausmo bruožas, vertas Čaild-Haroldo. P. Didlo baletai kupini vaizduotės gyvumo ir grožio nepaprasto. Vienas mūsų romantinių rašytojų rasdavo juose daug daugiau poezijos, nekaip visoje prancūzų literatūroje.

²⁹ Amūras – meilės dievybė. Jį vaizduodavo kaip berniuką su sparneliais, apsiginklavusį lanku ir strėlėmis. Amūrai – nuolatiniai klasikinės tapybos, poezijos ir teatro personažai.

Gintaras pypkių Caregrado³⁰
Ir porcelianas ant stalų.
Lepus herojus džiaugsmą rado
Stikle šlifuo tam kvepalų;
Brūžuoklės plieno ir šukutės,
Tiesutės, gražios ir kreivutės.
Ir šepečių net trisdešimt
Valyt nagam, valyt dantim.
Ruso³¹ (primint jums reikalinga)
Labai stebėjos, kaip orus
Sau Grimas³² valėsi nagus
Prieš jį, prieš paikšą iškalbingą*:
Šiuo atveju juk neteisus
Gynėjas laisvės atkaklus.

XXV

Nors tu žmogus rimčiausias būsi,
Gali nagus valyt gražiai:
Prieš savo laiką nepapūsi.
Despotiški juk papročiai.
Jis lyg Čiadajevus³³ antrasis,
Bijodams, kad smerkėjų rasis,
Pedantas rūbų reikale
Ir frantas net, galų gale.
Kasdien tris valandas jis budi
Sau tualetu kambary,
Didžiausiam veidrodžių būry,
Tarsi Venera³⁴ lengvabūdė,
Kai vyru apsitaiso ji
Ir baliun skubinas puiki.

XXVI

Jo apdaru mados naujausios

³⁰ *Caregradas* – Stambulas, ankstyvesnė Turkijos sostinė. Brangiosios pypkės į Rusiją būdavo įvežamos iš Turkijos.

³¹ *Ruso*, Žanas Žakas (1712–1778) – įžymus prancūzų rašytojas.

³² *F. M. Grimas* (1723–1807) – prancūzų rašytojas, kurį laiką Ž. Ž. Ruso draugas, *Corespondence littéraire, philosophique et critique* (1753–1790) autorius.

* „Tout le monde sut qu'il mettait du blanc; et moi, qui n'en croyais rien, je commençais de le croire, non seulement par l'embellissement de son teint et pour avoir trouvé des tasses de blanc sur sa toilette, mais sur ce qu'entrant un matin dans sa chambre, je le trouvai brossant ses ongles avec une petite vergette faite exprès, ouvrage qu' il continua fièrement devant moi. Je jugeai qu'un homme qui passe deux heures tous les matins à brosser ses ongles, peut bien passer quelques instants à remplir de blanc les creux de sa peau.“ (Confessions de J. J. Rousseau)

[„Visi žinojo jį vartojus baltylus; aš, iš pradžių tuo netikėjęs, ėmiau linkti prie šios nuomonės ne tik dėl to, kad jo veido spalva gerėjo. Ir kad ant jo tualetinio staliuko stovėjo baltųjų buteliukai, bet ir dėl to, kad, kartą iš ryto įėjęs į jo kambarį, aš radau jį poliruojant sau nagus nuosavu šepetuku, ir jis išdidžiai tęsė savo darbą prie manęs. Aš pagalvojau, kad žmogus, kuris kasdien skiria porą valandų nagams poliruoti, žinoma, gali paskirti keletą akimirksnių savo odos nelygumams užpildyti.“ (Ž. Ž. Ruso, *Išpažintis*)]

³³ *Čiadajevus* (teisingiau Čiaadajevus) (1794–1856) – vienas labiausiai apsišvietusių Puškino laikų žmonių, autorius garsiųjų „filosofinių laiškų“, kuriuose aštriai kritikuota to meto Rusija. Čiadajevus garsėjo nepaprastu apdaro dailumu. Kaip sakovienas amžininkas, „meną apsirengti jis iškėlė beveik į istorinės reikšmės plotmę“.

³⁴ *Venera* – romėnų mitologijoje meilės deivė.

Galėčiau žvilgsnį jūs žavėt
Ir net prieš vyrus mokyčiausius
Jo drabužius aprašinėt;
Tam, žinoma, drąsos reikėtų.
Bet padaryt tai reik: *žiletų*,
Frakų ir kita ko, deja,
Nerasi mūsų kalboje;
Atsiprašyti noras ima,
Kad menkas stilius manasai
Dabar prikrautas ištisai
Nemūsiškų išsireiškimų,
Nors Akademinį varčiau
Žodyną³⁵ aš ir iš arčiau.

XXVII

Bet apie tai kalbėt ne laikas:
Skubėkim baliun pagaliau, –
Tenai karietoj laimės vaikas –
Oneginas nudūmė jau.
Ten, prieš tamsius namus sustoję,
Mieguistoj gatvėje pakloja
Šviesas karietų žiburiai,
Vaivorykštėmis įvairiai
Sniege jos tviska; puikutėliai
Namai, iš lauko apjuosti
Lempučių, žėri nušviesti.
Ir mirga už stiklą šešėliai, –
Gaiva, pro langą slinkdama,
Kažkoks keistuolis su dama.

XXVIII

Sustojo ties namais ant sniego;
Pro šveicorių jis lyg kulka
Greit laiptais marmuro užbėgo,
Pataisė plaukus sau ranka,
Įėjo. Pilnutėlė salė;
Vos groti muzika begali;
Mozūrą šoka ten visi
Ankštumoje ir užesy;
Kavaler gardas³⁶ iškilmingai
Pentinais žvanga; ir vikri
Kojytė laksto sūkury,
O žvilgsniai seka ją liepsningai,
Ir staugiant smuikams negirdi,
Žmona ką šnabžda pavydi.

³⁵ *Akademinis žodynas* – Puškinas turi galvoje XVIII a. gale išleistą *Rusų Akademijos Žodyną*; į šį žodyną visai nebuvo įdėta svetimos kilmės žodžių, net ir tų, kurie tuo metu jau tvirtai buvo įję į rusų kalbą.

³⁶ *Kavaler gardas* (pranc.) – raitelių gvardijos pulkas, aristokratiškiausia armijos dalis, saugojusi carą.

XXIX

Dienom troškimų ir linksmybių
Galvos netekdavau aš greit
Dėl balių: kiek ten galimybių
Prisipažint, laiškams įteikt!
O, vyrai mūsų gerbiamieji!
Jums leiskit patarnaut, brangieji;
Prašau gerai įsidėmėt:
Jūs noriu draugiškai įspėt.
Ir jūs, mamytės, kuo griežčiausios
Žiūrėkit savo dukterų:
Jas sekit lornetu geru!
Kitaip... tesaugoja aukščiausias!
Aš apie tai todėl rašau,
Kad nuodėmiauti užmiršau.

XXX

Deja, aš pramogoms kadaise
Gyvenimo daug pražudžiau!
Jei to blogi nebūtų vaisiai,
Aš mėgčiau jas gal dar karščiau.
Myliu jaunatvės gaivų siausmą.
Puotas, ir klegesį, ir džiaugsmą.
Ir damų įmantrius rūbus,
Ir kojeles; tiktai ar bus
Visoj mūs Rusijoje, kūrėjau,
Trys poros, grakščios iš tiesų?
Ilgai užmiršti iš visų
Vienų kojyčių negalėjau!..
Atvėsęs, tartum pro rūkus
Lig šiol regiu jas neramus.

XXXI

Jūs amžinai mane kankinat!
Beproti, ar užmirši jas?
Kojytės mielos! Kur jūs minat
Ankstauss pavasario gėles?
Išlepintos rytuos švelniuosiuos,
Sniegynuoss šiaurės tolimosios
Net nepalikote žymių:
Kilimų mėgote minkštų
Prabangujį prisilietimą.
Dėl jūsų užmiršau visai
Net šlovę, pagyras ašai,
Ir tėviškę, ir ištrėmimą.
Pradingo laimė, jaunumė,

Kaip pievoj jūs pėdų žymė.

XXXII

Dianos krūtys, veidas Floros³⁷
Mus žavi, mylimi draugai!
Tačiau kojytė Terpsichoros
Dar žavingesnė mums nūnai.
Ji mūsų žvilgsniui pranašauja
Atlyginimą puikų, naują
Ir traukia lygtiniu grožiu
Spiečius geidimų išdidžių.
Myliu aš ją, brangi Elviną,
Po staltiese pastalėje,
Pavasarinėj žolėje,
Ir kai prie židinio džiovinu,
Ir pamario uolų krante,
Ir veidrodiniam parkete.

XXXIII

Atsimenu prieš vėtrą jūrą:
Kaip pavydėdavau vilnims,
Kai jos audringai ritas, gūra,
Pakol prie kojų jos nurims!
Kaip aš geidžiau vilnim siūbuoti,
Brangiąsias kojas išbučiuoti!
Aš niekad, niekad jaunumėj
Ir verdančių dienų tėkmėj
Nepajutau tokio troškimo
Bučiuoti jaunas Armides³⁸,
Rožes jų veido ugnines,
Krūtis jų, kupinas laukimo;
Anksčiau šie polėkiai aistros
Nedraskė taip širdies manos!

XXXIV

Bet kaip tos dienos lekia, švilpia:
Svajonių apimtas saldžių,
Laikau laimingą balno kilpą,
Kojelę jos ranka jaučiu;
Ir vėl vaizduotė virti ima,
Ir štai nuo jos prisilietimo
Apmirusioj širdy nušvis
Vėl meilė man ir ilgesys...
Nereik garsint puikuolių tujų,
Nereikia lyros čia plepios:

³⁷ *Diana* – romėnų mitologijoje mėnulio ir medžioklėsdeivė. *Flora* – augmenijos deivė.

³⁸ *Armidė* – italų poeto Torkvato Tašo (1544–1595) poemos *Išvaduotoji Jeruzalė* herojė, burtininkė viliojoja.

Nevertos jos aistros lepios,
Taip pat dainų, jų įkvėptųjų;
Apgaulę žvilgsnyje akių
Ir jų kojytėse regiu.

XXXV

O ką Oneginas? Apsnūdęs
Iš baliaus vyksta pamiegot;
Gi Peterburgas, jau nubudęs
Nuo būgno, pradeda alsuot.
Pirklys jau keliasi, nešėjas,
Į biržą³⁹ klapsi jau vežėjas,
Asočiais eina nešina
Per sniegą Ochto⁴⁰ mergina.
Subruzdo rytmetys gaivusis,
Langinės atdaros, melsvai
Jau rūksta dūmais kaminai.
Kepėjas, vokietis stropusis,
Jau savo *vasisdas*⁴¹ šįryt
Daugkart suspėjo atdaryt.

XXXVI

Nuvalgintas triukšmingo baliaus,
Pavertęs rytą naktimi,
Palaimintu miegu karaliaus
Ramiam jis miega prietėmy.
Nubus popiet, ir vėl lig ryto
Jo programa jau sudaryta;
Gyvens vienodai ir margai,
Kaip leido taiką gan ilgai.
Tačiau ar jautės jis laimingas
Savąja laisve, gražumu,
Kasdieniu pasisekimu.
Kai nuolat smaginos audringas?
Ar liko sveikas puotose
Jo kūnas, ar sveika dvasia?

XXXVII

Anksti troškimai jam atšalo;
Įgriso triukšmas, užesys;
Ir tarp gražuolių idealo
Surast nebegalėjo jis;
Apgaulės jam nubost suspėjo,

³⁹ *Birža* – vežėjų stovėjimo vieta.

⁴⁰ *Ochta* – Peterburgo priemiestis.

⁴¹ *Vasisdas* – senas žodis, reiškias langelį arba viršutinę durų dalį, kuri atidaroma skyriumi; pro *vasisdas* kepėjas galėdavo, neatidarydamas durų, pardavinėti duoną. Žodis kilęs iš vok. posakio „Was ist das?“ (Kas čia?).

Draugai, draugystė įkyrėjo,
Nes ne kiekvienas gi įgus
Bifšteksą karštą, pyragus
Užlieti šampanu skaidriuoju
Ir sąmojus barstyt šaltai,
Kai skauda galvą prakeiktai:
Su amžium skiriamas jis karštuoju,
Jis nebemėgsta kardo jau,
Kovų ir kulų pagaliau.

XXXVIII

Liga, kurios šaknų nežino
Nieks, lyg iš viso jos nėra,
Kur panaši į anglų *splyną*.
Tremčiau gi: rusiška *chandra*⁴²
Jį pamažu apimt pradėjo;
Jis, dėkui Dievui, nenorėjo
Dar nusišauti pamėgint,
Nors liovės gyvastį brangint.
Kaip Čaild-Haroldas⁴³ nusiminęs
Svetainėn jis atvyks vėlai;
Bostonas⁴⁴ gi nei plepalai,
Nei atdūsysis, nei žvilgsnis grynas
Jo nebejaudina visai,
Neranda nieko ten jisai.

XXXIX. XL. XLI

.....
.....
.....

XLII

Išpuikėlės aristokratų!
Pirmiausia jis apleido jus.
Tikra tiesa, kad mūsų meto
Aukštasis tonas įkyrus.
Nors ir išgirsi kartais damą
Paliečiant Sejų ar Bentamą⁴⁵,
Bet jų kalba – tikri niekai,
Nors išreikšti ir nekaltai.
Be to, jos tokios baisiai doros,

⁴² *Chandra* – niūri ilgesinga nuotaika, nuobodulys (ipochondrija).

⁴³ *Čaild-Haroldas* – anglų rašytojo Bairono (1785–1824) poemos *Čaild-Haroldo kelionės* vyriausias herojus.

⁴⁴ *Bostonas* – lošimas kortomis.

⁴⁵ *Sejus*, Žanas Batistas (1767–1832) – prancūzų ekonomistas, vadinamosios „vulgarinės ekonomijos“ įkūrėjas. *Bentamas*, Jeremiją (1748–1832) – anglų teisininkas ir filosofas. Abu šiuodu rašytojai buvo labai populiarūs rusų liberalų tarpe XIX a. pradžioje. Puškinas juokiasi iš aukštosios visuomenės damų, kurios dėl mados skaitė ekonomines ir juridines knygas.

Didingos, proto turi daug
Ir dievobaimingos per daug,
Toks atsargus, tikslus jų choras, –
Kam jas vien pamatyt reikės,
Tikrai susirgt splynu turės*.

XLIII

Ir jus, gražuolės jaunutėlės,
Kurias namo vėlai nakčia
Per Peterburgą vežimėlis
Smarkusis nuveža risčia,
Ir jus Eugenijus paliko.
Smagumai audrūs jam netiko.
Namie jau užsidarė jis
Ir plunksnos ėmės: žiovulys
Užpuolė; jis rašyt svajojo;
Bet darbas vėmti vertė jį;
Nusviro plunksna jo kukli;
Jo cech⁴⁶ tas nesuviliojo,
Kurio išpeikt neleisiu sau,
Nes pats prie jo aš priklausau.

XLIV

Vėl dykinėjimas jį ėda,
Jo dvasiai tuščia, nuobodu,
Jis su geriausiai norais sėda
Užpildyt ją kitų protu;
Nustatė knygomis lentyną,
Vis be naudos skaityt mėgina:
Apgaulė čia, nuobodulys,
Ten nėra prasmės, ten klėdesys;
Ir visos jos jam nepatiko:
Vienur senovė per sena,
Kitur naujovė nejauna,
Kaip moteris, knygas paliko –
Dulkėtas ištisu pulku
Užtraukė gedulo šilku.

XLV

Varžtus visuomenės numetęs,
Tuštybių nekenčiau kaip jis,
Prie jojo draugiškai pripratęs.
Paliko man jo liūdesys.

* Visa šita ironiška strofa yra ne kas kita, kaip tikslus pagyrimas mūsų tautietėms. Taip Bualo, priekaišto dingstimi, giria Liudviką XIV. Mūsų damos jungia mokslingumą su meilumu ir griežtą papročių grynumą su šiuo rytietišku žavingumu, taip pagavusiu p-nią Stal. (Žiūr. Dix ans d'exil [Dešimtis ištrėmimo metų – Vert. past.]).

⁴⁶ Cechas – tais laikais – vienos profesijos žmonių organizacija.

Nepakartojamas keistumas,
Aštrus jo protas ir šaltumas,
Jo susimąstymas žiaurus.
Buvau aš piktas, jis – niūrus;
Abu aistrų žaismus palikom:
Abiem įgriso mum gyvent;
Ir širdys liovėsi rusent;
Mes įnirtimą vien sutikom
Aklos Fortūnos⁴⁷ ir žmonių
Pačiam ryte dienų jaunų.

XLVI

Tas, kas gyveno, kas galvojo,
Negal neniekinti žmonių;
Kas jautė, tą tikrai kamuoja
Šešėlis dingusių dienų:
Tam nér žavingų apsvaigimų,
Kankina tą atsiminimų
Angis ir atgaila gili.
Tiesa, tai esti gan meili
Tema mūs pokalbių dažniausiai.
Onegino kalba nauja
Sumišti vertė pradžioje,
Bet pripratau prie jos puikiausiai –
Prie ginčų, juoko ir tulžies,
Prie epigramų išminties.

XLVII

Dažnai viduvasario naktį,
Kada toks giedras ir skaidrus
Nevos dangus neliauja degti*,

⁴⁷ *Fortūna* – romėnų mitologijoje likimo deivė.

* Skaitytojai atsimens puikų Peterburgo nakties aprašymą Gnedičiaus idilėje:

Naktis: bet negęsta paausinti debesio ruožai.
Be mėnesio ir be žvaigždžių nusišviečia tolybė.
Toli pamary pasidabrintos burės matyti
Laivų, vos jžiūrimų, plaukiančių žydra padange.
Skaidrusis naktinis dangus aiškiai spindi aukštybėj,
Saulėlydžio purpuras liejas su rytmečio auksu:
Tarytum aušra paskui vakarą išveda rytą
Paraudusį. – Buvo auksinis akimirksnis tąsyk,
Kai vasaros dienos sau valdžią nakties pasigrobia;
Kaip sužavi žvilgsnį svetimšalio šiaurės padangėj
Šešėlių, saldžiosios šviesos nuostabus sutapimas,
Kokiuo niekadoms nesipuošta padangė pietinė;
Skaidrumas tasai mena grožį šiaurietės merginos,
Kuriai mėlynąsias akis ir paraudusius veidus
Vos atspindi vilnys rusvųjų plaukų garbiniuotų.
Tada virš Nevos, virš Petropolio puošniojo mato
Netemstančius vakarus, skubant naktis be šešėlio;
Tada Filomelė vidurnakčio giesmę pabaigia

Ir stiklas vandenų ramus
Neatmuša Dianos veido,
Romanų savo sekam aidą
Ir su švelnia, jautria aistra
Atsimenam, ko jau nėra,
Nakties dvelkimo apsvaiginti,
Žavėdamies grožiu vien jos!
Kaip iš kalėjimo tamsos
Patekę žmonės iškankinti
Į žalią girią, taip ir mes
Į jaunas grįžom dieneles.

XLVIII

Jo sieloj gailestis bekraštis, –
Jis rymojo ties granitu,
Herojus mūsų susimąstęs.
Tartum pavirtęs poetu*.
Visur ramu; tik panaktiniai
Skardena tylumą naktinę;
Miljonoj⁴⁸, vos išgirst gali,
Vežimas ritasi toli;
Tik valtis irklais mataškuoja,
Ji plaukia sau ramiai viena.
Mus žavi tolyje daina,
Ragelis sau kažkur ryliuoja.
Bet dar labiau saldi, gyva
Nakčia Torkvato oktava⁴⁹!

XLIX

O, vilnys Adrijos audringos,
O, Brenta⁵⁰! pamatysiu jus,
Vėl įkvėptas ir vėl laimingas

Ir vėlei sučiulba – pasveikina žengiančią dieną.
Vėlu jau; ir tundroj Nevos jau vėsumas padvelkia;
Nukrito rasa.
Vidurnaktis pats; ir, šlamėjusi tūkstančiais irklų,
Neva nesiūbuoja; išvyko svečiai jau į miestą;
Nė balso krante, tyli vandenys, viskas nurimo:
Tik kartais nuo tiltų ant vandens skardas nuaidi;
Tik tęsiamas šauksmas iš tolimo kaimo atskrieja.
Kur naktį viena kitą šaukia karinės sargybos.
Ir viskas jau miega.

* Deivę gerąją poetas

Iškilnūs pamatys,
Prie granito sužavėtas
Visą naktį rymo jis.

(Muravjovas. Nevos deivei.)

⁴⁸ *Miljonaja* – gatvė Peterburge.

⁴⁹ *Torkvato oktava* – eilės iš Torkvato Taso poemos *Išvaduotoji Jeruzalė*. Poema parašyta ypatingais posmais iš aštuonių eilučių – oktavomis (lot. octo – aštuoni). Poema *Išvaduotoji Jeruzalė* buvo plačiai žinoma Italijoje, ir jos posmus dainuodavo netgi gondoljeriai (valtininkai).

⁵⁰ *Brenta* – upė, įtekanti į Adrijos jūrą. Netoli jos žiočių yra Venecijos miestas.

Išgirsiu nuostabius balsus!
Šventi vaikams jie Apolono⁵¹;
Ašai iš lyros Albiono⁵²
Pažjstu juos ir jau myliu.
Italijoj tarp spindulių
Nakties aš džiaugsiuos laisve, laime
Su jauna venecijiete,
Čionai kalbia, čia bežade,
Kai gondola siūbuos savaime, –
Gims mano lūpose saldi
Kalba Petrarkos⁵³ išdidi.

L

Kada gi laisvės aš sulauksiu?
Jau laikas! – kas man ją atneš?
Čia klaidžiosiu*, giedros čia lauksiu.
Bures laivų viliosiu aš⁵⁴.
Audros gausme vilnis maištingas
Per jūros platumas sriautingas
Kada aš skrosiu sau laisvai?
Jau įkyrėjo šie krantai,
Ši stichija nedraugiškoji,
Pietų vandenyse gi mum
Po mano Afrikos dangum**
Vaizduosis Rusija niūrioji,
Kur aš mylėjau, kur kenčiau,
Kur savo širdį palikau.

LI

Oneginas drauge svajojo
Lankyti svetimas šalis;
Bet taip likimas susiklojo –
Ilgam mane paliko jis.
Kaip tik tada jo tėvas mirė.
Tuomet Oneginą prispyrė
Jo skolintojai įkyriai.
Kiekvienas mąsto nuosekliai:
Jis bylinėtis nejprato,
Likimas buvo palankus –
Jis jiems atidavė turtus, –
Baisaus čia nuostolio nemato.
Gal teko jam anksčiau patirt,

⁵¹ *Apolono vaikai* – poetai. Apolonas graikų mitologijoje – saulės dievas ir menų globėjas.

⁵² *Albionas* – senovinis Anglijos vardas. Kalbėdamas apie Albiono lyrą, Puškinas turi galvoje poeziją anglų poeto Bairono, kuris daug rašė apie Italiją.

⁵³ *Petrarka*, Frančesko (1304–1374) – italų poetas, daugybės meilės sonetų autorius.

* Rašyta Odesoje.

⁵⁴ Būdamas Odesoje, tuo metu Puškinas galvojo bėgti į užsienį.

** Autorius, iš motinos pusės, afrikietiškos kilmės.

Kad gali dėdė pasimirt.

LII

Staiga jis iš tikrųjų gavo
Valdytojo pranešimus,
Kad jojo dėdė vos alsavo,
Palikti rengdamasis mus.
Paskaitęs liūdną pranešimą,
Oneginas tuoj ruoštis ima, –
Ir lekia jau paštu arkliai.
Iš anksto žiovaut atkakliai
Jam noris, bet dėl pinigų jis
Ketina dūsauti rimtai
(Pradžioj aš pasakojau tai)
Ir nuobodžiauti kaip apdujęs,
Bet atvažiavęs mato jis –
Ant stalo dėdė begulįs.

LIII

Tarnų net pilnas kiemas trinka;
Į namą iš visų kraštų
Draugų ir priešų prisirinko,
Mėgėjų laidoti karštų.
Palaidojo velionį spėriai,
Svečiai ir popai valgė, gėrė,
Lyg būtų buvęs darbas tai,
Ir išsivaikščiojo rimtai.
Oneginas gyvena kaime,
Jis valdo bravorus, girias
Ir vandenį, ir dirbtuves,
Tvarkos nemėgęs ir, nelaimei,
Eikvojęs turtą, džiaugės jis,
Kad senos dienos neatgis.

LIV

Iš karto naujumu gaivinos,
Jis mėgo vienišus laukus,
Pavėsj tamsų, ažuolynus,
Upelių vandenį ramius;
Bet trečią dieną laukas, girios
Jau pasidarė jam įkyrios;
Paskui jį ėmė snaudulys;
Paskui pamatė aiškiai jis,
Kad kaime irgi nuobodybė,
Nors rūmų nēr, ir nēr eilių,
Nēr kortų, balių iškilnių.
Chandros jį siautė begalybė

Ir vijos it šešėlis jį
Ar lyg žmonelė įkyri.

LV

Ramiai gyvent yra paskyrus
Mane lemtis jau gan senai:
Tyloj skambesnis balsas lyros
Ir gyvesni širdies sapnai.
Aš mėgstu nekaltai ilsėti,
Ties ežeru sau vaikštinėti,
Aš *far niente*⁵⁵ paklusau.
Kas rytas nubundu aš sau
Vėl saldžiai laisvei ir gėrybei:
Aš daug miegu, mažai skaitau,
Tuščios garbės nesivaikau.
Argi ne taip kadais ramybėj
Ilsėjaus aš žalioj unksmėj?
Laiminga tų dienų tėkmė!

LVI

O, gėlės, meile, sodžiau, miške,
Laukai! Aš visas jumyse.
Nurodyt reik savybę ryškią,
Kuria Onegino dvasia
Ir mano skiriamas; pašaipingas
Skaitytojas ar koks madingas
Kūrėjas šmeižto įmantraus
Palygint mus įsigudraus
Ir šoks bedieviškai dar teigti,
Kad aš save tepliot imu
Su Bairono išdidumu, –
Tarytum nėr daugiau ko veikti,
Kaip tik rašyti poemas
Vien apie nuodėmes savas?⁵⁶

LVII

Ta proga pastebiu: poetai –
Svajingai meilei sukurti.
Kadaise švelnios neregėtai
Sapnuos vaidenos taip arti
Būtybės man; išlaikė siela

⁵⁵ *Far niente* (ital.) – dykinėjimas, nieko neveikimas.

⁵⁶ Dėl to pat savo skaitytojus įspėjo Baironas *Čaild-Haroldo* prakalboje: „Kad būtų suteiktas tam tikras sąryšis kūriniiui, įvestas išgalvotas asmuo... Vienas mano bičiulis, kurio nuomones aš labai vertinu, man nurodė, kad, įvesdamas šį išgalvotą asmenį, Čaild-Haroldą, aš galiu būti įtartas norėjęs pavaizduoti realų, asmenį: prašau leisti kartą visam laikui tai nuneigti – Haroldas yra vaizduotės padaras, įvedamas nurodytam tikslui.“ Puškinas su juo didesniu pagrindu galėjo prašyti skaitytoją nesumaišyti jo, kaip romano autoriaus, su romano herojum, nes sumaišant iškreipama visa *Eugenijaus Onegino* idėjinė ir meninė koncepcija.

Paveikslą jų slaptingą, mielą;
Aš mūzos įkvėptas buvau,
Kalnų mergelę dainavau,
Belaisves nuo kalnų Salhyro⁵⁷.
Dabar aš jus, mieli draugai,
Girdžiu teiraujantis dažnai:
„Ko dūsauja tavoji lyra?
Kuriai mergelių pavydžių
Paskyrei tu garsus dainų?

LVIII

Kas jaudino žvilgsniu tau dvasią?
Kas tau atlygino švelniai
Už dainą liūdną ir nedrąsiai?
Ką dievinai tu taip kilniai?“
Gi nieko, dievaži, bičiuliai!
Vien meilės nerimą didžiulį
Be džiaugsmo teko iškentėt.
Laimingas, kas čia gal pridėt
Rimus liepsningus: jais sulydys
Kliedėjimus eilių šventų,
Paseks Petrarka jis kartu,
Skaudžias širdies žaizdas užgydys,
Garbės sulauks; o man jaunam
Būt teko meilėj gan kvailam.

LIX

Praėjo meilė, mūza rodės,
Nušvito protas man tamsus.
Aš laisvas stengiuos vėl, kad žodis
Sujungtų giesmes ir jausmus;
Rašau, ir siela nevaitoja;
Ir mano plunksna jau romioji
Nepaišo prie eilių galų
Nei damų kojų, nei galvų;
Nedegs jau pelenai užgesę,
Ir aš be ašarų liūdžiu;
Greit žymės dings audrų didžių,
Visai nurims jos mano dvasioj:
Tada gims poema, tikiu,
Giesmių bent dvidešimt penkių.

LX

Aš jau galvojau apie planą
Ir koks herojaus vardas bus;

⁵⁷ *Kalnų mergelė* – čerkesė iš Puškino poemos *Kaukazo belaisvis*. *Belaisvės nuo krantų Salhyro* – Krymo chano Girėjaus žmonos, Puškino poemos *Bachčisarajaus fontanas* herojės. *Salhyras* – upė Kryme.

Tuo tarpu pabaigiau romano
Tik pirmą skyrių per vargus;
Griežtai patikrinau jį visą:
Čia priešingybių daug priviso,
Bet nebenoriu taisinėt.
Cenzūrai duoklę reiks sudėt,
Ir žurnalistams, kad surytų,
Aukosiu darbo aš vaisius:
Tad eiki pas Nevos krantus,
Kūryba, vos tik pagimdyta!
Atneški šlovę dovanų:
Keiksmų triukšmingų, paskalų!

ANTRASIS SKYRIUS

O rus!
Hor.
O Rusia!⁵⁸

I

Kur mūs herojus nuobodžiavo.
Kampelis buvo nuostabus;
Čia dangui už ramybę savo
Galėjo padėkot žmogus.
Ten ponų namas sau stovėjo,
Kalnų apsaugotas nuo vėjo,
Ties upeliu; o dar toliau
Žydėjo ir margavo sau
Auksinės dirvos, pievų plotai,
Ir kaimai šmėkčiojo kai kur,
Klajojo kaimenės visur;
Pavėsį skleisdavo miglotai
Platus apleistas sodas čia,
Driadžių⁵⁹ lankomas slapčia.

II

Garbingi rūmai pastatyti,
Kaip reikia rūmus pastatyt:
Jie ramūs, stipriai sulipdyti,
Senovės papročiu, matyt.
Ten kambariai visur aukščiau,
Šilku jie išmušti puikiausiai,
Portretuos sienose carai,

⁵⁸ Epigrafas paimtas iš romėnų poeto Kvinto Horacijaus Flako (65–8 m. prieš m. e.) *Satyry* II knyg., satyra VI, eilutė 60:

O rus, quando te adspiciam!

Vertimas: O kaime, kada gi aš tave pamatysiu!

⁵⁹ *Driadės* – graikų mitologijoje miškų nimfos.

O krosnys išpuoštos margai.
Dabar ten viskas apšiupėjo,
Kodėl, aš to neišmanau;
Bet draugui mano, kiek žinau,
Mažokai visa tat rūpėjo;
Sena jam salė ar nauja –
Vis tiek jis žiovavo joje.

III

Tam kambary jis įsitaisė,
Kur metais kaimo senbuvys
Su raktininke riejos baisiai
Ir kur muses vien traiškė jis.
Gan prasta: grindys ažuolinės,
Dvi spintos, sofas ten pūkinės,
Nėr niekur rašalo dėmių.
Pravers jis spintas, o iš jų
Vienoj, žiūrėk, knyga biudžeto,
Vyšninės ne viena bonka,
Kitoj – ašotyje sunka
Ir kalendorius tvano metų.
Turėjo senis daug darbų –
Jam knygos buvo nesvarbu.

IV

Kai vienas sau dvare buvojo,
Kad taip nebūtų nuobodu,
Eugenijus pradžioj galvojo
Įvest naujos tvarkos pradų.
Išminčius mūsų iš palengvo
Net duoklę buvo skyręs lengvą,
Nuėmęs jungą baudžiavos;
Ir vergas džiaugėsi be jos.
Tačiau piestu kaimynas stojo,
Lindėdamas kampe savam –
Baisi žala vaidenos jam.
Klastingai kitas sau šypsojo,
Ir sakė vienu jie balsu:
Bjaurus keistuolis, iš tiesų!

V

Mėgino jį lankyt kaimynai;
Bet, būdavo, tarnai atves
Jam Dono eržiliuką gryną,
Ir dingsta jis, lyg į žemes,
Išgirdęs, kad keliu jau trata
Iš tolo jų naminiai ratai;

Elgimos tokio įžeisti,
Kaimynai liovės lančę jį.
„Stačiokas, paikšas tas, patranka,
Tas farmazonas⁶⁰; maukia vien
Raudoną vyną jis kasdien;
Jis nebučiuoja damom rankų;
Vis *jo ar je* ir niekad *taip* –
Nepasakys jisai kitaip.“

VI

Tuo pat metu į kaimą savo
Štai dvarininkas naujas dar
Pasisvečiuoti parvažiavo, –
Visi jį apšneka dabar.
Vladimiru Lenskiu vadina
Šią Getingeno⁶¹ sielą gryną –
Gražuolis, jaunyste spindįs,
Poetas, Kantą⁶² gerbia jis.
Iš Vokietijos ūkanotos
Su mokslo vaisiais grįžo čia:
Jis laisvę myli paslapčia,
Karšta širdis, keistokas protas,
Pakeltu kalba jis žodžiu,
Juodi plaukai lig pat pečių.

VII

Jisai nuo ištvirkimo šalto
Nuvyst nespėjo dar švelnus,
Mergelė jaudino nekaltą
Jo sielą, draugas malonus.
Širdim jis dar skaistuolis buvo;
Viltis jam niekados nežuvo;
Žaisme pasaulio, užesy
Jį vergė dar garsai visi.
Savas abejones jis guodė
Svajonėmis jaunos širdies.
Gyvenimo tikslai išties
Mįslė jam gundanti atrodė;
Jis galvą laužė sau dėl jos,
Stebuklo laukė nuolatos.

VIII

⁶⁰ *Farmazonas* – iškreiptas žodis franmazonas. Taip vadindavos slaptos tarptautinės religiška politinės draugijos nariai. Kai kurios masonų organizacijos Rusijoje turėjo pobūdį, nukreiptą prieš valdžią. Tamsių dvarininkų lūpose žodis „farmazonas“ reiškė – revoliucionierius, bedievis.

⁶¹ *Getingenas* – miestelis Vokietijoje, garsėjęs savo universitetu. Getingeno universiteto studentų tarpe XVIII a. gale ir XIX a. pradžioje buvo daug rusų. Universitetas auklėjo juos idealistinės vokiečių filosofijos dvasia, nuteikdavo kritiškai žiūrėti į tuometinę Rusijos visuomenės santvarką, skiepijo liberalines idėjas.

⁶² *Kantas*, Emanuelis (1724–1804) – žymus vokiečių filosofas idealistas. Jo filosofija auklėjo vokiečių poetus romantikus.

Tikėjo – siela artimoji
Su juo greit susijungt turės,
Kad ji, liūdėti pasmerktoji,
Kasdien jo lauks, kasdien budės;
Kad, nepabūgę plieno grotų,
Draugai dėl jo šlovės kovotų,
Kad sugebėtų jie tikrai
Šmeižikui smogti atvirai;
Ir kad likimo išrinktieji,
Žmonijos prieteliai šventi,
Nemirtingumui paskirti,
Visų labai ilgai lauktieji,
Nušviest pasaulio dar ateis,
Apglėbs mus laimės spinduliais.

IX

Jis piktinos, jisai gailėjos,
Mylėjo gėrį taip tyrai,
Skaudžiai saldžios šlovės ilgėjos,
Ir virė kraujas jam karštai.
Pasaulį žengė jis su lyra;
Širdis užsiliepsnojo tyra
Poezijos liepsna vien mum
Po Gėtės, Šilerio dangum.
Ir jis aukštųjų mūzų menui
Nedarė gėdos niekados;
Giesmėj kilniai jis visados
Aukštais vien polėkais gyveno,
Aistra svajonės nekalta,
Grožybe paprasta, rimta.

X

Dainavo meile, meilės klausė,
Ir buvo aiški jo daina,
Kaip mergiška goda tyriausia,
Kaip vaiko sapnas, kaip diena,
Kaip mėnuo erdvėj spindulingoj,
Dievaitis atdūsių slaptingų.
Dainoj jo buvo liūdnuma,
Kažkas, miglota toluma
Ir rožės romantizmo tyro;
Dainavo tolimas šalis
Tylumoje, – ilgai ten jis
Raudėjo ašaromis vyro;
Pasaulis rodės atgrasus,
Kai aštuonioliktus metus

XI

Sulaukė. Viens jį tegalėjo
Eugenijus suprast čionai,
Puotų nebuvo jis gerbėju
Kaimyniniuos dvaruos senai;
Nuo pokalbio triukšmingo bėgo,
Taip pat klausyti jis nemėgo
Nei apie šieną, nei šunis,
Nei vyną, gimines, vinis,
Nes ten nebuvo jausmo gryno,
Ugnies poezijos skaidrios,
Nei proto, nei širdies taurios,
To pokalbio nieks negaivino;
O moterų šnekoj išties
Mažiau dar buvo išminties.

XII

Mūs Lenskį, gražų ir turtingą,
Visur palaikė jaunikiu:
Taip kaime manančių nestinga,
Ir dukteris visi sykiu
Jie piršo pusrusiui kaimynui;
Užeis jis – tuoj kalbėt mėgino
Lyg apie kitką pamažu, –
Kad būt viengungiu negražu;
Ir prašė jį prie samovaro.
Arbatą Dūnė pils, žiūrėk, –
Kuždės jai: „Va, įsistebėk!“
O paskum gi atneš gitarą:
Ir spiegs ji (Dieve ginki mus!):
*Ateik į deimanto namus!..**

XIII

Bet Lenskis neturėjo noro
Vedybų jungą vilkti greit
Ir su Oneginu panoro
Arčiau į pažintį sueit.
Derėjo jie: liepsna ir ledas,
Poezija, proza jau dedas
Draugėn, nors skiriasi labai.
Taip nepanašūs šie draugai –
Jie rodos viens antram įkyrūs,
Vėliau patinka, dar vėliau
Kasdien sujoja vis dažniau, –
Ir štai draugystė jungia vyrus.

* Iš pirmosios Dniepro undinės dalies.

[„Dniepro undinė“ – fantastinė opera, labai populiari XIX a. pradžioje. – *Vert. past.*]

Bedykinėdami ilgai,
Taip žmonės darosi draugai.

XIV

Mes bičiulystės nesivaikom;
Atmetę prietarus kvailus,
Save mes vienetais telaikom,
O nuliais gi – visus kitus;
Vaizduojamės Napoleonai;
Dvikojų gyvių milijonai
Mums vien tik priemonė gera;
Iš jausmo juokas mums tėra.
Eugenijus – dėt ant svarstyklių –
Geresnis už kitus, nors jis
Ir niekina žmonių mintis,
Bet nėra be išimčių taisyklių:
Kai ką jis vertino labai
Ir jausmą gerbdavo tikrai.

XV

Su šypsena jis Lenskio klausė:
Poeto žodis iškalbus,
Sprendimai ir jo mintys blausios,
Jo žvilgsnis įkvėptas, gilus –
Herujui nauja tai atrodė;
Ir šaldantį iš lūpų žodį
Dabar jis stengėsi neišleisti.
Galvojo: kvaila būtų keisti
Ar drumsti trumpą jo ramybę;
Ir be manęs jam laikas bus;
Tegul gyvena sau žmogus,
Pasaulio tiki tobulybę;
Jaunystė – karštligė, sapnai, –
Atleiskim kliedesius mes jai.

XVI

Sukeldavo ginčus tarp jų,
Susimąstyti traukė vėl
Ir sutartys tautų senųjų,
Ir gėris, piktas, ir kodėl
Tokie, štai, prietarai nedingo,
Ir karsto paslaptis lemtinga.
Gyvenimas, buities keliai
Išnagrinėti jų giliai.
Poetas, ginčiuose aistringas,

Poemų šiaurės⁶³ fragmentus
Kaskart skaitydavo kitus;
Eugenijus gi abejingas
Jaunuolio klausė įdėmiai,
Net nesuprasdamas tiksliai.

XVII

Dažniau gi aistromis domėjos
Mūs atsiskyrėliai dabar.
Smarkiam jų viesului praėjus,
Oneginas netyčia dar
Jas pamini ir atsidūsta.
Laimingas, kas pažįsta rūstų
Jų siausmą ir jau metė jas;
Bet žymiai laimingesnis tas,
Kas meilę – perskyrom vėsino,
Vaidus – keiksmiais; su žmonele
Kas žiovavo pamažėle,
Ir jo pavydas nekankino,
Kas bočių paliktos mantos
Lengva širdim neprakortuos!

XVIII

Kada po vėliava sustosim
Blaivios, protingos ramumos,
Kada aistrom nebeliepsnosim
Ir mums jau bus juokingos jos,
Jų įkarštis, jų įnirtimas
Ir pavėluotas sugrįžimas: –
Nurimę, nors ir nelengvai,
Klausyti mėgstam, kaip laisvai
Kitų aistra maištingai reiškiąs
Ir kaip ji jaudina vėl mus;
Taip invalidas neramus
Pakreipia ausį ten, kur aiškūs
Girdėt jaunų karių balsai,
Kai jis jau užmirštas visai.

XIX

Dėl to liepsninga mūs jaunystė
Atskleidžia viską amžinai,
Ir vaidą, meilę, džiaugsmą drįsta
Visiems tuoj išplepėt jinai.

⁶³ „Šiaurės poemos“ – čia reiškia – rusiškos poemos. Puškinas dažnai vartoja epitetą „šiaurinis“, taikydamas jį Rusijai ir ypačiai rusų kalbai. Šioje vietoje Puškinas kalba apie šiaurės poemas su tam tikra ironija, kuri, matyti, nukreipta prieš archajinę, slaviškai rusišką to meto poezijos srovę: šią srovę, priešingą vakarietiškejai srovei, stengėsi propaguoti Kiuchelbekeris, kurio asmenybė, pagal padavimą, radusi atspindį Lenskio asmenyje.

Invalidu jau būti rengės
Oneginas – klausyti stengės
Rimtai ir iš visos širdies
Poeto mūs išpažinties;
Tas sąžinę nekaltą savo
Atverdavo visai laisvai.
Eugenijus gi ištisai
Jo meilės saktę tuoj sugavo,
Kur daugel pojūčių gilių,
Mums jau seniai nebenaujų.

XX

Mylėjo jis, kaip mūsų metai
Jau nebemyli; taip tiktai
Širdim beprotiška poetai
Mylėti turi nelemtai:
Visur, visad viena svajonė,
Vis ta pati geismų vilionė
Ir ta pati vis liūdnuma!
Nei šaldančioji toluma,
Nei vienumos ilgiausi metai,
Nei mūzoms valanda skirta,
Nei svetimų kraštų gamta,
Nei mokslas, nei džiaugsmų verpetai, –
Nepakeitė nieks sielos jam,
Ugnies skaisčiosios uždegtam.

XXI

Jis Olga, vaikas dar, žavėjos,
Širdis dar nevirė skausmais,
Kai sugraudintas jis gėrėjos
Žaidimais kūdikio linksmis;
Tamsiajam ažuolų pavėsy
Su ja kadais jie žaidė dviese,
Tėvai, kaimynai skyrė jiem
Vestuvių vainikus⁶⁴ mažiem.
Unksmėj ramioj, unksmėj be vėjo,
Nekalto grožio kupina,
Tėvų akivaizdoj, jauna,
Pakalnute ji pražydėjo,
Kur tankioje žolėj drugys
Nei bitė jos neaplinkys.

XXII

Poetui gi padovanojo

⁶⁴ *Skyrė vestuvių vainikus* – t. y. norėjo sutuokti. (Sutuoktusių metu cerkvėje viršum jaunikio ir nuotakos galvų laikydavo vainikus.)

Jaunų džiaugsmų svajas jinai,
Ir jo skudutis suvaitojo,
Jos įkvėptas, tyliai, liūdnai.
Palikęs mažumės žaidimą,
Mylėt tamsias girias jis ima,
Ir vienumą, naktis tylias,
Mėnulį šaltą ir žvaigždes,
Mėnulį, dangiškąją lempą, –
Jai skiriame vakarines
Visas mes savo vaikštynes
Ir ašaras, kai liūdna tampa...
Bet šiandien mums atrodo jis
Tiktai išblyškęs žiburys.

XXIII

Kukli ji visada, klusniausia,
Kaip rytas visuomet švelni,
Kaip dainiaus siela – atviriausia,
Kaip meilės bučinys lipšni,
Jos akys – tai dangaus žydrynė,
Šypsnyis ir garbana lininė,
Liemuo jos, balsas, judesiai –
Štai Olga... bet kurį drąsiai
Romaną imkit, ten parodo
Portretą jos: meilus labai;
Aš pats mylėjau jį kada,
Bet jis be galo man nubodo.
Skaitytojau, man leisk dabar
Vyresniąją parodyt dar.

XXIV

Sesuo vadinosi Tatjana...^{*65}
Tikriausiai čia tik pirmąkart
Švelniuosiuos puslapiuos romano
Šį vardą drisime išstart.
Ir ką? jis skamba kuo puikiausiai,
Bet primena jis mums tikriausiai
Seniai praėjusius laikus,
Tarnaičių paprastus vardus.
Gili tiesa, kad skonio maža
Pas mus ir mūsų varduose
(Jau nekalbėsiu – eilėse);
Pas mus švietimas sunkiai veža,
Ir mums iš jo prilipo jau
Vien maivymasis – nieks daugiau.

* Saldžiausiai skambą graikiški vardai, pavyzdžiui: Agafonas, Filatas, Fedora, Fiokla ir kt., pas mus vartojami tik prastų žmonių tarpe.

⁶⁵ Tatjanos vardas Puškino laikais buvo laikomas „prastu“, „muzikišku“. Juodraštyje Tatjana iš pradžių vadinosi Natalja.

XXV

Taip, ji vadinosi Tatjana.
Nei gražumu sesers savos,
Nei rausvumu jos neįmano
Patraukt akies, apsukt galvos.
Liūdna, tyli ji, kaip laukinė,
Baikšti lyg stirna ta miškinė,
Ir netgi su sava šeima
Ji būdavo lyg svetima.
Ji nemokėjo ir glaustyti
Prie tėvo, motinos judri,
Pati dar vaikas, ji būry
Nemėgo žaisti, šokti, vytis, –
Dažnai prie lango ji viena
Tyli sėdėjo ir liūdna.

XXVI

Mąstyt, galvoti jį linko
Nuo mažumės pačios dienų.
Jos laisvas laikas kaime slinko
Svajonių kupinas, sapnų.
Ir adatos nečiupinėjo
Jos švelnūs pirštai; nemokėjo
Ji drobės siuvinėt šilkais,
Jos raštais išadyt margais.
Valdyt kas linkęs, šitaip daro:
Sau žaidžia vaikas su lėle
Ir mokosi pamažėle,
Kaip elgtis kur, kam duoti garo,
Kartoja lėlei vis rimtai,
Ko mokė jį mama prieš tai.

XXVII

Tačiau Tatjana amžiaus tokio
Neliesdavo lėlės visai;
Naujienų ir madų visokių
Nepasakojo niekad jai.
Ir vaikiškasis išdykimas
Jai svetimas; atsitikimas
Baisus žiemos metu, nakčia
Kur kas labiau žavėjo ją.
Kai Olgai žaisti auklė bėgo
Į pievą rinkti bičiules
Aplink visas mažiulėles,
Skiniuko žaisti ji nemėgo,
Žaidimo triukšmas jai nykus
Ir linksmas juokas nejaukus.

XXVIII

Pamėgo balkone, vos švinta,
Ankstyvą aušrą pasitikt,
Kai horizontas bėla, kinta,
Būriai žvaigždžių jau ima nykt,
Ir žemės kraštas vis skaidrėja,
Ir skelbia rytą gausmas vėjo,
Ir keliasi diena šviesi.
O žiemą, kai naktis tamsi
Šešėly laiko pusę žemės,
Ilgai gi tylumoj tuščioj,
Mėnulio prieblando rūsčioj
Dar skliautas skendėja aptemęs,
Ji keldavos tamsumoje,
Vienų tik žvakių šviesoje.

XXIX

Anksti patinka jai romanai;
Ji viską regi jų šviesoje;
Apgaulę mėgsta, kaip išmano,
Ir Ričardsono⁶⁶, ir Ruso.
Švelnus žmogus jos tėvas buvo,
Jis amžiuoj praeitam užkliuvo,
Bet knygoms neteikė žalos;
Pats jis neskaitė niekadoms,
Knygas gi laikė vien tik vėju
Ir nesirūpino visai,
Kad tomas koks nakčia slaptai
Po priegalviu dukters gulėjo.
O jo žmona Ričardsonu
Kliedėjo iš senų dienų.

XXX

Jinai pamėgo Ričardsoną,
Dar jo neskaičiusi; tačiau
Lovlasas jai už Grandisoną⁶⁷
Stovėdavo kur kas aukščiau*;
Bet kitąkart kniažna Alina,
Dar jos Maskvos laikų kuzina,
Girte juos girdavo dažnai.
Nevedęs buvo dar tasai,
Kurs prievarta jos vyru liko?

⁶⁶ *Ričardsonas*, Samuelis (1689–1761) – anglų romanistas, autorius *Grandisono* ir *Klarisės Harlou*, „dviejų šlovingų romanų“, kuriuos Puškinas nurodo pastabose prie kitos strofos.

⁶⁷ *Grandisonas* – Ričardsono to pat vardo romano herojus. *Lovlasas* – Ričardsono romano herojus, merginininko, suvedžiotjo tipo.

* *Grandisonas* ir *Lovlasas*, dviejų garsių romanų herojai.

Dėl kito dūsavo tada,
Kursai protu, širdim reta
Tikrai kur kas daugiau patiko;
Lošikas buvo jis smarkus,
Seržantas gvardijos puikus.

XXXI

Abu jie rengėsi puikiausiai,
Kaip liepė tų laikų mada.
Jos noro niekas nesiklausė –
Ji buvo tuoktis nuvežta.
Kad jos liūdnumą išblaškytų,
Protingas vyras išsiritu
Į savo dvarą, ir jinai
Vis verkė, veržės iš tenai;
Aplinkui daug keistų kaimynų;
Vos vyro nemetė; bet greit
Apyvoką įprato eit,
Prijunko ir nusiramino.
Mums duoda įpročius dangus.
Jie pavaduoja laimę mūs*.

XXXII

Įpratus ir skausmai lengvėjo,
Ir sielvartavimai dažni;
Greit svarbų daiktą pastebėjo
Ir veikiai atsigavo ji.
Ji tarp darbų ir laisvo laiko
Atrado paslaptį ir laikė
Jau vyrą kietoje valdžioj.
Ir viskas puikiai vyko tuoj.
Laukuos ji sekė ūkio darbus,
Ir žiemai sūdė sau grybus,
Kaktas ji skuto⁶⁸, kaip paklius,
Į pirtį ėjo apsigerbus,
Tarnaites mušė pykdama
Ir vyro nesiklausdama.

XXXIII

Kadais savu krauju mėgino
Jinai rašyt į albumus⁶⁹.

* „Si j'avais la folie de croire encore au bonheur, je le chercherais dans l'habitude.“ (Šatobrianas). [„Jeigu aš dar galėčiau beprotiškai tikėti laime, jos ieškočiau įprotyje.“ – *Vert. past.*]

⁶⁸ *Kaktas ji skuto* – t. y. savo baudžiauninkus atiduodavo į kariuomenę. Apžiūrint naujokus, tinkamiems karinei tarnybai būdavo išskutamos kaktos, o netinkamiems – pakaušiai. Dvarininkai turėdavo teisę atiduoti baudžiauninkus į kariuomenę, bausdami juos už nusikaltimus.

⁶⁹ Jausmingos, sentimentalios panelės rašydavo eiles į savo draugių albumus ne rašalu, o krauju.

Praskovją šaukė ji Polina,
Dažnai nutęsdavo žodžius;
Gorsetas buvo siauras; rusų
N tarė ji kaip N prancūzų.
Pro nosį, gomurio viršum;
Bet viskas greit nubosta mum:
Gorsetą veikia ir Poliną,
Eilių jausmingų lapelius
Užmiršo ji ir, kaip paklius,
Akulka šaukė jau Seliną,
Vata gi pamuše naujai
Chalatą ir kykutį jai.

XXXIV

Mylėjo vyras ją širdingai,
Jos išmonių nepaisė jis,
Tikėjo ja nerūpestingai,
Su chalatų sėdėjo vis
Ir valgė, gėrė. Dienosėjo;
O kartais vakarop gūžėjo
Pas jį kaimynų daug gerų,
Be ceremonijų draugų,
Ką apšnekėt ir padejuoti,
Ir pasijuokt visi kartu.
O laikas bėga; tuo metu
Arbatą Olgai liepia duoti;
Vakarieniauja; gult reikės –
Tuoju svečiai išvažinės.

XXXV

Ramiai gyvendami jie mėgo
Puikiuosius papročius senus;
Taukai per užgavėnes bėgo,
Jiems valgant rusiškus blynus;
Dukart jie per metus gavėjo,
Sūpynę apskritą mylėjo,
Dainas, šokius ir ratelius;
Per sekmines, kai žmonelius
Bažnyčioj žiovulys kankino,
Į žalio beržo šakeles
Jie liejo ašaras kelias⁷⁰.
Kaip orą, girą jie brangino,
Ir pagal rangus jų svečiai
Prie stalo vaišinos gardžiai.

XXXVI

⁷⁰ Eilutės 5–11 Puškinui esant gyvam nebuvo išspausdintos, matyti, cenzūriniais sumetimais.

Taip juodu čia abu paseno.
Ir atsivėrė pagaliau
Kapų duobė prieš vyrą seną –
Pasišaukė jį Viešpats jau.
Prieš pat pietus akis užmerkė.
Kaimynai mirusiojo verkė,
Vaikai; raudėjo alpdama
Ir jo žmona ištikima.
Jis buvo ponas rūpestingas,

Ir kur jo ilsis pelenai,
Akmuo byloja ten senai:
Čia Dievo tarnas nuodėmingas
Ir brigadierius. Po plyta
Dimitro Larino vieta.

XXXVII

Pas savo penatus⁷¹ sugrįžęs,
Vladimiras atėjo čia,
Kur buvo jo kaimyno kryžius,
Ir atsiduso paslapčia;
Širdy jam liūdna pasidarė;
„*Poor Yorick!*“* jis niūriai sau tarė:
„Juk jis nešiodavo mane!
Kaip aš dažnai ties krūtine
Jo medaliu žaidžiau⁷², mažytis!
Juk Olgą skyrė man jisai,
Kalbėjo: ar sulauksiu tai?..“
Į gilų sielvartą įkritęs,
Vladimiras ūpe liūdnam
Parašė madrigalą⁷³ jam.

XXXVIII

Ir užrašū liūdnu ant galo,
Apverkdams peleną tėvų
Dar pagerbė, patriarchalų...
Taip, tarp gyvenimo vagų
Vis naujos kartos kilti ima
Ir pagal dangišką lėmimą

⁷¹ *Penatai* – romėnų mitologijoje – namų dievai. „Grįžti prie savo penatų“ – grįžti namo.

* Vargšas Jorikas! – Hamleto sušukimas ties juokdario kaukole. (Žiūr. Šekspyra ir Sterną.) [Nurodydamas Sterną anglų XVIII a. rašytoją, Puškinas matyt, turi galvoje vieną jo romano *Sentimentalinė kelionė epizodą*. Šio romano herojus pats Jorikas, apie kurį kalbama Šekspyro tragedijoje *Hamlete*. – Vert. past.]

⁷² *Medaliu žaidžiau* – turimas galvoj vad. Očakovo medalis, kuris buvo duodamas už dalyvavimą paimant turkų Očiakovo tvirtovę 1783 m.

⁷³ *Madrigalas* – trumpas giriamojo pobūdžio eilėraštis.

Subręsta, žūva pagaliau;
Po jų kiti ateis tuojau...
Karta ir mūsų lengvabūdė
Nerimsta, verda augdama,
Senius link grabo stumdama.
Ateis mūs laikas, turi būti,
Ir kada nors anūkai mus
Iš šio pasaulio ims – išgrūs!

XXXIX

Tuo tarpu būkit pasigėrę
Lengvu gyvenimu, draugai!
Menkystė jo man atsivėrė,
Aš mėgstu jį jau nelabai;
Akis užmerkiau prieš tuštybę;
Tačiau viliojimai tolybėj
Man drumsčia širdį kai kada;
Bet, rodos, būtų man skriauda,
Jei mano vardo čia neliktų.
Ir gyvenu aš, ir rašau
Ne pagyrimams; bet prašau
Lemties, šlovė kad neišnyktų,
Ir vienas garsas bent sapne
Primintų draugiškai mane.

XL

Gal jis kam nors sujaudins širdį;
Ir jeigu bus tokia lemtis,
Neteks gal posmams Letoj⁷⁴ mirti,
Nepaskandins jų užmarštis;
Ir gali būt – likimo pokštas! –
Staiga parodys koks nemokšas
Portretą garsųj aukštai
Ir tars: žiūrėk, poetas štai!
Priimk gi mano dėkingumą
Tu, kurs gerbi Aonides⁷⁵,
Meni manąsias eilutes,
Tartum kūrybos lakų dūmą,
Kurs būsi man toks palankus
Ir senio krestelsi laurus⁷⁶!

TREČIASIS SKYRIUS

⁷⁴ *Leta* – antikinėje mitologijoje užsimiršimo upė.

⁷⁵ *Aonidės* – mūzos.

⁷⁶ *Senio krestelsi laurus*. – „Na, dabar pakratysime senį“ buvo mėgstamas Puškino licėjaus laikų mokytojo Galičiaus posakis, kada jis imdavo per pamoką nagrinėti kurį nors romėnų klasiką.

Elle était fille, elle était amoureuse.
*Malfilâtre*⁷⁷

I

„Na, man jau tie poetai! Kur tu?“
– Sudie, Oneginai brangus. –
„Aš nelaikau; prie kokio turto
Tu leidi vakarus savus?“
– Pas Larinus. – „Džiugu girdėti.
Klausyk! juk nuobodu sėdėti
Kas mielas vakaras pas juos?“
– Nė kiek. – „Tikrai tavim stebiuos.
Juk aš žinau, ten šitaip esti:
Pirmiausia – juk tiesa šventa? –
Šeima ten rusų paprasta,
Kaip reikiant duoda tau užkąsti,
Uogienės, kalbos amžinai –
Lietus, ir tvartai, ir linai...“

II

– Čia nematau bėdos mažiausios. –
„Bėda, bičiuli, – nuobodu.“
– Netinka man draugijos gausios;
Šeimos rate aš surandu,
Tenai galiu... – „Kam tų eklogų⁷⁸?
Užteks, brangusis, – daros bloga.
Na, kaip? važiuoji tu, deja?
Klausyk gi, Lenski; aš, beje,
Filidę⁷⁹ tą išvyst norėčiau,
Kur tavo eilėse yra,
Širdies raudoj et cetera⁸⁰.“
– Juokauji tu. – „Kaip aš galėčiau?“
– Džiaugiuos. – „Kada gi?“ – Nors tuojau.
Priims puikiausiai mus, žinau.

III

Važiuojam. –
Juodu išbildėjo,
Atvyko; na, ir nešė jiem,
Kaip tik senovėj sugebėjo –
Sunku net darėsi abiem.
Šias apeigas visi juk žino:

⁷⁷ Epigrafas paimtas iš prancūzų poeto de Malfilatro (1732– 1767) poemos *Narcizas*.

Vertimas: Ji buvo mergaitė, ji buvo įsimylėjusi.

⁷⁸ *Ekloga* – eilėraštis apie kaimo piemenukų gyvenimą, parašytas dialogine forma. Čia Puškinas eklogomis vadina Lenskio žodžius, kuriais giriamas kaimo gyvenimas.

⁷⁹ *Filidė* – įprastinis sentimentalinių eilėraščių herojės vardas.

⁸⁰ *Et cetera* (lot.) – ir taip toliau.

Uogiene dubeniuos vaišino,
Ant stalo žvilgančio staiga
Ašotis – bruknių ten sunka
.....
.....
.....
.....
.....
.....

IV

Namo keliu pačiu trumpuoju
Jie lekia viesulu nakčia*.
Dabar šnekos dviejų herojų
Pasiklausykime slapčia.
– Bičiuli, žiovauji, atrodo? –
„Taip, Lenski, įprotis.“ – Nubodo
Gerokai tau. – „Ne, iš tiesų.
Bet jau laukuos visai tamsu;
Greičiau! Andriuška, pavaryki!
Kokia nevykusi vieta!
Beje: senutė paprasta,
Bet ji patiko man iš sykio;
Bijau, kad aš nuo tos sunkos
Galiu dar susilaukt bėdos.

V

Sakyk, katra iš jų Tatjana?”
– Gi ta, kuri tokia liūdna,
Tyli įėjo lyg Svetlana⁸¹,
Prie lango sėdosi viena. –
„Įsimylėjęs tu jaunesnę?”
– O ką? – „Aš rinkčiausi vyresnę,
Jei būčiau dainius, kaip kad tu.
Gyvybės Olgoj nejuntu, –
Tartum vandykinės Madonos⁸²,
Jos veidas rausvas, apvalus,
Kaip šis mėnulis kvailas mūs
Kvailam akiraty raudonas.“ –
Atsakė Lenskis jam sausai,
Paskui nutilo jis visai.

VI

* Ankstesniame leidime vietoje *lekia į namus* per klaidą buvo išspausdinta *lekia žiemą* (kas neturėjo jokios prasmės). Kritikai, to nesuvokę, rado anachronizmą tolimesniuose posmuose. Drįstame užtikrinti, kad mūsų romane laikas išskaičiuotas pagal kalendorių.

⁸¹ *Svetlana* – Žukovskio baladės „Svetlana“ vyriausioji veikėja.

⁸² *Vandykinė Madona* – garsiojo flamandų dailininko Van Dyko (1599–1641) paveikslas, vaizduojąs Dievo motiną.

Kada Oneginas atvyko
Pas Larinus, jisai tenai
Giliausią įspūdį paliko;
Visi domėjos juo labai.
Kaimynai ėmė tuoj spėlioti,
Ir taip, ir šitaip išvedžioti,
Juokaut, kalbėt ir netgi niršt, –
Tatjanai šoko vyro piršt;
Kiti gi tvirtinti pradėjo, –
Vestuvių laukė gan greitų,
Bet uždelsė; mat lyg žiedų
Madingų gauti negalėjo.
Vedybų Lenskio gi data
Seniai jau buvo nuspręsta.

VII

Su apmaudu Tatjana klausė
Tokių kalbų; tačiau širdy
Pajuto džiaugsmą nuostabiausią
Ir mąstė vien tik apie jį;
Svajonėj siela suvirpėjo,
Įvyko – ji įsimylėjo.
Taip dygsta želmenys jauni
Pavasario dienos ugnį.
Seniai liepsnojo jai, vaidinos
Toks malonumas, ilgesys,
Lemtingo peno troško jis;
Širdis iš seno jau kankinos,
Ir spaudė net krūtinę jai;
Ir siela laukė nekantriai.

VIII

Sulaukė. Akys atsivėrė;
Ir tarė ji: tai jis, tai jis!
Deja! sapnų kaitriųjų gėry,
Ir per dienas, ir per naktis
Jo viskas pilna; ir merginą
Taip viskas buria ir svaigina,
Ir mena jį; jai įkyru
Klausyt kalbų, švelnių, gerų,
Tarnų sekt žvilgsnį rūpestingą;
Giliai nugrimzdus liūdesy,
Svečių visai negirdi ji,
Su jais tokia ji nelaiminga,
Kai netikėtai atvažiuos
Ir gan ilgai užsisvečiuos.

IX

O, kaip dabar susidomėjus
Romaną meilų skaito ji,
Ir kaip gyvai susižavėjus
Vilionė rodos jai saldi!
Meilužis Julijos Volmaras,
Malek-Adelis, de Linaras,
Ir Verteris, kančioj liūdįs,
Ir Grandisonas karžygys*, –
Jėga vaizduotės laimingosios
Sudvasintieji padarai, –
Nuo jų užmiegame gerai, –
Galvoj svajotojos jaunosios
Bendriniam jungiasi vaizde –
Onegino mūs atvaizde.

X

Tarytum būtų ji herojė
Kūrėjų savo pamėgtų,
Klarisė, Julija jaunoji, –
Tatjana tarp tylių miškų
Su pavojingom knygom žengia
Ir rasti ji jose įstengia
Slaptas svajas ugnies savos,
Kur veržias iš širdies pilnos,
Ji dūsauja ir suliepsnoja
Kitų džiaugsmams, kitų skausmu,
Kuždėti ima su jausmu
Ji laišką mylimam herojui⁸³...
Bet mūs herojus, atvirai,
Ne Grandisonas gi tikrai.

XI

Kadais rimtai nuteikęs stilių,
Kūrėjas, kupinas liepsnos,
Herojų rodydavo gilų
Visiems kaip pavyzdį doros.
Ir būdavo jo mylimasis,
Neteisiai persekiojamasis,
Labai protingas ir švelnus
Ir pažiūrėti malonus.
Entuziastiškas herojus
Grynos aistros ugnį kaitrioj

* Julija Volmar – Naujoji Eloizė. Malek-Adelis – vidutiniško madam Koten romano herojus, Gustav de Linaras – baronesės Kriudner puikios apysakos herojus.

⁸³ Klarisė Harlou – to paties vardo Ričardsono romano herojė. Julija Volmar – Ruso Naujosios Eloizos herojė. Verteris – Gėtės romano *Jaunojo Verterio kančios* herojus.

Aukotis buvo linkęs tuoj,
Ir knygos pabaigai užstojus,
Apvainikuotas gėris veik,
O blogis nubaustas, kaip reik.

XII

Dabar visų galva aptemus,
Moralai migdo jus, mane,
Ir šiandien netgi ydos žemos
Jau triumfuoja romane.
Ir britų mūzos pasakėlės
Jau drumsčia miegą pusmergėlės,
Dabar tikrieji jos stabai –
Vampyras, liūdintis labai,
Niūrusis valkata Melmotas,
Ji žavis amžinu žydu,
Sbogaru^{*84}, Korsaru slaptu,
Kurs Bairono mums išgalvotas:
Net egoizmą tamsų jis
Romantizmu tau apkaišys.

XIII

Kas per nauda iš to gal būti?
Tikriausiai, jei taip lems dangus,
Ir reiks man kaip poetui žūti,
Ir naujas velnias taip įpūs,
Ir Febo⁸⁵ grėsmę aš paneigsiu,
Romiojon prozon nusileisiu:
Romanas man laikų senų
Užims saulėlydį dienų.
Ne! Ne kančias piktadarybių
Jame aš rodysiu piktai,
Tik pasakosiu paprastai,
Kiek rusų šeimoje gėrybių,
Vaizduosiu žavimus sapnus
Ir mūs padavimus senus.

XIV

Atpasakoti plunksna gali
Ir dėdžių, ir tėvų žodžius,
Vaikų pas liepas ir upelį

* Vampyras – apysaka, klaidingai priskiriama lordui Baironui. Melmotas – genialus Matiureno kūrinys. Žanas Sbogarai – žinomas Šarlio Nodjė romanas.

⁸⁴ *Amžinas žydas* – senovinės legendos herojus – didysis nusidėjėlis Ahasferas. Už savo nuodėmės jis buvęs pasmerktas būti nemirtingu ir amžinai klajoti po pasaulį. *Korsaras* – Bairono poemos *Korsaras* herojus – jūrų plėšikas. *Sbogarai* – prancūzų rašytojo Šarlio Nodjė romano *Žanas Sbogarai* vyriausias veikėjas.

⁸⁵ *Febas* – kitai Apolonas, graikų mitologijoje – saulės dievas ir menų globėjas.

Slaptingus susitikimus,
Kančias pavydo nelaimingas,
Vienatvę, ašaras taikingas;
Suvaidsiu aš juos tuoju,
Nuvesiu tuoktis pagaliau...
Aistros aš prisiminsiu šneką,
Tą kalbą meilės ilgesy,
Kuri man kildavo, drąsi,
Ir, būdavo, tekėte teka
Prie kojų mano mylimos, –
Jau atpratau nuo tos kalbos.

XV

Tatjana, o, Tatjana miela!
Aš su tavim dabar verkiu;
Atidavei tironui sielą
Su savo likimu sykiu.
Mieloji, žūsi tu; bet šauksi
Ir viltimi apsvaigus lauksi
Neaiškios laimės tu savos,
Ir malonumų, ir kovos,
Geismų nuodus užburtus gersi,
Svajonės tau nurimt neduos;
Visur, visur tu jį vaizduos
Svajodama naujai prikelsi;
Lemtingas gundytojas vis
Stovės kaip stabas prieš akis.

XVI

Nuleidusi akis Tatjana
Į sodą eina paliūdėt,
Ją meilės ilgesys ten gena, –
Tiesiog sunku jai pajudėt.
Giliai krūtinė jai kilnojas,
Ir veidas jos įsiliepsnojęs,
Visai apsilpus jos dvasia,
Jai akys blizga, ausyse
Ūžimas; naktį, kada eina
Sargybą mėnuo aukštumoj,
Lakštutė gi sode migloj
Jau suokia skambią savo dainą,
Nemiega Tanė mūs tyli,
Su aukle kalbasi dar ji.

XVII

„Čia taip tvanku; užmigt sunku man!
Praverki langą, sėsk čionai.“

– Kas, Tane, tau? – „Taip nuobodu man.
Apie senovę daug žinai...“
– Bet ką gi, Tane? Jau praėjo
Tas laikas, kai aš dar minėjau
Senovės pasakas baisias
Apie mergas, piktas dvasias;
Tartum migloj man viskas žuvo:
Žinojai ką – nesuvaikai...
Ne koki man dabar laikai! –
„Papasakok, kaip, aukle, buvo,
Kada tu dar jauna buvai, –
Ar jūs mylėjotės labai?“

XVIII

– Ką čia šnekėt! Neišmanyta,
Kas toji meilė, mūs kadaį;
Kitaip mane duobėn anyta
Nuvarius būtų, kaip matai. –
„Bet kaip tu, aukle, ištekėjai?“
– Matyti, Dievas taip norėjo.
Aš tryliktus metus ėjau –
Atrodė Vania dar jauniau.
Gi taip savaičių apie porą
Piršlė pas mus – dažna viešnia.
Ir tėvas laimino mane.
Verčiau iš baimės ne prieš dorą;
Kai pynė kasą⁸⁶, aš žliumbiau
Ir cerkvėn su giesmėm ėjau.

XIX

Man svetimoj šeimoj nemiela...
Bet tu manęs gi neklausai... –
„Ilgu taip, aukle, mano sielai,
Brangioji, bloga man visai:
Man noris verkti ir raudoti!..“
– Gali, vaikel, pasiligoti;
Išgelbėk Viešpatie šįsyk!
Jei tu ko nori, tai prašyk...
Apšlėksiu vandeniū švęstuoju.
Visa degi... – „Tai ne liga.
Myliu aš, aukle... aš sveika.“
– Vaikeli, Viešpats tegloboja! –
Ją drebančia ranka tada
Žegnojo auklė su malda.

XX

⁸⁶ Senovės papročiu, nuotakai prieš jungtuves išpindavo kasą.

„Myliu“, – kuždėjo ji senutei
Ir vėl su sielvartu giliu.
– Tikrai tu susirgai, mažute. –
„Palik mane: ašai myliu.“ –
O mėnuo liūdną šviesą liejo,
Veide Tatjanos suspindėjo,
Ir palaiduos jos plaukuose,
Ir ašarose liūdnose.
Arti ant suolo prisitraukus,
Štai sėdi prie Tatjanos ji,
Senutė, auklė jos švelni.
Žilus skarelė gobia plaukus.
Ir viskas snaudžia tylumoj,
Šviesoj mėnulio įkvėptoj.

XXI

Ir širdimi toli nuskrido
Tatjana su šviesa skaisčia.
Staiga mintis galvoj sušvito...
„Išėik, mane paliki čia.
Prašau man popieriaus paduoti
Ir plunksną; eisiu tuoj miegoti;
Pristumk man stalą... Lik sveika.“
Mėnulis šviečia. Ir ranka
Tatjanos tyliai rašo laišką,
Eugenijus gi vis prieš ją.
Neapgalvotoj kalboje
Jos meilė nekalta taip aiški...
Štai ji jau baigė, sulankstys...
Tatjana! Kam gi skirtas jis?

XXII

Gražuolių teko pažinoti
Man, lyg žiema, šaltų, grynų;
Gali maldauti jas, vilioti, –
Tu niekaip nesuprasi jų;
Ir stebins jų pasipūtimas,
Ir baisiai doras prigimimas,
Reikės tau bėgt nuo jų greičiau.
Atsimenu, kai aš skaičiau
Jų žvilgsny pragarišką žodį:
*Paliki viltį amžinai**.
Kaip jas mylėti, nežinai, –
Baugint vien gimę jos atrodė.

* „Lasciaie ogni speranza, voi ch'entrate.“ Kuklūs mūsų autorius išvertė tikrai pirmąją garsiosios eilutės pusę. [„Palikite visokią viltį jūs, kurie įeinatė“ – eilutė iš italų viduramžių poeto Dantės Allgieri poemos *Dieviškoji komedija*. Poemoj pasakojama, kad šie žodžiai esą užrašyti ant pragaro vartų. – *Vert. past.*]

Gal būti, pas Nevos krantus
Šių damų matėte ir jūs.

XXIII

Aš tarp gerbėjų nelaimingų
Mačiau mergelių gan keistų,
Savimylių ir abejingų,
Pagyroms, atdūsiams šaltų.
Ką pagaliau aš pastebėjau?
Jos rūščiu elgesiu mokėjo
Nedrąsiai meilę įbaugint,
O paskum vėl ją prijaukint;
Čia jos gailėtis ima staigios,
Čia skambesiu savos kalbos
Lyg vėl švelnesnės daros jos, –
Ir, lengvabūdiškai apsvaigęs,
Meilužis jaunas vejas vėl
Tuštybę meilią kažkodėl.

XXIV

Tatjaną kaltint kas išdrįstų,
Kad nuoširdi jinai, deja,
Ir kad apgaulės nepažįsta,
Sava tikėdama svaja?
Kalta, kad myli širdingiausiai,
Kad jausmui lenkiasi klusniausiai,
Kad patikėjo taip lengvai,
Kad suteikė pats Dievas jai
Vaizduotę gyvą ir audringą,
Ir žvitrų protą, ir jausmus,
Atkaklią galvą, siekimus
Ir širdį švelnią ir liepsningą?
Nejaugi neatleisit šios
Jai lengvabūdiškos aistros?

XXV

Šaltai koketė apgalvoja,
O Tanei meilė – ne juokai,
Be sąlygų pasiaukoja
Ji meilei, kaip maži vaikai.
Nesako ji: reik palūkėti,
Gal meilės vertė ims didėti,
Paskui tinklan pagausim jį;
Pradžioj savimyla jautri
Vilties bus užgauta ir, rodos,
Po to pradės kentėt širdis,
Pavydo ją gaivins ugnis;

Kai meilė įkyrės nubodus.
Gudrus belaisvis šiandien, ryt
Ir pančius gali sudaužyt.

XXVI

Dar numatau keblumą vieną:
Man reik tėvynės garbę gint, –
Tatjanos laišką aš šiandieną
Turiu išversti pamėgint.
Ji rusiškai blogai mokėjo,
Skaityt žurnalų negalėjo,
Gimtos kalbos žodžiu sklandžiai
Sunkoka buvo reikštis jai,
Jinai prancūziškai galvojo...
Ir ką daryt? Kartoju dar,
Jog damų meilė lig dabar
Laiškuos kalbos mūs nevartojo.
Lig šiol kalba mūs giriama
Dar pašto prozai svetima.⁸⁷

XXVII

Žinau: damas priversti gali
Skaityti rusiškai. Baisu!
Ar galim jas ir „*Doravalį*“^{88*}
Įsivaizduoti, iš tiesų!
Klausykite, draugai poetai,
Ar ne tiesa: kai netikėtai
Už savo nuodėmes meilias
Jūs joms rašydavot eiles
Ir netgi širdį skirt mėginot,
Argi ne visos damos šios
Mokėjo rusiškai vos vos
Ir kalbą mūs lipšniai gadino,
Ar žodis svetimas tada
Nevirsdavo kalba gimta?

XXVIII

Gink Dieve nuo tokių dalykų –
Sutikt puotoj ar ties butu
Man akademiškąjį kyką,

⁸⁷ „Autorius sakė, kad jis ilgai negalėjęs nuspręsti, kaip priversti rašyti Tatjaną, kad nebūtų suardyta moteriška asmenybė ir stiliaus tikroviškumas: iš baimės nukrypti į akademinę odę, jis galvojo rašyti laišką proza, galvojo jį netgi rašyti prancūziškai, bet, pagaliau, laimingas įkvėpimas kaip tik atėjo, ir moters širdis paprastai ir laisvai prabilo rusiškai“ (P. A. Viazemskis). Puškino juodraščiuose iš tikrųjų pradžioje buvo sudaryta prozinė Tatjanos laiško programa, lygiai taip, kaip Onegino laišku aštuntajame skyriuje ir Onegino išpažinčiai – ketvirtajame.

⁸⁸ *Doravalis* (Blagonamierenyj) – A. E. Izmailovo žurnalas, ėjęs 1816–1826 m. Žiūr. Puškino pastabą žemiau.

* Žurnalas, kadaise leistas velionio A. Izmailovo gana netvarkingai. Leidėjas kartą spaudoje atsiprašinėjo publiką, kad jis per šventes užęs.

Seminaristą su šydu⁸⁹!
Be šypsniio lūpos man nemielos,
Taip ir kalboj per maža sielos,
Kai nēr gramatinės klaidos.
Bet aš galiu sulaukt bėdos –
Karta gražuolių mūs jaunųjų
Išgirs žurnalinius šauksmus,
Gramatikos išmokys mus,
Pripratins prie eilių skambiųjų:
O aš... kas man gi visa tai?
Senovę seksiu aš rimtai.

XXIX

Čiauškėjimas netaisyklingas,
Netikslūs žodžiai, kuždesys –
Ir vėl krūtinėje audringas
Iš naujo kyla virpesys;
Aš neturiu jėgų gailėtis,
Aš galicizmais⁹⁰ net žavėtis
Imu, kaip savo nuodėmėm
Ar Bogdanovičiaus eilėm.
Tačiau užteks. Jau mano mintys
Prie Tanės laiško; aš daviau
Jums žodj; nagi, pagaliau,
Dabar pradėk, jei nori, gintis.
Žinau: nebe madoj Parni⁹¹
Ir plunksna jo tikrai švelni.

XXX

Puotų ir liūdesio poete^{*92},
Jei su manim dar būtum tu,
Nekuklų prašymą išdėti
Išdrįsčiau tau aš šiuo metu:
Kad į eiles tu stebuklingas
Mergaitės verstumei aistringas
Svajas iš svetimos kalbos.
Kur tu? ateik! aš kankinuos.
Tebūna tavo teisė toji...
Bet tu, atpratęs nuo visų
Pagyrų, tarp nykių uolų
Po Suomijos dangum klajoji

⁸⁹ „Akademiškasis kykas“ ir „seminaristas su šydu“ – mokytos moterys. Seminaristas – seminarijos (cerkvinės arba pedagoginės mokyklos) mokinys. Žodis „seminaristas“ Puškinui buvo buko smulkmeniškumo ir tariamojo mokytumο simbolis.

⁹⁰ *Galicizmai* – būdingi posakiai, skolinti iš prancūzų kalbos.

⁹¹ *E. D. Parni* (1753–1814) – prancūzų poetas, daugybės meilės eilėraščių autorius.

* E. A. Baratynskis.

⁹² Poetas E. A. Baratynskis (1802–1844) tuo metu buvo kariuomenėje Suomijoje puskarininkiu. Jo buvimas Suomijoje buvo priverstinis – už vaikišką išdaigą jis buvo pašalintas iš Pažų korpuso ir netekęs teisės tarnauti kitaip, tik eiliniu, – todėl tiekpat̃s Baratynskis, tiek jo draugai žiūrėjo į jo gyvenimą Suomijoje kaip į ištrėmimą. Tai žymus poetas, kurį Puškinas labai vertino.

Toks vienas, ir savoj širdy
Tu mano skundo negirdi.

XXXI

Štai laiškas prieš mane Tatjanos;
Šventai jį sauguju, myliu,
Jis nuolat man liūdnai vaidenas,
Atsiskaityt jo negaliu.
Kas įkvėpė jai tą švelnumą,
Kažkokį meilų padrikumą,
Šiuos jaudinančius niekelius,
Širdies beprotiškus žodžius,
Tokius žavius, tokius kenksmingus?
Aš negaliu suprast. Bet štai
Tas laiškas, išverstas silpnai,
Paveikslo kopija niekinga,
Ar mokinukų mūs bailių
Freišicas⁹³, grotas piršteliu.

TATJANOS LAIŠKAS ONEGINUI

Aš jums rašau – ko dar bereikia?
Ką pasakyt man dar valia?
Dabar mane jūs galit veikiai
Nubausti panieka gilia.
Jei mano daliai jums suteikia
Bent lašą gailesčio širdis,
Rami bus mano ateitis.
Man iš pradžių tylėt norėjos;
Tikėkit, gėdos jūs manos
Nesužinotut niekados,
Jei viltį būčiau aš turėjus
Savaitėje bent vienąkart
Matyti jus, jeigu išstart
Galėčiau jums tik žodį vieną
Ir jūsų vis klausyt kalbos
Ir vis mąstyt be atvangos
Lig pasimatant, naktį, dieną.
Bet jūs, kaip sako, toks niūrus,
Nubosta kaime jums tikriausiai,
O mūs gyvenimas... kuklus,
Bet jus sutinkam nuoširdžiausiai.

Kodėl gi tad aplankėt mus?
Sodyboj kaimo užmirštojoj
Pažinusi nebūčiau jūs
Ir kas yra kančia baisioji.

⁹³ *Freišicas* (tiksliau *Freišiucas*) – vokiškas žinomosios Vėberio (1786–1826) operos „Laisvasis šaulys“ (*Der Freischütz*), parašytos XIX a. pradžioje, pavadinimas. Opera Rusijoje avo metu buvo didelėje madoje.

Dvasia nurimtų neramioji
Man, laikui slenkant (aš tikra), –
Surasčiau draugą, širdžiai mielą,
Žmona jam būčiau gryna siela
Ir būčiau motina gera.

Bet kitas!.. ne, širdies savosios
Aš jam neskirčiau kaip gyva!
Apvaizdos lemta taip aukštosios...
Dangaus valia tai: aš tava;
Visa butis man buvo laidas,
Kad susitiksime tikrai;
Tave yra pats Dievas leidęs –
Mane globoti amžinai...
Aš per sapnus tave regėjau,
Nemačius mylimas buvai,
Žaviu žvilgsniu užliūliavai,
Ir balsas sieloje skambėjo
Seniai... Tai būta ne sapnų!
Vos įėjai – tave žinojau,
Aš alpt ėmiau, ir suliepsnojau,
Ir mintyse tariau: tai tu!
Tiesa? tavus žodžius kartoju:
Kalbėjai tu su manimi,
Kada vargdienius aš globojau
Arba karštoj maldoj klūpojau
Ir kankinausi nerami.
Ir tąsyk ar ne tu, brangusis,
Tartum regėjimas lakusis,
Skaidrioj tamsoj man sušvitai,
Tyliai ties priegalviu priėjęs
Ir džiaugsmą, meilę sušnibždėjęs,
Tu viltį man pranašavai?
Kas tu: ar angelas gerasis,
Ar gundytojas klastingasis?
Išspręski abejonę šią.
Gal būti, visa tai niekybė.
Apgaulė sielos vien tuščia!
Kita lemta man galimybė...
Bet taip tebus! Tau į rankas
Likimą savo atiduodu.
Aš lieju ašaras graudžias,
Šaukiuosi tavąją paguodą...
Įsivaizduok: aš čia viena,
Manęs čia niekas nesupranta,
Čia protas atbalsio neranda, –
Aš žūti pasmerkta liūdna.
Aš laukiu: tu žvilgsniu savuoju
Vėl viltį širdyje pašauk
Ar sapną sunkujį nutrauk

Pelnytu priekaištu šaltuoju!

Baisu net perskaityt... Baigiu!
Širdis iš gėdos plakti liauja...
Tačiau aš jūs garbe tikiu
Ir ja aš drąsiai pasikliauju...

XXXII

Tatjana sunkiai atsidūsta,
Čia sudejuoja vėl giliai;
Ir rausvas vokas greit nudžiūsta
Nuo degančio liežuvio jai.
Galvutė ant peties nulinko.
Jai marškiniai lengvi nuslinko
Nuo įstabiai gražaus peties.
Bet štai jau žiburys nakties
Padangėjį gęsta. Ten ryškėti
Slėnys pro rūką ims. Srovė
Sidabro tviska; ten giesmė
Ragelio žadina sodietį.
Visi jau kėlėsi senai.
Nerūpi Tanei visa tai.

XXXIII

Ji tekančios aušros nemato,
Nuleidus galvą, sėdi ji.
Raižyto antspaudo nestato
Ant laiško savojo tyli.
Ramiai čia durys sugirgždėjo,
Žila Filipjevna įėjo –
Arbatą nešė gerti jai.
„Vaikeli, kelkis, pamigai!
Tu apsirengus, balandėle!
Paukštyte mano ankstyva!
Buvai tu vakar vos gyva!
Bet, ačiū Dievui, sveikutėlė!
Praėjo graužatis ana,
Ir veidas vėl kaip aguona.“

XXXIV

– Ak, aukle, būk tokia gerutė... –
„Prašau, brangioji, įsakyk.“
– Tu neįtark... tikrai... truputį...
Matai... tik neatsisakyk. –
„Ne, dievaži, mieloji mano!“
– Pasiųsk anūką: kaip įmano,
Su laišku šiuo pas O... pas jį,

Kaimyną... liepk tu jam pati –
Te jis nė žodžio nepasako,
Te vardo mano neminės... –
„Pas ką, brangi? sakyk išties.
Matai, visai susent man teko...
Aplink kaimynų daug yra –
Tu suskaityk juos, kad gera.“

XXXV

– Kaip, aukle, tu nesugalvoji! –
„Brangioji, jau sena esu;
Atbuko protas man, mieloji,
Nebėr šaunumo, iš tiesų...
Jei, būdavo, įsako ponai...“
– Ak, aukle, aukle, kam tie monai?
Kam tavo proto reikia dar?
Nunešt šį laišką tuoj, dabar
Oneginui. – „Bus taip, kaip tarta.
Brangioji, tik nepyki tu.
Žinai, aš sunkiai suprantu...
Bet ko tu išbalai iš karto?“
– Tai, aukle, niekis, pagaliau...
Anūką tik pasiųsk tuojau. –

XXXVI

Nėr atsako. O dienos plaukė.
Jas keitė kitos: vis nėra.
Išblyškus lyg šešėlis laukė
Tatjana: kur žinia gera?
Gerbėjas Olgos mūs atvyko,
Jį šeimininkė pasitiko:
„Sakykit, kur bičiulis jūs?
Jis kažkodėl užmiršo mus.“
Paraudo Tanė, sudrebėjo.
– Ketino šiandien būt įsai, –
Staiga atsakė Lenskis jai: –
Matyt, jį paštas sutūrėjo. –
Tatjana nudelbė akis,
Lyg priekaištą pasakė jis.

XXXVII

Pavakarė; ant stalo šviečia
Jau samovaras; jis gerai
Įšildo virdulį kiniečių;
Po juo, žiūrėk, lengvi garai.
Ir Olga pilstyti pradėjo, –
Į puodukus srove tekėjo

Tamsi kvapninga arbata
Ir grietinėlė atnešta;
Tatjana gi pas langą gražų
Sau stovi tuo pačiu metu,
Alsuoja ant stiklų šaltų
Ir pirščiuku grakščiuoju rašo
Rūku aptrauktame stikle
Raides užburtas: O ir E.

XXXVIII

Širdis gėla tuo tarpu tvinko,
Ir temdė ašaros akis.
Tik bildesys staiga!.. sustingo
Jai kraujas. Vis arčiau!.. tai jis,
Eugenijus... „Ak!“ – vos pamanė,
Lengvesnė už šešėlį, Tanė
Tik strykt į kiemą; jau sode;
Atgal nedrįsta žvelgt; bėgte!
Ir bėgo greitai, lyg per dūmus,
Pro tiltą, veją, žiogrelius,
Alėją ežeran, medžius,
Alyvų ji išlaužė krūmus,
Ir prie upelio bėgdama,
Staiga ant suolo dusdama

XXXIX

Parkrito...

„Čia jis! Čia tikriausiai!
O Dieve! Ką jis pagalvos!“ –
Vilties sapnai širdy giliausiai
Jai slypi, kupinų kančios;
Karščiu alsuoja; spaudžia širdį.
Ji laukia: eina gal? Negirdi.
Tarnaitės rinko po ežias
Nuo krūmų uogas jau saldžias.
Choru jos traukė įsakytos
(Gi įsakyta buvo tai,
Kad ponų uogų nieks slaptai
Nedrįstų valgyt pastatytas;
Dainavo ir nevalgė jos:
Tik kaime taip išsigalvos!)

MERGAIČIŲ DAINA

Mergužėlės gražiosios,
Mūs bičiulės mielosios,
Jūs pažaiskit, skaisčiosios,
Jūs pasiauskit, mylimos!

Dainą jūs užtraukite,
Dainužę širdingąją,
Bernelį viliokite
Į ratelį puikujį,
Įvilioję šaunųjį,
Iš toli pamatę jį,
Mes pakriksim, mielosios,
Svaidysim jį vyšniomis,
Vyšniomis, avietėmis,
Raudonosiom serbentom.
Neik dainų klausytis tu,
Mūs dainų širdingųjų,
Neik žiūrėt, kaip žaidžiame,
Kaip mergelės linksminas.

XL

Dainavo jos; galvon nedėjo
Jų balso skambiojo išvis
Tatjana, – ji tiktai norėjo,
Kad bent nurimtų jai širdis,
Kad jai skruostai nebeliepsnotų,
Kad virpulys širdy sustotų.
Tačiau negęsta ši liepsna, –
Skruostai jai dega, ir gana.
Taip plaštakėlė mirga, kelias,
Sparnais spalvingais plakdama,
Iš vaiko rankų skrisdama,
Taip virpa žiemkenčiuos kiškėlis,
Kai mato, kad gudrus šaulys
Į krūmus ims tuoj ir įlįs.

XLI

Jai atdūsysis gilus išspruko;
Nuo suolo kelias atsargiai
Ir eina, bet – vos pasisuko
Alėjon, – kai prieš ją staigiai –
Eugenijaus rūstus šešėlis.
Akim jis blyksi kaip pašėlęs,
Ir lyg ugnies būt nudegta,
Sustojo ji ties ta vieta.
Bet pasekmes susitikimo
Aš šiandien, mylimi draugai,
Nupasakočiau nelengvai;
Ilgai kalbėjus, noras ima
Pavaikštinėt ir pailsėt:
Tad pabaigą teks atidėt.

KETVIRTASIS SKYRIUS

La morale est dans la nature des choses.

*Necker*⁹⁴

I. II. III. IV. V. VI

VII

Kuo moterį mažiau mylėsime,
Tuo jai patiksime lengviau
Ir pražudyt mes ją galėsime
Vilionių pinklėmis veikiau.
Kadaise ištvirkimą gryną
Net meilės mokslu pavadino.
Garsino jis save patsai,
Be meilės smaginos jisai.
Bet šis žaidimas pasenėjo, –
Jisai net praeities dienom
Beždžionėm tiko vien senom⁹⁵.
Šlovė lovasų sumenkėjo
Draug su raudonais užkulniais
Arba perukais prašmatniais⁹⁶.

VIII

Nubosta veidą keitinėti,
Kartot tą patį įvairiai
Ir stengtis vis įrodinėti,
Ką žino jau visi seniai;
Ir prieštaravimų klausyti,
Ir prietarus senus blaškyti,
Kurių neturi nė viena
Trylikametė mergina!
Ar neišvargins gi kiekvieno
Grasinimai, klasta, šmeižtai,
Tos priesaikos, ilgi laiškai,
Žiedai, verksmai per visą dieną,
Tetų, mamų globa tvanki
Ir vyrų draugija sunki!

IX

Taip ir Eugenijus galvojo.

⁹⁴ Epigrafas paimtas iš madam de Stal knygos *Considérations sur la Révolution Française*, 1818.

Vertimas: Moralė glūdi pačioj prigimty.

⁹⁵ Puškinas čia sueiliavo savo paties pastabą 1822 m. laiške broliui iš Kišiniovo: „Je vous observai seulement, que moins on aime une femme et plus on est sûr de l'avoir. Mais cette jouissance est digne d'un vieux sapajou du 18 siècle“ („Tau tepastebėsiu, kad juo mažiau myli moterį, juo lengviau ją turėti. Bet šis malonumas yra vertas 18 amžiaus beždžionės“). Labai galimas daiktas, kad ši jauno Puškino sentencija turi literatūrinę kilmę.

⁹⁶ Raudonus užkulnius ir baltus pudruotus perukus nešiojo frantai XVIII amžiuje.

Dar metų būdamas jaunų,
Jisai gyvenime klajojo,
Auka nevaldomų aistrų.
Išlepintas, iš įpratimo
Čia vienu jis žavėtis ima,
Kitkuo nusivilia tuojau,
Ir geismas jį pagauna jau,
Jis nepasisekimų vengia,
Tyloj vis klausos ir triukšme,
Ko siela drumsčiasi jame,
Jis žiovulį juoku pridengia:
Taip per aštuonerius metus
Jis išsilaistė per kraštus.

X

Gražuolių jis nebemylėjo,
Tik mėgo dar pamerginėt;
Atstums – užmiršt tuojau galėjo,
Apvils – jam gera pailsėt.
Ieškojo jų be apkvaitimo,
Palikdavo be nuliūdimo,
Užmiršęs meilę, pyktį greit.
Taip kartais svečias mėgsta eit
Ar nuvažiuot palošt sau *vinto*⁹⁷,
Jis sėdas; lošia – baigta jau,
Ir išvažiuoja pagaliau,
Namie jis miega, kol prašvinta,
Ir net nežino dar priešpiet,
Kur vakare jam pasidėt.

XI

Tačiau, kai Tanės laišką gavo,
Herojus jaudinos didžiai:
Mergaitės godos subangavo
Jo dvasią, jo mintis giliai;
Atsiminė jis jos blyškumą,
Nusiminimą ir liūdnumą;
Saldžiuos, skaisčiuosiuos sapnuose
Giliai nugrimzdo jo dvasia.
Galbūt kaitra senoji jausmo
Akimirkai užtvindė jį;
Tikėjo ji – jauna, švelni, –
Jis nenorėjo teikt jai skausmo.
Nulėkt į sodą mum beliks,
Kur jį Tatjana susitiks.

⁹⁷ *Vintas* – neazartinis lošimas kortomis.

XII

Jie valandėlę patylėjo.
„Jūs man juk rašėte, tiesa?“
Eugenijus prie jos priėjo.
„Skaičiau. Tikrai, tai ištisa
Išpažintis gryniausios sielos,
Tai meilės svajos jaunos, mielos;
Taip, nuoširdi jūs iš tiesų;
Aš vėl sujaudintas esu.
Ko jau seniai nesitikėjau;
Bet girti jus aš nemanau;
Aš pats taip pat, kaip išmanau,
Prisipažinti jums norėjau;
Mane jūs turit išklausyt,
Paskui sprendimą padaryt.

XIII

Jei aš gyvenimą norėčiau
Aprėžti vien šeimos ratu;
Jei vyras, tėvas būt galėčiau
Likimo lėmimu keistu;
Šeimos jei vaizdas sužavėtų
Mane bent mirksniu netikėtu:
Tikrai, man vien tik jūs viena
Puikiausia būtumėt žmona.
Kalbėsiu aš be madrigalų⁹⁸:
Jei idealo siekčiau dar,
Vien jus aš rinkčiausi dabar,
Kaip draugę liūdno amžiaus galo,
Kaip laidą to, ką aš myliu,
Laimingas būčiau... kiek galiu!

XIV

Tačiau aš laimei nesutvertas:
Jai mano siela svetima;
Nesu jūs tobulybių vertas –
Nelemta mums sukurt šeima.
(Galiu garbės jums duoti žodį),
Jungtuves man kančia atrodė.
Gal aš pamilčiau jus labai,
Bet nusivilčiau gan lengvai;
Gal jūs raudosite, bet mano
Širdies jūs ašaros nelies,
Tik dar labiau įsiust padės.
Pati nuspręskit, jei išmanot,

⁹⁸ *Madrigalai* – trumpi giriamojo pobūdžio eilėraščiai. Čia – tušti meiliekavimai, komplimentai.

Ką Himenėjus⁹⁹ ruošia mums,
Į kokius mus džiaugsmus įstums!

XV

Ir iš tiesų blogiau kas gali
Už šeimą būti, kur žmona
Be vyro velka sunkią dalią,
Ir dieną, ir nakčia viena;
Kur vyras įkyrėjęs ima
Kasdien keikt savąjį likimą,
Vis susiraukęs ir tylus,
Vis piktas, šaltas, pavydus!
Toks aš. Bet argi to ieškojot
Liepsninga, gryna širdimi,
Kada kalbėt su manimi
Protingai laišku jūs galvojot?
Ar tokiai lemčiai skyrė jus
Likimas atkaklus, žiaurus?

XVI

Svajonės, metai nyksta toly;
Man siela neatgis daugiau...
Myliu aš jus kaip tikrą brolių,
Ir, gali būti, dar švelniau.
Manęs be pykčio išklausyki:
Mergaitės keis ir dar ne sykį
Svajas trapiąsias kitomis;
Pavasaris ir vėl nušvis,
Nauji vėl lapai bus matyti.
Turbūt taip lėmė jau dangus;
Jūs vėl pamilsite, tik bus...
Save mokėkite valdyti:
Kaip aš, supras jus ne visi;
Ištikt nelaimė gal baisi."

XVII

Eugenijus pamokslą sakė.
Tatjana ašarų tvane
Nematė nieko, neatsakė,
Vos vos alsavo krūtine.
Pasiūlė ranką jai ant tako.
(*Mašinaliai*, kaip kartais sako)
Pasirėmė ant jos keista,
Žemyn galvelė nuleista;
Aplink daržus namo jie vyko;

⁹⁹ *Himenėjus* (Himenas) – graikų mitologijoje – vedybų dievas.

Drauge parėjo, ir už tai
Jų nieks nepapeikė piktai:
Juk kaime buvo ir paliko
Laiminga teisė ir sava, –
Ją turi ir puiki Maskva.

XVIII

Sutik, skaitytojau brangusis, –
Su nusiminusia Tane
Mūs draugas elgėsi puikusiai
Gražiai. Ne pirmąkart švelnia
Širdim prieš mus jis kilniai reiškias.
Žmonėms savybės šios neaiškios,
Visi, kaip gali, keikia jį:
Draugai ir priešai jo geri
(Dažnai vienodi būva jieji)
Jį plūdo šiaip ir dar kitaip,
Kam stinga priešų, ar ne taip?
Apginkit nuo draugų, šventieji!
Ak, iš tikrųjų tie draugai!
Atsimenu aš juos gerai.

XIX

O ką? Gi nieko. Užmigdysiu
Mintis beprasmiškas, niūrias;
Tiktai *skliausteliuos* pasakysiu,
Kad skleisti paskalas bjaurias,
Melagio gimdomas palėpėj,
Šmeižikai mėgsta pasislėpę,
Ir nér nesąmonės tokios
Ar epigramos gan lėkštos,
Kurios, šypsodamas meiliausiai,
Į tarpą padorių žmonių
Nelyginant iš nežinių
Neneštų draugas artimiausias.
Bet šlovei jūsų jis jautrus:
Lyg giminė... jis myli jus!

XX

Hm! hm! Skaitytojau garbingas,
Jūs giminės sveikučiai dar?
Gal būsi man toks maloningas –
Papasakosiu aš dabar,
Kas *giminės* tie iš tikrųjų,
Kaip turim mes prieit prie jų:
Juos turim glamonėt šiltai,
Ir gerbti, ir mylėt karštai,

Ir pagal papročius senuosius
Per Kalėdas lankyti kartu
Arba pasveikinti paštu,
Paskui visai užmiršti juosius
Ir per metus nebeminėt...
Duok Dieve jiems ilgai krutėt!

XXI

Bet meilė mums švelnių gražuolių
Tikresnė nei draugų gerų:
Ir tarp audrių likimo šuolių
Jai teisių turime tikrų.
Tiesa. Tačiau madų šmaikštumas,
Ir prigimties nepastovumas,
Ir ką mums žmonės pasakys...
Lyg pūkas – moterų lytis.
Be to, ir nuomonė gi vyro
Padoriai žmonai visados
Neturi likt be įtakos;
Kitaip šeimos saitai išyra:
Ištikima žmonelė greit
Šunim pajaut šėko gal nueit.

XXII

Tai ką mylėt? Ir kuo tikėti?
Kam mus apvilti nepatiks?
Kalbas ir darbus kas seikėti
Tiktai vien mūs saiku sutiks?
Ir kas garbės mums nepažeidžia?
Kas myli mus ir mums atleidžia?
Kam yda mūs nėra bėda?
Kas neįgrysta niekada?
Sapnų ieškotojau liūdnasis,
Įspėju atvirai tave –
Mylėki vien tiktai save,
Skaitytojau maloningasis!
Tatai geriausia: nieks tavęs
Taip nemylės, kaip tu savęs.

XXIII

Kas buvo po susitikimo?
Deja, tai nesunku atspėti
Kančios žiauriausio nuliūdimo
Širdis negali ištūrėt,
Giliai nugrimzdusi į gėlą;
Aistra širdy labiau dar šėlo –
Tatjana degė vien joje;

Ir nemiga kankino ją;
Žvalumas, sveikata, mergystė,
Ramybė vaikiška, šypsny –
Jų nēr – pradingo net ir jis;
Aptemo Tanės mūs jaunystė:
Taip vos išaušusi diena
Šešėliu gaubiasi liūdna.

XXIV

Deja, Tatjana vystė vysta;
Išbalus gęsta ji tyli!
Jai viskas pro akis praslysta,
Ir siela lieka nebyli.
Kaimynai galvomis linguoja
Ir šitaip tarp savęs rokuoja:
Už vyro laikas jai greičiau...
Bet ne! užteks! Man reikia jau
Fantaziją palinksmint jūsų
Laimingos meilės vaizdeliu.
Tik aš, brangieji, negaliu, –
Širdy dar gailestis man rusi;
Atleiskite jūs man, draugai:
Aš Tanę pamilau tikrai!

XXV

Kas kartą vis labiau žavėjos
Jaunosios Olgos gražumu
Vladimiras ir net gėrėjos
Saldžios vergystės puikumu.
Jos kambary sutemus dviese
Jie, rodos, amžius išsėdėsią;
Rankas padavę, jie ryte
Vieni sau vaikščioja sode;
Ir ką gi? Meilės apsvaigintas,
Drovus, lipšnus, ją taip mylįs,
Jis kartkartėmis vos išdrįs,
Tik Olgos šypsniu padrąsintas,
Žaist palaidais jos garbiniais,
Ar rūbą pabučiuot ji leis.

XXVI

Moralizuojantį romaną
Jis kartais Olei paskaitys,
Geriau kur už Šatobrianą
Gamtos ryškėja pažintis;
Ir porą puslapių praleidžia
(Kur autorius niekus vien skleidžia,

Didžiai kenksmingus nekaltom) –
Praverčia, rausdamas, tyčiom.
Kur niekieno nevaikšto koja,
Abu ties šachmatų lenta
Daug laiko rymo kai kada,
Labai giliai susidūmoję.
Kai išsiblaškęs Lenskis kirs,
Paties jo bokštas tuoj nuvirs.

XXVII

Namo išvyks: ir čia jam stosis
Viena tik Olga prieš akis.
Albumo lapelius lakiuosius
Jai atsidėjęs puošia jis:
Čia skleidžias kaimo vaizdas didis,
Paminklas, šventykla Kipridės¹⁰⁰,
Balandį plunksna ar dažu
Virš lyros piešia pamažu;
Lapeliuose atsiminimui,
Po parašais, šalia gėlių,
Įrašo jis žodžius eilių –
Svajonių tylųjį žaidimą,
Patvarų pėdsaką minties,
Kurio nė laikas nepalies.

XXVIII

Jūs matėte, neabejoju,
Provincialės albumus,
Kuriuos jos draugės pritepliojo
Aplink ir po visus kampus.
Čia prieš rašybos įpratimą
Eilutės pagal padavimą
Rašytos atminčiai šventai,
Sutrumpintai ir ištęstai.
Pirmam lapelyje matysi:
Qu'écritez-vous sur ces tablettes;
Gale gi: t. à. v. *Annette*¹⁰¹;
O paskutiniam išskaitysi:
*„Tave kas myli dar labiau,
Terašo už mane toliau.“*

XXIX

Be abejo, jūs čia matysit
Dvi širdis, deglą ir gėles;

¹⁰⁰ *Kipridė* – graikų mitologijoje – meilės ir grožio deivė.

¹⁰¹ *Qu'écritez-vous sur ces tablettes?* (pranc.) – Ką jūs parašysite šiuose lapeliuose? – *T. à. v. Anette* (Toute à vous Anette) (pranc.) – Visa jūsų Anetė.

Ir priesaiką net išskaitysi!
Mylėt, kol gyvastis užges;
Poetas armijos audringas
Čia brėžė eilutes klastingas.
Aš knygoje tokioj, draugai,
Norėčiau įrašyt labai,
Manydamas kuo nuoširdžiausiai,
Kad šie niekeliai nekalti
Bus gan palankiai sutikti
Ir kad su šypsena pikčiausia
Labai rimtai nenagrinės,
Kokios melagis giminės.

XXX

Bet jūs, išmėtytieji tomai
Bibliotekoje velnių,
Puikių puikiausieji albumai,
Kančia eiliakalių madnių,
Puošti jūs teptuku vikriuoju
Tolstojaus¹⁰² mūs stebuklinguoju
Ar Baratynskio plunksnele!
Te trauks perkūnai jus ir ją!
Kai man dama puiki, didinga
*In quarto*¹⁰³ savąj padės,
Iš pykčio siųst tiesiog reikės,
Epigrama gi sąmojinga
Krūtinę audrina išsyk, –
O tu madrigalus rašyk!

XXXI

Ne madrigalų rašo eilę
Mūs Lenskis Olgos albume;
Alsuoja plunksna jo vien meile,
Ne šalto sąmojo žaisme;
Ką tik išgirsta, ką pamato
Jis Olgoj, – tuoj eilėsna stato:
Elegijų srovė laisva –
Gryna tiesa joje gyva.
Jazykovai¹⁰⁴, ir tu svajoji
Ir įkvėpta širdim rašai,
Bet ką – težino vien dievai.
Elegijų pynė puikioji
Likimą tavo apdainuos
Ir tave patį pavaizduos.

¹⁰² F. P. Tolstojus (1783–1873) – dailininkas, graveris, iliustratorius, Puškino amžininkas.

¹⁰³ *In-quarto* (lot.) – didelio knyginio formato pavadinimas. Čia reiškia – in-quarto dydžio albumas.

¹⁰⁴ N. M. Jazykovas (1803–1846) – elegijų autorius, kuriam Puškinas pradžioje teikė daug vilčių, deja, nepasiteisinsiu.

XXXII

Tyliau! Mus kritikas įniko
Talžyti – liepia mest griežtai
Jisai elegijos vainiką,
Kurį eiliakaliai aukštai
Brangino; šaukia: „Liautis verkti,
Tą patį visą laiką knerkti,
Gailėt, *kas buvo praeity:*
Užteks, – dabar laikai kiti!“
– Gerai, teisingai mums nurodei
Dūdas, ir kaukes, ir kardus¹⁰⁵
Ir negyvų minčių perlus
Liepei paverst į meno žodį.
Tiesa, drauguž? – „O, ne! Ne tai!
Odes rašykit vien tiktai,

XXXIII

Kaip rašė jas laikais laimingais,
Kaip įprasta per metų tiek...“
– Odes tik vienas iškilmingas!
Ką tu sakai; ar ne vis tiek?
Satyrikas ne taip kalbėjo!
O lyrikas *ne mūsų vėjo*¹⁰⁶
Pakenčiamėsnis tau yra
Kaip mūsų eiliakalių vora? –
„Elegijoje viskas niekis;
Jos apgailėtini tikslai;
O tikslas odės tai tikrai
Kilnus...“ Galėčiau net prisiekęs
Aš ginčytis, tačiau tyliu:
Du amžius pykint negaliu.

XXXIV

Gi laisvės ir šlovės gerbėjas,
Sujaudintas minčių audrių,
Odes rašyti būt galėjęs,
Bet Olga nepaskaitė jų.
Eiles gal teko verksmingąsias
Skaityt prieš savo mylimąsias
Poetams mūsų? Sako, tai
Lyg laimė dangiška tikrai.
Palaimintas kuklus meilužis,

¹⁰⁵ *Kritikas* – V. K. Kiuchelbekeris (1797–1846). Puškinas turi galvoje Kiuchelbekerio straipsnį, su kuriuo jis polemizuoja, nepritardamas archajiškam autoriaus skoniui odžių atžvilgiu. *Dūda, kaukė ir durklas* – klasikinėje poezijoje ir tapyboje buvo tragedijos emblema. Puškinas galvojo, kad griežtasis kritikas, sukilęs prieš elegijas, pasiūlys poetams rašyti tikrai tragedijas.

¹⁰⁶ *Lyrikas ne mūsų vėjo* – satyriškai pavaizduotas netalentingas ir nesąžiningas odžių autorius poeto Dimitrijevo eilėraštyje „Ne mūsų vėjas“.

Kurs skaito iš svajų anų
Objektui meilės ir dainų,
Gražuolei malonios širdužės!
Palaimintas... nors gal jinai
Jau kitkuo žavisi senai.

XXXV

O aš ramių svajonių meną
Ir harmoningus niekelius
Skaitau vien savo auklei senai
Jau nebe pirmus metelius,
Ar kartais popietę nuobodžią
Kaimyną, pas mane į sodžių
Užklydusį, tuoj už skverną –
Tragedija užtroškinu.
(Tik juoko būti čia neturi),
Kai rimai, ilgesys pagaus
Ant kranto ežero stataus
Mane, laukinių ančių būrį
Aš gąsdinu: pasprunka jos
Tuoj nuo melodijos saldžios.

XXXVI. XXXVII

O kaip Oneginas? Klausyki!
Tik jūs kantrybės aš prašau:
Jo visą darbą šitą sykį
Bematant smulkiai aprašau.
Gyvenimas – anachoreto¹⁰⁷;
Septintą valandą iš lėto
(Jis vasarą nemėgsta snaust)
Nueina upėn nusipraust;
Pasekdamas Giulnaros dainių¹⁰⁸,
Šį Helespontą perplauks jis.
Paskui kavos sau paprašys,
Vartyt žurnalo prasto eina
Ir rengiasi...

XXXVIII. XXXIX

Jis skaito, vaikščioja ir miega, –
Upeliai ir miškų unksmė,
Juodakės, panašios į sniegą,
Svajingas bučinyš tankmėj.
Žirgai eiklieji, žąsluos kantrūs,
Ir pietūs jo gana įmantrūs,

¹⁰⁷ *Anachoretas* (graik.) – atsiskyrėlis, gyvenęs vienuoje.

¹⁰⁸ *Giulnaros dainius* – Baironas. Giulnara – jo poemos *Korsaras* herojė. Baironas buvo puikus plaukikas ir kartą perplaukė Dardanelų sąsiaurį (Helespontu senovės graikai vadino Dardanelų sąsiaurį).

Šviesusis vynas stikluose,
Ramybė, vienumos dvasia:
Štai, jo gyvenimas šventasis;
Nugrimzdo visas jis jame,
Jaukių dienų malonume.
Vargu toks kits šventuolis rasis.
Užmiršo miestą ir draugus,
Ir pokylių nuobodumus.¹⁰⁹

XL

Bet mūsų vasara šiaurinė –
Tai išvirkščia žiema pietų.
Sušvis ir nēr: visi tai mini,
Nors pripažinti ir koktu.
Dangus jau rudeniu alsavo,
Rečiau saulutė spinduliavo,
Trumpesnė jau dienos tėkmė.
Slaptingoji miškų unksmė
Nupliko, gausdama liūdnokai,
Migla jau ant laukų visų,
Krykimas skrendančių žąsų
Pietuosna tolo, ir artokai
Vėl buvo laikas nuobodus, –
Atėjo lapkritis pas mus.

XLI

Aušra šaltam rūke pakyla;
Laukuos nutilo jau darbai;
Su vilkėm išlenda iš šilo
Ant kelio alkani vilkai;
Arklys, nuvargintas kelionės,
Suprunkščia – ir atsargūs žmonės
Į kalną rieda kuo greičiau;
Piemuo, aušroj nubudęs, jau
Iš kūtės karvių nebevaro,
Vidurdienį ragelis jo
Krūvon nešaukia jų „ralio“.
Troboj mergaitė* užsidaro.
Ji verpia, ir skala nakčia
Jai traška liepsnele skaisčia.

XLII

Ir štai jau šalčiai subraškėjo,
Lyg sidabru laukai kloti.

¹⁰⁹ Laiške Viazemskiui 1826 m. gegužės 27 d. Puškinas rašė: „4-joje Onegino giesmėje aš pavaizdavau savo gyvenimą.“

* Žurnaluose stebėjosi, kaip buvo galima pavadinti mergaitę paprastą kaimietę, tuo tarpu, kai kilmingos panelės kiek žemiau pavadintos mergiotėmis.

(Matyt, jūs laukiat rimo: *vėjo*;
Na, ką gi, sekite ir jį!)
Švaresnis nei puikus parketas
Upelis, leduku nulietas.
Vaikai pačiūžomis linksmi**
Sau ledą raižo čiuoždami;
Sunki žąsis raudonom kojom,
Sumanius plaukti mandagai,
Ledu žingsniuoja atsargiai,
Paslysta, griūva; tuoj baltojom
Snieguolėm oras sumirgės,
Žvaigždelės žemėn pabyrės.

XLIII

Ką veikt dykynėj, kaip jums rodos?
Eit vaikščiot? Kaimas šiuo laiku
Toks nuogas, akiai toks vienodas,
Jog darosi tiesiog klaiku.
Skrist žirgu per stepes rūsčiašias?
Bet žirgas, pasagas aštriąšias
Atšipęs, užkabins ledus
Ir, kad kokios, dar ims ir grius.
Štai Pradtas¹¹⁰, čia gi V[alter] Skotas,
Sėdėk pastogėj ir skaityk.
Nenori? Sąskaitas tvarkyk,
Pyk, gerk per vakarus miglotus –
Praeis kaip nors jie šiandien, ryt –
Galėsi žiemą pravaryt.

XLIV

Dabar Oneginas vaidina
Haroldą; liūdnas ir tingus
Į vonią sėda jis ledinę,
Paskui per dieną, atvangus,
Kažką stropiai skaičiuot pagavęs,
Buka lazda apsiginklavęs,
Nuo ryto – du tik rutuliai –
Biljardą lošia atkakliai.
Ateina kaimo vakaruotė,
Biljardas paliktas seniai,
Ties židiniu pilni skobniai.
Jis laukia: Lenskis atvažiuoti
Turės trimis palvais arkliais:
Pietauti laikas greit ateis.

** „Tai reiškia, – pastebi vienas mūsų kritikas, – kad vaikai čiužinėja pačiūžomis.“ Teisingai.

¹¹⁰ Abatas Dominikas *de-Pradtas* (1759–1837) – prancūzų publicistas, Napoleono I rūmų dvasininkas, žinomas savo antirusiška politika, Rusijoje savo metu smarkiai skaitytas.

XLV

Našlės Kliko arba Moeto
Palaimintasis vynas čia¹¹¹
Užšaldytam inde poetui
Paduotas buvo nejučia.
Ir žybsi jis kaip Hipokrena^{112*};
Jo putos man kažin ką mena
(Jis panašus į šį, į tą)
Ir žavi; aš už vyną tą
Kadais dvylekį nelaimingą
Mokėdavau; tiesa, draugai?
Jo nuostabioj srovėj tikrai
Kvailysčių niekadės nestinga,
O kiek eilių, o kiek juokų,
Kiek ginčų, kaip smagu, puiku!

XLVI

Tačiau sava puta audringa
Jis kenkia mano viduriam.
Bordo aš mėgstu išmintingą
Ir pirmenybę duodu jam.
Šampano negaliu aš gerti;
Jis man meilužės turi vertę.
Kuri žvitri, tuščia, gyva,
Graži ir pernelyg laisva...
Bet tu, *bordo*, man tikras draugas,
Kur visad sielvartuos, varguos
Mane ramins, mane paguos,
Tarnaus man ir nuo pikto saugos.
Aš su tavim jaučiuos laisvai.
Brolau *bordo*¹¹³, gyvuok ilgai!

XLVII

Ugnis užgeso; plėnim dengias
Auksinės anglės židiny;
Srove vos regima vien rangos
Ties židiniu garai liauni.
Dar šilta. Pypkių dūmai sukas

¹¹¹ „Našlės Kliko“ arba „Moeto“ vynai – geriausios šampaninių vynų firmos.

¹¹² *Hipokrena* – graikų mitologijoje įkvėpimo šaltinis, tekas Helikono kalne.

* Kai dar buvome jauni,

Poetingasis Aji

Tiko man puta triukšminga, –

Ji į meilę panaši

Ar jaunystę neprotingą, ir t. t.

(*Laiškas L. P.*)

[Puškinas čia cituoja fragmentą iš savo laiško broliui L. Puškinui. – *Vert. past.*]

¹¹³ *Bordo* – raudono vyno rūšis, ne tokia stipri kaip šampanas Aji.

Ir nyksta kamine. Stikliukas
Ant stalo šnypščia dar šviesus.
Bet rūkas telkiasi tamsus...
(Patinka plepalai man ramūs
Ir stiklas vyno tarp draugų,
Ir laikas tas, kai taip smagu
Sėdėti vakare sutemus,
Ir šnekučiuoti sau ilgai.)
Dabar gi kalbasi draugai:

XLVIII

„Na, kaip kaimynės? Kaip Tatjana?
Tavoji Olga kaip, smagi?“ –
– Pilk pusę stiklo, drauge mano...
Užteks, brangus... Visi sveiki;
Jie sveikina tave su meile.
Mielasis, kokią puikią, dailią
Krūtinę Olga tur, pečius!
Ir kokią sielą!.. Į svečius
Nuvyksim kada nors; dėkingi
Bus jie; bičiuli, spręsk patsai:
Nerodai nosies ten visai,
Bent kartą aplankyt juos tingi.
Na... ir baslys gi aš esu!
Tave juk kvietė, iš tiesų. –

XLIX

„Mane?“ – Vardinės ten Tatjanos,
Šeštadienį. Jos prašo mus –
Mama ir Olė. Dieve mano,
Kodėl aplenkt mums jų namus? –
„Bet bus tenai žmonių daugybė,
Visokių tipų begalybė...“
– Ne, niekas, aš sakau tikrai!
Kas bus? sava šeima tiktai.
Važiuojam, tark man gerą žinią!
Na, kaip? – „Gerai.“ – Koks mielas tu! –
Jis vienu išlenkė matu
Kaimynei skiriamą stiklinę.
Vėl apie Olgą šneka jis, –
Tokia jau meilės prigimtis.

L

Jis linksmas. Baigias meilės kovos.
Savaitės dvi – laimingas bus.
Ir slėpiniai jungtusių lovos,
Vainikas meilės įstabus

Tiesiog laukte džiaugsmų jo laukė.
Himeno rūpesčiai sau plaukė
Pro šalį. Kas tai žiovulys,
Dar niekad nesapnavo jis.
O mes gi, nedraugai Himeno,
Vaizduojamės šeimos džiaugsmas,
Kaip pilko nuobodžio vaizdus,
Lyg iš romano Lafonteno...*
Vargšelis Lenskis! gimė jam
Širdis gyvenimui anam.

LI

Mylėjo jį... bent jam taip rodės.
Laimingas, taip galvojo jis.
Palaimintas, kam taip atrodyt.
Kas šaltą protą suvaldys
Ir, laime sielą apsvaiginęs,
Miegos lyg girtas be nakvynės
Ar drugio lekiančio būdu
Gers sultis ankstyvų žiedų;
Tačiau man tokio gaila esti,
Kuriam galva jau neapsvaigs,
Kam judesius, žodžius prireiks
Seniai girdėtus neapkęsti,
Kam užsimiršt jau negalės
Širdis, šalta nuo patirties.

PENKTASIS SKYRIUS

Nepažink balsių sapnų
Tu, Svetlana mano!
*Žukovskis*¹¹⁴

I

Rudens orai ilgokai traukės
Tais metais mūsų šalyje,
Gamta žiemos gi nuolat šaukės.
Į sausio trečią naktį
Galop pasnigo. Dar iš ryto
Tatjana matė, kai prašvito.
Kad visas baltas kiemas jų,
Ant stogo sniegas, ant kelių.
Stikluos gi mezginiai lengvučiai,
Ir medžiai su šerkšnu žiemos,
Ir linksmos šarkos ant tvoros,

* Ogiustas Lafontenas, daugybės šeimyninių romanų autorius.

¹¹⁴ Epigrafas paimtas iš V. A. Žukovskio baladės „Svetlana“ baigiamojo posmo.

Kilimai ant kalnų minkštučiai –
Jie blizga, žėri sidabru.
Aplinkui balta ir skaidru.

II

Žiema!.. Ir vėl jau rogės bėga,
Kaimietis džiaugiasi jose;
Arkliukas jo, pajutęs sniegą,
Tolyn sau kapstosi risčia;
Pusnynus kibitka smarkioji
Vagom papurusiom vagoja;
Vežiko skranda paprasta
Diržu raudonu apjuosta.
Su *murza* žaidžia sau berniukas,
Į rogutes ją kelia jis,
O pats vaizduojasi arklys –
Nušalo šelmiui jau pirščiukas:
Skaudu, juokinga bambliui tam,
Mama pro langą graso jam...

III

Nors šių paveikslų pieščiau gausiai,
Jie dėmesį patrauks vargu:
Juk tai gamta vis paprasčiausia,
Ir skonio čia surast sunku.
Puošniuoju stilium kits poetas –
Jis įkvėpimo pažymėtas –
Pirmuosius tapė mums sniegus
Ir atspalvius žiemos visus*;
Lengvai jis gali sužavėti,
Liepsningai piešdamas roges,
Slaptai važiuoti patogias;
Nenoriu aš kovos pradėti
Su juo nei su tavim kol kas,
Kurs Suomei skirdavai dainas**!

IV

Tatjana (rusė širdžia savo,
Pati net nesuvokdama)
Pamėgo, kai grožiu alsavo
Šaltuoju rusiška žiema,
Kai šerkšnas saulėje žibėjo,
Kada saulėtekis švytėjo,
Ji mėgo raustančius sniegus
Ir rūką per tris karalius.

* Žiūrėk: „Pirmasis sniegas“, kniaziaus Viazemskio eilėraštis.

** Žiūr. Suomijos žiemos aprašymą Baratynskio *Edoje*.

Senovės papročiu išliko
Namuos džiaugsmingi vakarai:
Tarnaitės burdavo gerai,
Kas tik jaunom panelėm tiko,
Ir per kiekvienus vis metus
Karius jom skelbė ir žygius.

V

Tatjana liaudies padavimais
Senais tikėdavo giliai,
Sapnais ir kortų net spėjimais,
Ir kad mėnulio spinduliai
Lemtingi; nerimą jai kėlė
Ženkla visoki, nuotykieliai
Vis skelbė jai kažką slapčia
Ir slėgė sielą nejučia.
Štai katinas ant krosnies tupi,
Snukutį prausia kojele
Ir murkia; tai tikrai eile
Svečiai važiuoja. Baisiai rūpi,
Kai jauno mėnesio delčia
Sušvis dangaus kairėj, štai čia, –

VI

Visa ji dreba, virpa, blįsta,
Žvaigždė gi krintanti kada
Per dangų tamsųj nutįsta,
Pasklinda pagaliau, tada
Sumišus skuba pakuždėti,
Kol nebaigė žvaigždė riedėti,
Jai savo sielos troškimus.
O jei sutikt jai lemta bus
Vienuolį juodą ar per daubą
Ji bėgant kiškį pamatys, –
Iš baimės krūptelės širdis,
Ir ji ilgai minės tą siaubą
Ir, nujautimų kupina,
Vis sau nelaimės lauks liūdna.

VII

Ir ką? Žavinga net ir baimė
Jai buvo: taip jau mus gamta
Sukūrė laimei ar nelaimei,
Vis prieštarauti palenkta.
Jau atkalėdžio laikas kliudė.
Jaunystė buria lengvabūdė,
Dar nieko nesigaili ji;

Gyvenimas prieš ją toli
Toksai platus, šviesus be galo;
Senatvė gi su akiniais
Sau burti ties karstu ateis,
Pražudžius lobį idealų;
Vis tiek: lyg vaiko čiauškesys,
Mums linkus pameluot viltis.

VIII

Akim Tatjana smalsiai seka,
Kaip vaškas tirpsta: nuolat vis
Kažką jai stebuklingai šneka
Keistai išlietas meginys;
Ir laukia, kad žiedai iškiltų
Iš dubenio, vandens pripilto;
Viršum išnėrė žiedas jai,
Suskambus senai dainai šiai:
*„Mužikai ten visi turtingi:
Sidabrą žeria lopetom;
Ką mes pašlovinam dainom,
Garbė tam!“* Šie garsai graudingi
Nelaimė nuskamba sunkia;
Merginos džiaugias *kačiuke**

IX

Šalta naktis; žvaigždynai gieda
Aukštybėj tyrojo dangaus
Ir taip darniai, taip tyliai rieda...
Tatjana žengia iš vidaus
Su suknele į kiemą platų
Ir veidrodį jinai pastato
Ten prieš mėnulį; tik baisus
Paveikslas mėnesio tamsus
Suvirpa... gurgžda sniegas... eina
Kažkas; galais pirščiųų ji
Prie jo pribėga; jos švelni
Kalba tošėlės mena dainą:
*Kuo jūs vardu?** Ir jis meiliai:
– Aš Agafonas, – sako jai.

X

Nakčia Tatjana burt sukruoto;
Savosios auklės patarta,

* *Šaukia katinas kačiukę*

Į pečiuką gult.

Vestuvių pranašavimas; pirmoji daina lemia mirtį.

* Tuo būdu sužino būsimojo jaunikio vardą.

Ji liepė, pirtyje kad būtų
Dviem vakariene paruošta;
Bet baimė apėmė Tatjaną...
Ir aš – atsiminiau Svetlaną,
Ir man baisu – tačiau pakaks...
Burt su Tatjana mums neteks.
Atrišo Tanė šilko juostą,
O paskum, nusirengus, ji
Atsigulė. Ir kambary
Lengvais sparnais ją Lielius¹¹⁵ glosto.
Ji miega. Priegalvis pūkų
Užklojo veidrodį. Tyku.

XI

Ir nuostabų ji sapną mato.
Sapnuoja – eina aikštele
Per mišką, užsnigtą ir platų,
Ji apsupta migla gilia;
Pusnynuose prieš ją teka
Vandens srovė, išgraužus taką,
Ir verda ji, žila, tamsi,
Šalta žiema jai nebaisi;
Kartelės guli dvi ant ledo –
Tai lieptas virpa ties sriautu,
Baisiu, įšėlusiu, piktu:
Ir prie šio užiančio verpeto
Apglumus stabtelia jinai,
Dvejonių apimta ūmai.

XII

Tartum skirtuvės apmaudingos –
Staiga upelis jos kely.
Bet kam gi ranką, nelaiminga,
Išties į kitą krantą ji?
Bet štai pusnynas sujudėjo,
Ir kas gi iš po jo išėjo?
Pašiurpęs didelis lokys;
Tatjana *ak!* tuo tarpu jis,
Subaubęs, aštrianagę koją
Jai atkiša; suvirpa jai
Rankutė, ir jinai bailiai
Atsiremia, paskui sumoja:
Upelį perbrist pabandys;
Ji eina... Paskui ją – lokys.

XIII

¹¹⁵ *Lielius* – klaidingu XVIII a. ir XIX a. pradžios mokslininkų ir poetų manymu – senovės slavų meilės dievas. Iš tikrųjų žodis *Lielius* (*Lielj*) – tai senovinių rusų dainų refrenas (priegiesmis).

Nedrįsta žvelgti į tą šalį,
Tik žingsnį skubina sparčiau;
Ir nuo gauruočio ji negali
Pabėgti niekaip pagaliau;
Stenėdamas lokys ją genas;
Prieš juos giria; ir pušys senos
Sustingę grožy niūriame;
Jų šakos sverdi sunkiame
Sniege; ir šviečia pro viršūnę
Nuogujų liepų, drebulių
Šviesa naktinių spindulių;
Nėr kelio; krūmai, skardžiai tūni,
Baltų pusynų apnešti,
Sniege giliajam panerti.

XIV

Tatjana – girion; ligi kelių
Į sniegą klimpsta; o lokys
Ją vejasi; čia jai ant kelio
Šaka už kaklo užkliudys,
Čia auskarą auksinį rauna,
Čia nuo kojytės nusimauna
Batukas, kur pusnis gili;
Skarelę pameta vėl ji:
Nėr laiko jai pakelti; užia
Lokys, ją vydamas vyte,
Ir jai net gėda rankute
Kraštelį pasikelt drabužio;
Ji bėga – brazda iš paskos:
O bėgti jau nebėr jėgos.

XV

Sniegan parkrito; ją vikriausiai
Lokys pagriebęs – per griovius;
Be sąmonės ji, nuolankiausia,
Nesujudės, neatsidus;
Lokys klampoja, kiek tik gali;
Tarp medžių stovi štai trobelė;
Aplink nyku; trobelė ta
Sniegais lig stogo užnešta.
Šviesa langutyje plevena,
Ir girdi šauksmą, triukšmą ji,
Lokys gi sako: *čia gali*
Kiek susišilt: čia kūmas mano!
Įžengia priebutin lokys
Ir ją paguldo pas duris.

XVI

Atsikvošėjus Tanė laukia;
Ji priebuty; bet kur meška?
Už durų skamba stiklas, šaukia,
Lyg laidotų ten kažin ką;
Nė kiek prasmės neranda šičia;
Pro plyšį žvelgia iš netyčių,
Ir ką gi! mato... už skobnių
Siaubūnų pilna įstabių:
Viens su šunies snukiu, raguotas,
O kits su gaidžio galvele,
Ten boba ožio barzdele,
Tenai nykštukas uodeguotas,
Čia pusė gervės ir katės,
Ir griaučiai rėpsio prie kertės.

XVII

Baisiau dar, nuostabiau jos dvasiai:
Vėžys ant voro joja, va,
Čia kaukolė ant kaklo žąsiai,
Su kepuryte ji rausva,
Malūnas tūpčioja, skėtrioja,
Sparnai jo sukas, traška, moja;
Kvatoja, švilpia įvairiai;
Ir žmonės trypia*, ir arkliai!
Bet ką galvojo mūs Tatjana,
Kada pamatė pro svečius –
Jis jai toks mielas ir baisus –
Herojų mūsų šio romano!
Oneginas už stalo čia –
Jis žiūri į duris vogčia.

XVIII

Jis duoda ženklą: jie sustoja;
Jis geria: geria jie sykiu;
Jis nusijuoks: visi kvatoja;
Jis antakius surauks: tyku.
Matyt, čia ponas jis galingas:
Lyg baimė Tanei būt kiek dingus,
Smalsumo pagauta, išdrįs
Ji pagaliau pravert duris...

* Žurnaluose smerkė žodžius: *chlop* (trenksmas), *molvj* (kalba, žodžiai) ir *top* (bildesys) kaip nevykusius naujadarus. Šie žodžiai tikrai rusiški. „Išėjo Bova iš palapinės atsivėsinti ir išgirdo plyname lauke žmonių kalbas (*molvj*) ir arklių bildesį (*top*)“ (Pasaka apie Bovą Karaliūną). *Chlop* vartojamas liaudies kalboje vietoje *chlopanje* kaip *šip* (šnypstimas) vietoje *šipienije*.

Jis sušnypštė kaip gyvatė.

(*Senoviniai rusų eilėraščiai*)

Nereikia pančioti mūsų turtingos ir puikios kalbos laisvės.

[Kiršos Danilovo *Senoviniai rusų eilėraščiai* – vienas seniausių rusų sakininės poezijos rinkinių. – Vert. past.]

Papūtęs užgesino vėjas
Šviesas naktinių žiburių:
Sumišo net gauja žvėrių;
Akim herojus sublizgėjęs
Žvangėdams kyla nuo skobnių,
Prie durų artinas žingsniu.

XIX

Baisu; skubėdama Tatjana
Iš čia veržte jau veržias sprukt:
Deja, negali; ji sumano
Blaškydamos staiga sušukt:
Negal; Eugenijus pastūmė
Duris, ir štai staiga šiam rūme –
Prieš baidykles jinai viena.
Troba jų klegesio pilna;
Kreivi straubliai, kanopos, akys,
Kuoduotos uodegos, ragai,
Liežuviai kruvini, nagai,
Kauliniai ūsai tartum žvakės, –
Visi į jį rodo – ši!
Ir šaukia: mano, mano ji!

XX

Ji mano! pratarė herojus
Rūsčiai, ir dingo tuoj gauja;
Mergaitė, nieko nesumojus,
Su juo paliko tamsoje;
Oneginas tyliai vadina*
Kertėn ir padeda merginą
Ant krypstančio uslano čia
Ir lenkia galvą nejučia
Jai ant peties; šviesu iš karto;
Įeina Olga su Lenskiu,
Ir ranką iškelia sykiu
Oneginas; akim jis varto.
Jis plūsta nekviestus svečius:
Tatjana, rodos, skradžiai žus.

XXI

Aštrėja ginčas: peilis kyla
Herojaus rankoj, ir staiga
Parkrinta Lenskis; klaikią tylą
Tamsos užkloja uždanga.
Trobelė svyra... ar pablūdo?..

* Vienas mūsų kritikas, rodos, šiose eilutėse randa mums nesuprantamą nepadorumą.

Siaube Tatjana atsibudo...
Ji žiūri – švinta kambarys,
Aušros raudonas spindulys
Lange apšalusiam liepsnoja;
Praviro durys; lyg rausva
Aurora¹¹⁶ šiaurės ankstyva,
Lyg kregždė Olga atplasnėja:
„Na, pasakyk man atvirai,
Ką tu šią naktį sapnavai?“

XXII

Bet ta, sesers nepastebėjus,
Dar lovoj guli su knyga,
Po lapo lapą verst pradėjus,
Su ja nesikalba staiga.
Nors šitoj knygoj neįdėta
Saldžių svajojimų poeto,
Vaizdų nei išminties didžios,
Vargu Vergilijus valios
Drauge su Baironu, Seneka¹¹⁷,
Su Valter Skotu, Rasinu,
Su Žurnalu Madų senu
Pralenkti Martyną Zadeką*:
Chaldėjos pranašas¹¹⁸ gudrus,
Atspėja jis sapnus visus.

XXIII

Šį kūrinį be galo gilų
Pas juosius atvežė kadais
Pirklys keliautojas į tylų
Kaimelį draug su paskirais
Malvinos tomiais. Jis Tatjanai
Už tris rublius tai atgabeno
Ir priedo paėmė kartu
Knygelę pasakų prastų,
Gramatiką Ir Marmontelio
Tomelį, dvi Petriadàs¹¹⁹.
Ir pagaliau Zadeka tas
Nemaža džiaugsmo Tanei kėlė...

¹¹⁶ *Aurora* – romėnų mitologijoje aušros deivė.

¹¹⁷ *Seneka* – romėnų rašytojas, gyvenęs I a. prieš m. e.

* Burtų knygos pas mus išleidžiamos firma Martyno Zadekos, gerbiamo žmogaus, kuris niekad nerašė burtų knygos, kaip pastebi B. M. Fiodorovas.

[B. M. Fiodorovas – Puškino laikų rašytojas ir kritikas. – *Vert. past.*]

¹¹⁸ Chaldėjos pranašais (išminčiais) viduriniais amžiais vadindavo profesionalius būrikus ir pranašautojus. Senovės Chaldėjos žyniai garsėjo mokėjimu burti iš žvaigždžių.

¹¹⁹ *Malvina* – prancūzų rašytojos Sofijos Risto de Koten (1770–1807) romanas, išleistas keliais tomiais. *Marmontelis* (1723–1799) – produktyvus prancūzų rašytojas, ne kartą verstas į rusų kalbą. *Dvi Petriados* – Sirinskio Sichmatovo (1810) ir Gruzincevo (1812) poemos apie Petrą I-ą.

Jis laimę siunčia liūdesy,
Su juo kas naktį miega jį.

XXIV

Sujaudina jai sapnas dvasią,
Nežino ji, kaip jį suprast,
Svajos baisingos reikšmę drąsiai
Sapnininke ji stengias rast.
Nemaža žodžių čia sudėta
Tvarkingai pagal alfabetą:
Akis, audra, baisus, bala,
Giria, meška, pūga, žala.
Nors abejonių neišsprendžia
Zadeka Martynas visai,
Bet blogas sapnas ištisai
Žabangas jai visokias spendžia.
Nyku net keletą dienų
Jai kartais būna nuo sapnų.

XXV

Bet greit aušra su ryto saule*
Ranka purpurine išves
Iš klonių į džiaugsmų pasaulį
Linksmąsias, lauktas vardines.
Jau Larinos namuos nuo ryto
Svečių galybė nematyta;
Brička, rogutėm, važiais čia
Kaimynas irias su pačia;
Jau prieškambarį stumdos, trypia;
Svetainėj renkasi svečiai,
Sūnyčiai amčioja rūsčiai,
Bučiuojas damos, juokias, cypia,
Siūruoja, linkčioja draugai,
Žindyvės rėkia ir vaikai.

XXVI

Su stora žmona Pustiakovas
Atvyko drūtas ir sunkus;
Gvozdinas, elgetų valdovas,
Žinovas ūkio nuostabus;
Skotininai žili abudu
Su įpėdiniais atsigrūdo
(Tarp jų yra senų, mažų);

* Žinomųjų Lomonosovo eilių parodija:
Žiūrėk, aušros ten purpurinė
Ranka su saule tuoj išves
Nuo vandenių ramių, rytinių, – ir t. t.

Ir Petuškovas pamažu
Atvyko, frantas pagarsėjęs;
Pūkuotas pusbroliis aure,
Bujanovas¹²⁰ su kepure**,
Ir Flianovas čia, patarėjas, –
Kyšius ir valgj mėgsta jis,
Tas sukčius, juokdarys, plepys.

XXVII

Šeimoj Panfilo Charlikovo
Čia sąmojingasis sykiu
Trikė atvyko iš Tambovo
Su akiniais, su peruku.
Prancūzas tikras, jis kišenėj
Kupletą atgabeno Tanei.
Pažįsta jį vaikai linksmi:
*Réveillez vous, belle endormie*¹²¹.
Spausdintas buvo šis kupletas
Almanache gana senam;
Gyvybę vėl grąžino jam
Trikė, mūs sumanus poetas,
Ir drąsiai – vietoj belle Nina –
Įrašė belle Tatiana¹²².

XXVIII

Iš pamiesčio artaus atvyko
Čia kuopos vadas; kaip kilnu!
Mamytėm baisiai jis patiko,
Šis stabas sirpstančių panų;
Įėjo jis... Kokia paguoda!
Net pulko muziką čion duoda!
Pats pulkininkas ją atsiųs.
Koks džiaugsmas: tikras balius bus!
Mergiotės šokinėt sumanė*;
Bet neša valgyt. Po ranka
Porom prie stalo sės talka.
Panelės spraudžias apie Tanę;
O priešais vyrai; ūždama
Minia žegnojas sėsdama.

¹²⁰ *Bujanovas* – juokaujamos Vasilijaus Lvovičiaus Puškino poemos *Pavojingasis kaimynas* herojus. Puškinas juokais vadina jį savo pusbroliu, nes šios poemos „tėvas“, t. y. autorius, buvo jo dėdė.

** *Bujanovas, kaimynas*

.....
Atėjo pas mane nenusiskutęs ūsų,
Apveltas, su pūkais, kepurė su snapu...
(*Pavojingas kaimynas*)

¹²¹ *Réveillez vous, belle endormie* (pranc.) – „Atsibusk, miegančioji gražuole“ – populiarī tų laikų prancūziška dainelė.

¹²² *Belle Nina* (pranc.) – gražioji Nina, *belle Tatjana* (pranc.) – gražioji Tatjana.

* Mūsų kritikai, ištikimi dailiosios lyties gerbėjai, labai smerkė šios eilutės nepadorumą.

XXIX

Kalba akimirksniui aptilo;
Čiaumoja lūpos. Vien girdėt –
Padėklai, lėkštės drumsčia tylą,
Stikliukai pradeda skambėt.
Tačiau svečiai mūs pamažėle
Didžiausią klegesį sukėlė.
Jie rėkė, ginčijos visi,
Kvatojo, cypė bruzdesy.
Praviro durys. Lenskis žengia,
Su juo Oneginas. – „Dangau! –
Čia šeimininkė: – pagaliau!“
Ir glaudžias žmonės, nusilenkia,
Indus jie atstumia, krėslus;
Jie prašo sėsti du draugus.

XXX

Tiesiog prieš Tanę juos sodina;
Blyškesnė už mėnulį, ji
Aptemusias akis nežino
Net kaip pakelt, lyg kad baili
Stirnelė užpjudyta; ima
Ją karštis krėst, ir nusilpimą
Ji jaučia; net negirdi jų
Pasveikinimo; iš akių
Tuoį ašaros pabirs; vargšėlė,
Vos neapalpo ji staiga,
Bet valios, išminties jėga
Save nuveikia ji ir gali
Tylom vos žodį sušnibždėt,
Rami prie stalo išsėdėt.

XXXI

Eugenijus seniai nemėgo
Nei ašarų, nei alpulių,
Nuo traginervingumų bėgo:
Gana prisikentė jis jų.
Keistuolis, baliun vos atvyko,
Įnirto. Bet pamatęs tykų
Mergaitės virpesį, jisai
Iš apmaudo akis visai
Nuleido, pasipūtęs žodį
Sau davė Lenskį aptvarkyt,
Jam įsiutimą įvaryt.
Iš anksto džiūgavo, atrodė,
Ir braižė sieloje piktas

Kaimynų karikatūras.

XXXII

Tatjanos sąmyšį pamatė,
Be abejo, ne tik jisai;
Svečiai gi tikslą pasistatė
Pyragą riebę ištisai
Aptart kaip reikiant, apžiūrėti
(Tiek druskos nereikėjo dėti);
Smalkuotam butely skaniu
Vynu Cimliansko¹²³ tarp kepsnių
Ir blanmanžė svečius vaišina;
Stikliukai gi laibi, liesi,
Kaip tavo talija, Zizi¹²⁴,
Krištole mano įkvėpimo,
Fiale¹²⁵ meilės amžinai,
Kuris mane taip svaiginai!

XXXIII

Ištūmęs drėgną kamštį savo,
Supoška butelis; girdi,
Kaip šnypščia vynas; štai, pagavo
Kančia kūrėjo išdidi
Trikė, poetą: jis pakyla
Be galo rimtas; viskas tylą.
Tatjana vos gyva; klausyki
Su lapeliu Trikė išsyk
Klaidingai uždainavo. Lydi
Plojimai dainių mūs. Tyli
Pritūpt ji priversta prieš jį,
Poetą kuklų, nors ir didį;
Trikė, išgėręs pirmas, jai
Kupletą įteikia meiliai.

XXXIV

Tatjaną sveikinti pradėjo;
Jinai dėkojo nuoširdžiai.
Eugenijaus eilė atėjo,
Ir jam, pamačius, kaip didžiai
Visa sumišo jį, nutirpo,
Širdy net gailestis suvirpo:
Nusilenkė jis jai tylus,

¹²³ *Cimliansko* vynas buvo gaminamas Dono srity, Cimliansko stanicoje.

¹²⁴ *Zizi* – Jevpraksija Nikolajevna Vulf, A. N. Vulfo, Puškino bičiulio, sesuo. Puškinas ironiškai primena E. N. Vulf figūros pilnumą. 1824 m. lapkričio mėn. Puškinas rašė broliui: „Šiomis dienomis aš matavausi juosta su Jevpraksija, ir mudviejų talijos buvo vienodos. Vadinasi, viena iš dviejų: arba aš turiu 150-os metų mergaitės, arba ji – 25-rių metų vyro taliją.“

¹²⁵ *Fialas* (graik.) – senovės Graikijoje – taurė, panaši į platų butelį su siauru gurkleliu; vėliau – taurė be kojelės.

Ir žvilgsnis nuostabiai švelnus
Tada jo rodėsi. Gal šuoru
Tesuliepsnojo jam širdis,
Gal vien tik koketavo jis
Nesąmoningai ar su noru;
Tačiau jis žvelgė taip švelniai:
Net širdį atgaivino jai.

XXXV

Jau kėdės atitrauktos trinksi;
Svetainėn veržiasi svečiai:
Taip bičių tu nebesurinksi,
Kai dirvon zvimbiam jų spiečiai.
Sau prisivalgęs skanumynų,
Kaimynas šnarpščia ties kaimynu;
Jau damos sėdi prie ugnies;
Merginos kuždas iš širdies;
Jau atvožti stalai žalieji:
Bostonas, lomberas¹²⁶ senus
Lošėjus kviečia jau šaunius,
Ir vintas, kur lig šiol garsėja, –
Vienoda ta šeima labai –
Tai nuobodžio žiaurus vaikai.

XXXVI

Herėjai vinto jau aštuonis
Išvarė roberius¹²⁷; vietas
Aštuoniskart jau keitė žmonės;
Arbatą neša. Mėgstam mes
Spėt laiką gėrimu arbatos,
Pietum, vakariene. Man matos,
Kad kaime laikrodis puikus –
Tai pilvas – jis bregetas mūs;
Ta proga pastebiu skliausteliuos,
Kad mano lyroje daina
Apie puotas labai dažna,
Apie kamščius ir valgj baliuos, –
Kaip ir Homero giesmėse, –
Tiek amžių jo gyva dvasia!

XXXVII. XXXVIII. XXXIX

Merginos ima padoriausiai
Lėkštes sau: štai ir arbata.
Greta gi salėje ilgiausioj

¹²⁶ Stalai lošti kortomis paprastai būdavo apmušami žalia gelumbe, kurioje lošikai kreida užrašydavo lošimo apskaičiavimus.
Bostonas ir lomberas – lošimai kortomis.

¹²⁷ *Roberis* (robertas) – partija lošiant kortomis. Pirmojo roberio pradžioje lošikai keičiasi vietomis.

Fagotas aidi su fleita.
Arbatą su romu padėjo
Į šalį Petuškovas, – ėjo
Su Olga salėn šokti jis,
Tas Paris¹²⁸, miestelius žavįs;
Su Tane Lenskis, Charlikovą –
Tai persirpusi mergina –
Trikė štai veda, ir gana,
Bujanovas gi – Pustiakovą.
Pasklido salėje visi –
Tai baliaus valanda šviesi.

XL

Pradžioj dar savojo romano
(Pirmam sąsiuvinį skaityk)
Norėjau pavyzdžiu Albano¹²⁹
Aš balių aprašyt išsyk;
Tuščios svajonės sužavėtas,
Aš kojeles vien numylėtas
Atsiminiau grakščias, švelnias.
Užteks man jūs siauras žymes.
Kojelės, vytis daugel mylių!
Džiaugsmų jaunystės apviltam,
Jau laikas būti man rimtam.
Taisyti reikalus ir stilių,
Kad sąsiuvinis penktasai
Be nukrypimų būt visai.

XLI

Beprotiškas, vienodas tokis,
Lyg viesulas jaunų dienų,
Triukšmingai sukas valso šokis,
Ir mirga poros už porų.
O keršto valandai užstojus,
Oneginas nusišypsojęs
Prie Olgos eina. Greit su ja
Svečių jis sukas būryje,
Paskui kėdėn ją pasodina,
Šį tą jai pradeda kalbėt;
Po valandėlės vėl pradėt
Su jąja valsą jis mėgina;
Visi nustebe. Lenskis ims
Tuoj netikėt savoms akims.

XLII

¹²⁸ *Paris* – senovės graikų padavimo apie Trojos karą herojus, nepaprasto grožio jaunikaitis. Puškinas ironiškai lygina su juo „apskrities frantelį“ Petuškovą.

¹²⁹ *Albanas* (teisingiau Albani) (1578–1660) – italų tapytojas.

Mozūras aidī. O kadaisē
Mozūras trenkē po velniais,
Drebējo viskas salēj baisiai,
Parketas gi po užkulniais
Siūbavo; net stiklai virpėjo;
Dabar kas kita: jau pradėjo,
Kaip damos, vyrai mūs daryt –
Lakuotom grindimis čiaužyt.
Vis tiek mozūras išsilaikē
Dar miestuos, kaimuos iškilniai:
Tie patys ūsai, užkulniai,
Liuoksėjimai; jo nesumaigē
Tironas – nelemta mada.
Naujausia Rusijos bēda.

XLIII. XLIV

Čia prie herojaus Olgą, Tanę
Manasis pusbrolis šaunus
Bujanovas privest sumanē:
Ir vėl Oneginas smagus
Šokina Olgą, salēj lekia,
Pasilenkē prie jos, pasakē
Jai madrigalą lėkštą jis,
Suspaudē ranką, ir ugnis
Užliejo veidą jos išdidų.
O Lenskis matē visa ką:
Užsidegē jisai staiga
Ir, smaugiamas baisaus pavydo,
Mozūro laukia pabaigos –
Jis kotiljonui¹³⁰ tikis jos.

XLV

Bet ji negali. Ne? Nemano.
Ji žodį davusi yra
Oneginui. O, Dieve mano!
Ką girdi jis? Kur jos dora...
Ar gali būt? Juk tai koketė,
Iš vystyklų vos išriedėti
Suspėjus! Ir kokia gudri,
Kaip ji vilioti apsukri!
Iškęst jis smūgio neįstengia:
Tuštybę damų keikia jis,
Paskui išeina pro duris,
Namo išjoja. Planą rengia –
Dviem pistoletais ir kulka

¹³⁰ *Kotiljonas* – sudėtingas šokis su daugybe skirtingų figūrų. Šituo šokiu paprastai baigdavo balius.

Likimą savo spręst staiga.

ŠEŠTASIS SKYRIUS

Là, softo i gfori nubilosì e brevi.
Nasce una gente à cui l'morir non dole.
*Petr.*¹³¹

I

Kad jau Vladimiras išjojo,
Oneginas pamatė; jis
Prieš Olgą vėl užsisvajojo,
Užėjo vėl nuobodulys.
Jis džiaugėsi kerštu savuoju.
Ir Olė žiovavo su juoju,
Ieškojo Lenskio būryje,
O kotiljonas slėgė ją
Sunkių sapnu. Bet baigė groti.
Vakarieniauja; ir svečiai
Jau gula kambariuos plačiai –
Gerai jiems reik išsimiegoti.
Tiktai Oneginas ramus
Išvyko vienas į namus.

II

Jau knarkia storas Pustiakovas
Su tokia pat antra puse.
Gvozdinas gi, ir Petuškovas,
Ir Flianovas, tingus dvasia,
Ant krėslų guli valgomajam;
Trikė, poetui garbingajam,
Paklojo ant grindų minkštai –
Su megztine jis miega štai.
Mergaitės kambariuos Tatjanos
Ir Olgos ilsisi smagiai.
Liūdna prie lango atvangiai, –
Ją šviečia spindulys Dianos, –
Tatjana sėdi vien niūri,
Į tamsų lauką žiūri ji.

III

Kai netikėtai pasirodė,
Akių spindėjimu ramiu
Jis ją pervėrė, atrodė,

¹³¹ Epigrafas paimtas iš Petrarkos kanconos „A Giacomo Colonna“.

Vertimas: Ten, kur dienos miglotos ir trumpos, gimsta giminė, kuriai nėra skaudu mirti.

Ligi pačių širdies gelmių.
Su Olga buvo toks – keistoka;
Negali jo suprast, nemoka;
Pavydas kyla jai staiga,
Lyg širdį ledine ranka
Suspaudžia, praraja giliausia
Ties ja juoduoja uždama...
„Aš žūsiu, – kalba svaigdama, –
Bet pražūtis tai bus mieliausia.
Aš nesiskundžiu: kam dejuot?
Man laimės jis negali duot.“

IV

Pirmyn, istorija manoji!
Asmuo vėl naujas šaukia mus.
Ties Lenskio kaimu sau gyvuoja
Už varstų penketo žmogus –
Senokai jau dvarely savo
Gan filosofiškai alsavo
Zareckis: mėgo skandalus,
Lošikas kortom atkaklus.
Tribūnas smuklių, nutrūksprandis,
Dabar romus, širdies geros,
Viengungis tėveliukas šeimos,
Ramiai dvarininkauti bandęs,
Žmogus pagerbtinas tikrai:
Šit kaip gerėja mūs laikai!

V

Kadai jam pataikaujt mokėta,
Jo piktą narsą gyrė vis,
Į tūzą jis iš pistoleto
Per sieksnius mušdavo penkis,
Jis net kovoj pasižymėjo,
Kai nuo kalmukų arklio dėjo
Kaip maišas girtas į purvus
Ir tuoj prancūzams į nagus
Pakliuvo įkaitu brangiausiu.
Naujasis Regulas¹³², garbės
Dievaitis, troško ne šlovės,
Bet pančių geidė kuo švelniausių,
Kad bonką pas Veri* kasryt
Skolon galėtų išvart.

¹³² *Regulus* – senovinės Romos (III a. prieš m. e.) konsulas, kuris įgijo šlovę atkaklia ir didvyriška laikysena nelaisvėje, patekęs priešams. Zareckis pasiryžęs vėl pakliūti, šį kartą į moters nelaisvę („pančių geidė“) tik todėl, kad, gavęs kraitį, galėtų girtauti Paryžiaus restoranuose.

* Paryžiaus restorano savininkas.

VI

Jis mėgdavo gudriai pašiepti
Ir apsimesti kvailiuku,
Pajuokti, kandžiai atsiliepti,
Gudruoliui pridaryt juokų,
Nors jis už šias išdaigas savo
Ne kartą užmokestį gavo,
Nors pats ne kartą kaip kvailys
Pakliūdavo į pinkles jis.
Jis mėgo ginčytis, plepėti.
Atkirsdavo bukai, aštriai,
Tylėjo kartais jis gudriai,
Gudriai jis mėgo pasirieti,
Kelt vaidą tarp draugų gerų,
Juos sustatyt ties barjeru¹³³

VII

Arba priverst juos susitaikyt,
Su jais trise papusryčiaut,
Ar vėl gerai slapčia pritaikyt
Jiems juoką, papiktažodžiaut¹³⁴.
Sed alia tempora¹³⁵! Smarkumas
(Kaip meilės sapnas, irgi dūmas)
Jaunystės nuneštas tuojau.
Zareckis, kaip jau aš sakiau,
Unksmėj akacijų, alyvų
Save paslėpęs nuo audrų,
Išminčium dedasi tikru,
Horacijum pavirtęs gyvu.
Augina antis, kopūstus
Ir moko abėcė vaikus.

VIII

Nekvailas buvo; nors nemėgo
Eugenijus mūs jo širdies,
Bet gerbė jo sprendimų jėgą,
Protavimus, sveikus išties.
Su juo meilu matytis, būti,
Ir net šį rytą ne truputį
Nustebintas nebuvo jis,
Kada atvyko šis svetys.
Vos pasisveikinti suspėta,

¹³³ *Sustatyti ties barjeru* – priversti ligi duelio.

¹³⁴ Atsisakyti nuo duelio buvo laikoma bailumu. Sutaikęs priešus, Zareckis leisdavo gandus, plėšiančius jų šlovę, kad jie vengę duelio.

¹³⁵ *Sed alia tempora* (lot.) – bet dabar kiti laikai. VII. Kvintas Horacijus Flakas savo eilėraščiuose peikė miesto gyvenimą ir gyrė gyvenimą kaime bei ramų žemės darbą.

Nutraukęs pokalbį žvilgsniu,
Oneginui tuoj su šypsniu
Jis laišką įteikė poeto.
Nuėjęs prie langų, tasai
Paskaitė laišką ištisai.

IX

Trumputė buvo garbingiausia
Ir maloni *kartelė* ši:
Šaltai ir aiškiai, mandagiausiai
Duelin Lenskis kvietė jį.
Vos pirmą judesį padarė,
Oneginas nesvarstęs tarė
Šiam pavestiniui atsiųstam,
Kad *visad pasiruošęs* tam.
Tasai be žodžių sujudėjo,
Ilgiau nebegaišavo jis
Ir tuoj pasuko pro duris,
Nes daug darbų namie turėjo;
Herojus ėmė neberimt –
Pradėjo sąžinė kankint.

X

Dabar save griežtai jis teisė
Slaptam teisme savos širdies.
Tikrai, jis nusikalto baisiai:
Pirmiausia, juoktis jam išties
Iš meilės nekaltos netiko,
Kaip vakar ten kad atsitiko.
O antra: teatleista bus,
Kai devynioliktus metus
Einąs poetas sukvailioja;
Poetą myli gi jisai.
Tad negalėjo būt toksai,
Kuris lyg sviedinys lakioja.
Jis – ne vaikezas be garbės,
Tik vyras proto ir šlovės.

XI

Turėjo jis nusiraminti,
Bet nesišiaušti kaip žvėris,
Ir ginklą tuo būdu atimti
Iš draugo. „Kas dabar išdrįs
Pakeisti tai? Jau viskas dingo...
Juk reikalą šį nelaimingą
Jau dueliantas žino tas,
Mėgstąs šmeižtus, kalbas piktas...

Skirta vien panieka tikroji
Turėtų būt už jo žodžius;
Bet kaip tai džiugintų kvailius...“
Tad štai kas nuomonė viešoji!*
Garbės spyruoklė, stabas šis!
Tad štai pasaulio kur ašis!

XII

Namie atsakymo poetas
Vis laukė, virdamas kerštu;
Ir štai kaimynas jau minėtas
Jam veža atsaką raštu.
Kaip džiaugias mūsų pavyduolis!
Į baimę buvo jis įpuolęs,
Kad priešas gali išsisukt,
Juokais ar šiaip kaip nors pasprukt.
Išvengti šūvio pistoleto.
Bet abejonių nebėra:
Lig užtekės rytoj aušra,
Jie prie malūno sau iš lėto
Atvyks, ir taikys jis pirmyn –
Šlaunin jo arba smilkinin.

XIII

Pykčiu vis Lenskis kunkuliavo,
Koketės ryžos neapkęst
Ir prieš duelį Olgos savo
Matyti negeidė; iškęst
Sunku tačiau; į saulę žvelgia,
Į laikrodį – dar valių telkia,
Bet – pas kaimynes vėl jisai!
Galvoja – Olė gal visai
Sumiš; bet pasitikt poeto,
Kaip ir pirmiau, išbėga ji,
Nuo laiptų nulekia žvitri,
Tartum viltis, lengva, saulėta,
Kaip visą laiką, būdama
Nerūpestinga ir linksma.

XIV

Pirmiausia Olenka paklausė:
„Ko vakar dingot taip anksti?“
Jausmų audra jame didžiausia.
Nuleido nosį. Išdidi
Pradingo panieka. Pavydo

* Gribojedovo eilutė.

[Iš Gribojedovo komedijos *Vargas dėl proto* (Čackio monologas III veiksmo gale). – Vert. past.]

Nebèr, kai žvilgsnj jos išvydo
Jis atvirą. Prasta, švelni
Ši siela nuostabiai kilni!..
Saldžiai susigraudinęs žiūri
Ir mato: mylimas jis dar!
Jis žiauriai gailisi dabar,
Tikrai ji jam atleisti turi,
Jis dreba; žodžiai dingo veik:
Laimingas, sveikas jis beveik...

XV. XVI. XVII

Niūraus sėdėta, nelaimingo
Prieš Olgą mieląją ir vėl
Vladimiro; jėgų jam stinga
Primint, kas buvo, kažkodėl.
Jis mąsto: „Būsiu jos gynėju.
Neleisiu, kad tinklų spendėjo
Gyrimais, atdūsių liepsna
Būt gundoma širdis jauna;
Kad drįstų kirminas nuodingas
Lelijos stiebą graužt, varpyt,
Ir, spėjęs vos atsidaryt
Nuvystų žiedas nelaimingas.“
Tai reišké, be kalbų ilgų:
Mes šaudysimės su draugu.

XVIII

Jei jis tą žaizdą pamatytų,
Kur dega Tanės širdyje!
Jeigu Tatjana išmanytų,
Jei gandas bent pasiektų ją,
Kad ryt abu draugai iš ryto
Pakels jau ginklą viens prieš kitą,
Gal meilė jos bent ties grabu
Ir vėl sujungtų juos abu!
Bet net iš tolo nieks nežino
Šios paslapties; lyg nebylys
Oneginas nepasakys;
Tatjaną skausmas vien kankino.
Galėtų auklė numanyt,
Bet jai sunku susivaikyt.

XIX

Pakrikęs Lenskis, iškankintas;
Čia linksmas jis, čia nebylus;
Bet tas, kas mūzos išaugintas,
Toks visada. Rūstus, niūrus,

Akis į Olgą ilgesingas
Įsmeigęs kužda: aš laimingas!
Prisėdęs pas klavikordus,
Tuos pat jis ima akordus;
Vėlu jau; laikas jot. Suspaudžia
Jam širdį keistas ilgesys;
Kai jai paduoda ranką jis,
Bekraštis skausmas širdį maudžia.
Ir žiūri jam į veidą jį.
„Kas jums?“ – Ne, nieko. – Jis toli.

XX

Namo parjojęs, apžiūrėjo
Pistoletus, paskui ir vėl
Į dėžę juos atgal sudėjo;
Nusirengė ir kažkodėl
Prie žvakės Šilerį jis vartė;
Tos pat minties vis jautė kartį;
Jam Olga nuolat galvoje
Savo grožybėj visoje.
Užverčia knygą, plunksną ima,
Ir trykšta eilės upeliu –
Jose niekelių daug meilių, –
Jos skamba, liejas. Apsvaigimą
Pajutęs, jas jis skaito tuoj,
Kaip girtas Delvigas¹³⁶ puotoj.

XXI

Jūs, eilės, laimei, išsilikot;
Turiu žodžius aš šios giesmės:
„O kurgi, kurgi jūs išnykot.
Auksinės dienos jaunumės?¹³⁷
Ką būsima diena man rengia?
Sugaut jos žvilgsnis neįstengia
Ir slepia ją tamsa giliai.
Teisingi mūs buities keliai.
Mane strėlė parblokš aštrioji,
O gal pralėks ji pro mane,
Vis tiek: budėt ir būt sapne
Ateina valanda skirtoji.
Palaiminti darbai dienos,
Palaiminta pradžia tamsos!

XXII

¹³⁶ A. A. Delvigas (1798–1831) – Puškino licėjaus laikų draugas, poetas.

¹³⁷ Lenskio eilėraščiui Puškinas panaudojo daugelį to meto eleginės poezijos paplitusių posakių. Pradedamoji elegijos eilutė *O kurgi, kurgi jūs išnykot* – Puškino paimta iš provincijos poeto Perevoščikovo. Antroji elegijos eilutė *Auksinės dienos jaunumės* – paimta iš Milvua „Lapų kritimo“, kurį išvertė į rusų kalbą Milovanovas.

Sužibš skaisti aušra iš ryto,
Ir sumirgės diena šviesi;
Mane galbūt pas kapo plytą
Slapčia priglaus unksmė tamsi;
Ir atminimą gal poeto
Greit paskandins tykioji Leta,
Užmirš mane visi; ar tu
Ateisi ašarų karštų
Ties urna lieti, o gražioji!
Mąstyt: mane mylėjo jis
Ir aušrą liūdną, ir viltis
Audrios buities tik man aukojo!..
Brangioji, viltj man suteik:
Aš vyras tau: ateik, ateik!..”

XXIII

Taip *tamsiai, padrikai* jis rašo
(Tai romantizmo mes vardu
Vadinam, nors čia jo nė lašo
Aš nė iš tolo nerandu).
Dar net skaisti aušra nešvito,
Nuvargusi galva nukrito
Jam ties žodžiu: *idealū*.
Jis snūduriavo ties stalu
Ir užsimiršo minutėlę;
Į tylų kabinetą jau
Kaimynas žengė pagaliau
Ir tokiu jį šauksmu prikėlė:
„Jau septinta: kas bus, tas bus...
Oneginas jau laukia mūs.”

XXIV

Bet klydo jis: šią valandėlę
Herojus ilsis dar saldžiai.
Retėja jau nakties šešėliai,
Sutinka Vesperą¹³⁸ gaidžiai;
Oneginas kietai sau miega.
O vėjas neša pūgą sniego,
Ji žiba, sukas. Ritas jau
Aukštokai saulė. Iلسis sau
Eugenijus. Sapnai skrajoja
Virš jo nuvargusios galvos.
Iš lovos šoka pagalios,
Užuolaidą praskleist sumoja
Ir žiūri – mato, kad nūnai

¹³⁸ *Vesperas* (lot.) – Aušrinė žvaigždė.

Važiuot jau reikia skubinai.

XXV

Jis skambina. Įbėga veikiai
Prancūzas tarnas čia Giljo.
Chalatą, šlepetes jis teikia
Ir baltinius paduoda jo.
Oneginas tuoj rengtis ima
Ir tarnui duoda paliepiimą
Drauge važiuot. Ir apsukrus
Tas griebia dėžę ir ginklus.
Paruošt roges herojus prašo
Ir prie malūno lėkt tuojau.
Atvyko. Tarnas neša jau
Lemtingas šaudykles *Lepažo**
Ir skuba arklius nuvaryt,
Ties ažuoliukais pastatyt.

XXVI

O Lenskis laukė jų prie prūdo
Ties užtvanka gan nekantriai;
Mechanikas Zareckis plūdo
Tuo tarpu girmas atkakliai.
Juos atsiprašo mūs herojus.
„Bet kurgi, – stebisi sustojęs
Zareckis, – sekundantas jūs?“
Duelių metodus visus.
Kaip klasikas, tiksliai jis žino¹³⁹.
Ne, ne smagumui jis paties
Žmogelį patalan mirties –
Bet pagal dėsnius meno gryno,
Pagal senovės taisykles
(Ką turime pagirti mes).

XXVII

„Kur sekundantas? – šis paklausė, –
Bičiulis mano štai – Giljo.
Manau, kad gal priimtinausia
Jums bus kandidatūra jo;
Tai doro esama vaikino,
Nors ne visi galbūt jį žino.“¹⁴⁰
Zareckio lūpa prikąsta.

* Garsus šautuvų meistras.

¹³⁹ Iššaukimas į duelį ir pats duelis būdavo susijęs su daugybe formalumų, kurių tikslų vykdymą sekdamas sekundantai. Puškinas juokais Zareckį vadina klasikų todėl, kad to meto rašytojai klasikais griežtai laikydavosi savo literatūriname darbe senųjų priemonių ir taisyklių.

¹⁴⁰ Oneginas, peržengdamas visas duelių taisykles, sekundantui pasirinko liokajų.

Oneginas kalba prasta
Staiga paklausė Lenskį: „Taigi,
Pradėsime gal?“ – Aš sutinku. –
Jie už malūno. Tuo laiku
Zareckis susitarti baigė
Su *doru vaikinū*. Arti
Jau priešai; žvilgsniai nudelbti.

XXVIII

Jie priešai! Ar seniai išskyrė
Draugus šiuos kraujo troškulys?
Kiek džiaugsmo jie abu patyrė,
Kada juos ta pati mintis,
Puota, darbai neliovė rišę!
Lyg priešai, apmaudu pamišę,
Lyg baisiame sapne tamsiam
Jie, tylūs, ruošia viens kitam
Siaubingą pražūtį šalčiausiai...
Gal nusijuokti jiems staiga,
Kol dar nekruvina ranka,
Ir išsiskirti draugiškiausiai?..
Bet vaidas bijo nuolatos
Klaidingos gėdos nelemtos.

XXIX

Štai pistoletai sublizgėjo.
Plaktukas užkala vamzdžius.
Kulka į vidų įriedėjo.
Paspaudė pirmąkart gaidžius.
Štai parako srovė pilkoji
Muštukan byra. Ir aštrioji
Briauna skiltuvo, įsukta
Tvirtai, į viršų atlaužta.
Už kelmo artimo sustoja
Giljo sumišęs. Ir šalin
Jau meta apsiaustus¹⁴¹ tolyn
Draugai. Zareckis atmatuoja
Žingsnius tris dešimtis ir du,
Parodo jiems, kur stot, kartu.

XXX

„Artyn!“
Susivaldyt įstengę,
Tvirtai, ramiai abu išties
Po žingsnių ketvertą štai žengia

¹⁴¹ Apsiaustai buvo „barjerai“ – riba, kurios priešas neturėjo teisės peržengti.

Jie laiptais keturiais mirties,
Vienodu žingsniu ir iš lėto.
Eugenijus gi pistoletą
Pirmasis ima kelt ramiai,
Artyn žingsniuodamas niūriai.
Penkis žingsnius dar žengt jie gauna.
Kairioji Lenskio štai akis
Jau primerkta – ir taiko jis,
Tačiau Eugenijus išsauna...
Atėjo valanda: tylus
Jau meta ginklą nebylus

XXXI

Poetas, ir staiga jis krinta,
Pridėjęs ranką ties širdim.
Miglotas žvilgsnis jo sušvinta
Ne sopuliu, tiktai mirtim.
Taip pamažu nuo kalno ritas
Gurvolis sniego nematytas
Ir blyksi saulėj ugnimi.
Suprakaitavęs, širdimi
Nutirpusia herojus mini
Dar draugą, žiūri, šaukia jį...
Bet jo nebėr. Audra smarki
Gražiausią žiedą jau nuskyne,
Gėlė nuvyto rytmetį,
Užgeso jau ugnis širdy.

XXXII

Jis nejudėdamas gulėjo,
Keistai nuvargus jo kakta.
Po krūtine kulka išėjo;
Krauju garavo jam žaizda.
Gyvybės liovėsi žaidimas.
Širdy dar plakė įkvėpimas,
Viltis ir meilė neseniai,
Ir kraujas virė jam kilniai.
Dabar lyg tuščias namas liko
Jisai, aptemęs ir ramus:
Jau amžinai tylus jis bus.
Uždaro langines iš tyko,
Ir langus baltina kreida.
Nėr šeimininkės niekada.

XXXIII

Smagu, kai priešą neapdairų
Įsiutini epigrama;

Smagu matyti veidą žvairą.
Kada, ragus nuleisdama,
Į veidrodį galva jo žiūri,
Ir gėdintis savęs ji turi;
Smagiau dar, jeigu nejučia
Sustaugo kaip kvailas: aš juk čia!
Bet dar smagiau jam sąžiningai
Parengti karstą atkakliai,
Į kaktą taikyti tyliai
Iš atstumos visai garbingai.
Bet pas tėvus pasiųsti jį
Vargu bus pramoga smagi.

XXXIV

O jeigu jauną draugą savo
Nušausite pistoletu,
Kurs jus žvilgsniu, žodžiu užgavo
Ar mažmožiu gan nekaltu,
Kada drauge gurkšnojot vyną,
Ar apmaudo užlietas gryno
Jis išdidžiai jus kautis kvies,
Sakykite: ar jums širdies
Sunkiausias jausmas nepagauna,
Kada ant žemės nejudrus
Jis miręs amžinai užsnūs,
Kai regite jo kūną jauną –
Kai jūsų šauksmas nevilties,
Bežadžio, jo nebepalies?

XXXV

Suspaustas rankoj pistoletas.
Į Lenskį žvelgia su kančia
Eugenijus. „Na ką? Nudėtas“, –
Kaimynas sako nejučia.
Nudėtas... Šauksmas žiauriai sminga
Į širdį žmogžudžio skausmingą.
Nueina jis, žmonių atves.
Jau šaltą kūną į roges
Zareckis padeda atsargiai;
Baisingą lobį veža jis.
Arkliai, pajutę, kad mirtis
Arti, suprunksčia, daužos smarkiai
Ir vilgo brizgilus puta,
Ir lekia lyg strėlė greita.

XXXVI

Bičiuliai, gaila jum poeto:

Pačiam žydėjime vilčių,
Kurių įvykdyt nesuspėta,
Dar vos iš mažumės skaisčių
Dienų išėjęs, jis nuvyto.
Kur svajos karštos jauno ryto,
Siekimai kilnūs ir aukšti
Ir jo jausmai nepaprasti?
Kur meilės jo skausmai audringi,
Troškimas darbo ir garbės
Ir baimė ydų, nešlovės,
O, kurgi jūs, šventi, aistringi
Regėjimai ne žemės šios.
Sapnai poezijos šventos?

XXXVII

Gal jis pasauliui laimę tyrą
Atnešęs būtų šlovėje.
Ūmai nutilusi jo lyra
Galėjo amžių tėkmėje
Sužadint skambesį didingą,
Netylantį. Ir gal nestinga
Pasaulio laiptuos visuose
Aukštos pakopos jam. Dvasia
Kentėjus nunešė gal šventą,
Užburtą paslaptį, visai
Nutilo gaivūs mums garsai,
Ir už ribos, kur jo gyventa,
Jo himnas nepasieks laikų,
Palaima vis naujų kartų.

XXXVIII. XXXIX

O, gali būt, poeto laukė
Toks pat likimas kaip visų.
Jaunystės metai būt praplaukę:
Atvėstų siela iš tiesų.
Jis daug kuo būtų pasikeitęs,
Pametęs mūzas, apsileidęs.
Laimingas, vedęs, su ragais,
Su chalatu ir su vaikais.
Esmėj gyvenimą pažintų,
Podagrą gautų, gertų jis
Ir valgytų sau už kelis,
Ir pagaliau jį numarintų
Jo lovoj tarp vaikų gerų,
Verksmingų bobų, daktarų.

XL

Vis tiek, skaitytojau brangusis,
Meilužis krito kaip auka.
Švelnus svajotojas jautrusis
Bičiulio užmuštas ranka.
Yra vieta: už kaimo seno,
Kairėj, kur dainius mūs gyveno,
Šaknim suaugę pušys dvi;
Ir teka iš po jų gaivi
Srovė, greta daubas apjuosus;
Artojas mėgsta atsigert,
Pjovėjos eina ten panert
Į bangą ąsočius skambiuosius;
Paminklas paprastas tenai,
Unksmėj, kur liejas vandenai.

XLI

Ties juo (kada lašnot mėgina
Laukuos pavasario lietus)
Sau skerdžius margą vyžą pina,
Dainuoja Volgos jis žvejus;
Taipogi ir jauna miestietė,
Atvykus kaiman paviešėti,
Kada ji per laukus greita
Kaip vėjas lekia sau raita,
Sulaikius žirgą, kurs sukaito,
Įtempis vadžias, kiek tik galės.
Pakėlus šydą skrybėlės,
Ketureilį ten prastą skaito.
Ir ašara, ir liūdesys
Užtemdo jai švelnias akis.

XLII

Ir žingine per lauką joja,
Giliai paskendus mintyse;
Likimą Lenskio apgalvoja
Jinai nuliūdusia dvasia.
„O kurgi Olga pasidėjo? –
Ji mąsto. – Ar ilgai kentėjo.
Ar ašaras užmiršo ji?
Ir kurgi jos sesuo tyli?
Ir kur pėdas šį kartą mėto
Tas priešas moterų aršus,
Tasai keistuolis toks niūrus.
Žudikas jaunojo poeto?“
Pranešiu smulkiai visa tai,
Kai valanda išmuš, draugai,

XLIII

Tačiau dabar tam nesiryšiu.
Nors aš Oneginą myliu,
Be abejo, prie jo vėl grįšiu,
Tiktai dabar dar negaliu.
Rūsčiojon prozon lenkia metai,
Ir rimų šėlstantys verpetai
Išnyksta, – lemta taip dangaus, –
Dabar tingiau aš jų vaikus.
Jau plunksna nebeturi noro
Tėpliot lakiuosius lapelius;
Kitus surado jau kelius,
Kitų, šaltų svajų panoro
Dvasia mana. Jų ilgis ji
Tyloj pasaulio, užesy.

XLIV

Kitų geismų pažįstu šauksmą,
Liūdnumą naują aš žinau.
Geismai tie nesužadins jausmo,
Liūdnumo seno gaila jau.
Svajonės! kurgi jūs saldybė?
Kur rimas amžinas – *jaunybė*?
Ar jo vainikas margasai
Dabar nuvyto jau visai?
Ar iš tiesų pranyko toly
Pavasaris jaunų dienų,
Skambių elegijų pilnų
(Ką tvirtinau juokais lig šiolei)?
Ar nebegrįš jis? Argi greit
Man trisdešimt turės sueit?

XLV

Jau man vidurdienis atėjo, –
Prisipažinti reikia tai.
Sudie jaunystei, kur praėjo, –
Mes atsisveikinam karštai!
Dėkoju tau už malonumą,
Už meilią kančią ir liūdnumą,
Už triukšmą, vėtras ir puotas.
Už tavo dovanas visas!
Dėkoju tau. Tavim žavėjaus
Tyloj ir rūpesčiuos širdim.
Užteks... Pasidžiaugiau tavim.
Atgijus siela vėl kaip vėjas
Naujais keliais mane nuneš,
Nuo praeities ilsėsiuos aš.

XLVI

Žvalgausi. Jums sudie, šešėliai,
Kur pilnos laisvės ir aistrų
Tekėjo dienos pamažėle
Man tarp svajingųjų sapnų.
Tave aš, jauną įkvėpimą,
Prašau, te vėl vaizduotė ima
Iš naujo audrinti mintis,
Te vėl atgyja man širdis,
Mane tu atlankyk šią dieną,
Neleiski sielai surambėt
Ir pagaliau suakmenėt
Pasaulį, žudančiam kiekvieną,
Toj sietuvoj, kur mes, draugai,
Jau maudomės gana ilgai!*

SEPTINTASIS SKYRIUS

O Maskva, Rusijos dukrele,
Kur man surasti lygią tau?

Dmitrijavas

Kaip nemylėt gimtos Maskvos?

Baratynskis

Kaip Maskvą plsta jie! Daug matę, mat, yra!

* Pirmajame leidime šeštasis skyrius baigėsi šiuo būdu:

Tave aš, jauną įkvėpimą,
Prašau, te vėl vaizduotė ima
Iš naujo audrinti mintis,
Te vėl atgyja man širdis,
Mane tu atlankyk kas dieną,
Neleiski sielai surambėt
Ir pagaliau suakmenėt
Pasaulį, žudančiam kiekvieną,
Tarp pasipūtėlių tuščių,
Tarp šitų spindinčių kvailių,

XLVII

Tarp šiaudadūšių ir vylingų,
Išdykusių, lepių vaikų,
Tarp niekšų nuobodžių, juokingų,
Teisėjų priekabių, bukų,
Ir tarp kokečių pamaldžiųjų,
Tarp pataikautojų landžiųjų,
Tarp scenų įvairių madnių,
Ir tarp apgaulių malonių,
Ir tarp šaltųjų pasmerkimų
Rūsčios niekybės ir žiaurios.
Ir tarp tuštybės įkyrios,
Kalbų, svajų, atsiliepiimų,
Toj sietuvoj, kur mes, draugai,
Jau maudomės gana ilgai.

O kur geriau?

Kur mūs nėra.

*Gribojedovas*¹⁴²

I

Jau nuo kalvų nuvarė sniegą
Pavasariniai spinduliai.
Vanduo drumstais upeliais bėga
Ir pievas apsemia giliai.
Linksmu šypsniu gamta nušvito,
Sapne sutinka metų rytą;
Melsvieji žėri debesiai.
O girios, skaidrios dar, šviesiai
Nelyginant pūkais žaliuoja.
Į lauką bitės pulkeliu
Jau išskrenda iš avilių.
Jau slėniai džiūsta ir marguoja;
Mauroja bandos. Tarp šakų
Lakštutė suokia, kai tyku.

II

Koks liūdnas tavo atėjimas,
Pavasari! Rods, tik mylėt!
Bet koks nuvargęs sujudimas
Man kraujuje, širdy bruzdėt
Vėl ima! Kai džiaugiuosi vėju,
Kurs švelniai veidą palytėjo
Pavasarišku dvelkimu,
Širdy sunku ir neramu.
Aš nejaučiu gal malonumo,
Ir visa, kas džiugu, gražu,
Kas juda, krykščia pamažu,
Man kelia liūdną nuobodumą,
Ir viskas skendėja tamsoj,
Manoj sieloj negyvoj?

III

Ar kad rudens pražuvęs lapas
Sugrįžo vėl, mums nedžiugu,
Nes minim, ką prarijo kapas,
Kai klausom ūžesio miškų;
Ar su gamta, kuri atgyja,
Sumišusioj širdy susyja
Vytimas greitas metų mūs,
Kurie daugiau nebepabus?

¹⁴² Epigrafai paimti: 1) iš I. I. Dmitrijevo eilėraščio „Maskvos išvadavimas“ (1795), 2) iš E. A. Baratynskio „Puotos“ (1820), 3) iš Gribojedovo „Vargas dėl proto“ I veiksmo.

Galbūt vaizduotėj mum iškyla
Ir vėl poetiški sapnai,
Pavasaris, kuris senai
Praėjo, sieloj vėl prabyla,
Vėl minim tolimas šalis,
Mėnulį, nuostabias naktis...

IV

Pats laikas: tinginiai gerieji,
Epikurietiški¹⁴³ žyniai,
Ir šaltakraujai laimingieji,
Ir Levšino* mūs mokiniai,
Priame kaimiškas¹⁴⁴, doringas,
Ir damos nuostabiai jausmingos,
Pavasaris į kaimą jus
Jau šaukia, laikas malonus,
Darbai, ir gėlės, ir vaikštynės,
Ir naktys, gundančios karščiau.
Draugai! į kaimą! na, greičiau,
Karietoj, ligi pat sėdynės
Krautoj, savais arkliais, paštu
Iš miesto irkitės kartu!

V

O tau, skaitytojau garbingas,
Išsirašytu vežimu¹⁴⁵
Jau miestas reik palikt triukšmingas,
Kur linksminaisi daug žiemų;
Manoji mūza štai vadina
Klausyt šniokštimo ažuolyno
Ties tuo be vardo upeliu,
Kur atsiskyrėliu tyliu
Eugenijus tingus klajojo,
Kada gyveno netoli,
Kur Tanė vaikščiojo kukli
Ir meiliai sau viena svajojo.
Bet dingo jis... ties ta vieta
Liūdna žymė jo palikta.

VI

Kur pusratį apriečia gryną

¹⁴³ *Epikurietis* – žodis, kilęs iš senovės graikų filosofo Epikuro vardo; Epikuras mokė, kad žmogus savo poelgiuose vadovaujasi veržimusi į laimę.

* Levšinas, autorius daugelio ūkinės srities kūrinių.

¹⁴⁴ *Priamas* – pagal senovės graikų padavimus, Trojos karalius, gausios šeimos tėvas. Kaimiški priamai – dvarininkai, gyvenę kaimuose su gausingomis šeimomis.

¹⁴⁵ *Išsirašytas vežimas* – išsirašytas, parsisiųsdintas iš užsienio.

Kalnai, kur pro lankas žalias
Į upę gurga per liepyną
Upelis, ten nueikim mes.
Giesmė lakštutės ten girdėtis
Per naktį; žydi ten erškėtis,
Skambus čiurlenimas vandens.
Ten, kur paminklas iš akmens,
Senų pušų stuobriai palinkę,
Ateivis skaito akmenų:
„Jo ankstyva mirtis kilni.
Lenskį Vladimirą atminki.
Tada tai žuvo, metų tiek.
Poete jaunas, pailsėk!“

VII

Kur urna ilsisi romioji,
Vėjely rytmečio laiku
Pušies šaka ten nuleistoji
Slaptingu supas vainiku;
Vėlai čia, būdavo, atėję
Dvi draugės ašarą pralieja;
Apsikabinę nuolatos,
Jos mėnesienoj verks, raudos.
Dabar gi... Tas akmuo liūdnavis
Jau užmirštas. Visi takai
Užžėlę. Ant šakos senai
Vainiko nēr; tiktai žilasis
Dainuoja skerdžius kaip seniau
Ir pina apavą jis sau.¹⁴⁶

VIII. IX. X

O, vargšas Lenskis! ji raudojo
Nedaug, kankynę kęsdama.
Deja, mūs nuotaka jaunoji
Liūdnumui neištikima.
Jos dėmesį patraukė kitas;
Švelnumais meilės užmigdytas,
Jai dingo sielvartas seniai;
Ulonas pavergė šauniai,
Uloną josios siela myli...
Ir ties altorium nuleista
Apvainikuota jos kakta,
Gėdingai lūpos šypsos, tyli,
O nudelbtom žemyn akim
Ji karšta suspindi ugnim.

¹⁴⁶ Lenskio kapo aprašymas, kuris toliau piešia vaizdą, pradėtą šeštojo skyriaus XL posme, sudarytas pagal tradicinius sentimentaliosios romantinės poezijos motyvus ir labai primena Žukovskio eilėraštį „Vargšas dainius“ (V tieni dieriev, nad čistymi vodami...“).

XI

O, vargšas Lenski! o, poete,
Ar amžinybės ribose
Galėjo melą iškentėti,
Patyrus jį, tava dvasia?
O gal užmigdė Leta jausmą,
Ir dainius nebejunta skausmo,
Laimingas jis ir nejautrus, –
Pasaulis jam ramus, tylus?
Taip, užmiršimas abejingas
Mūs laukia prie šaltų kapų,
Šauksmai nutyla ten draugų,
Meilužių, priešų. Vien audringas
Įnirtęs choras nesmagus
Dar ginčijas, kam dvaras klius.

XII

Ir Olės balsas greit skambusis
Nutilsta Larinų šeimoj.
Ulonas, pareigai paklusęs,
Su ja į pulką vyksta tuoj.
Per savo dukros išleidimą
Senutė gailiai verkti ima
Ir vos gyva išlieka ji;
O Tanė neverkė tyli;
Išbalęs, liūdnas jai virpėjo
Veidelis. Kai visa šeima,
Per priebutį išleisdama
Jaunavedžius, judriai plušėjo
Ten, prie kariatos paruoštos, –
Tatjana išlydėjo juos.

XIII

Tatjana dar ilgai žiūrėjo
Į juos tarytum pro rūkus...
Ir likti ji viena turėjo.
Deja! čia niekad nebebus
Sesutės, draugės jos geriausios,
Jos balandėlės mylimiausios!
Likimo nunešta jinai, –
Atskirtos jiedvi amžinai!
Be tikslo klaidžioja šešėliu,
Į tuščią sodą pažiūrės...
Bet niekad ji nepralinksės,
Nepalengvės nė truputėlio
Širdis, pritvinus skausmo jau, –

Bematant, rodos, sprogs pusiau.

XIV

Ir štai vienatvėje žiauriojoj
Smarkiau dar dega jos aistra.
Širdis garsiau dar jai kartoja
Vis apie tą, kurio nėra.
Oneginas juk ją paliko;
Kaip brolio savojo žudiko
Ji turi neapkęsti jo;
Poetas žuvo... niekas to
Neatmena, mylėti ima
Jau kitą mylimos širdis.
Lyg dūmus vėjas išsklaidys
Poeto liūdną atminimą.
Dvi širdys gal lig šiol kentėt
Dėl jo neliaus... Bet kam liūdėt?..

XV

Jau vakaras. Padangė blausias.
Čiurlena vandens. Vabalai
Vienodai zvimbia. Paskučiausias
Ratelis sklaidos; tik vėlai
Ugnelė žybsi pagal upę,
Ir mėnesienoj įsisupę
Laukai boluoja. Ir viena
Tatjana eina, kupina
Svajonių. Nuo kalvos jai rodos –
Ten pono rūmai dideli,
Kaimelis; ten giria tyli,
Ir palei šviesią upę sodas.
Ji žiūri – ir krūtinėj jai
Širdis suspurda neramiai.

XVI

Ir abejoja ji, atrodo:
„Ar eit man priekin, ar atgal?..
Čia jo nėra... Į šitą sodą
Pažvelgsiu tik, į rūmą gal.“
Uždususi ji nusileido
Nuo kauburio; ir josios veidą
Matei nustebusį giliai.
Tušti visi čia pašaliai!
Bet šunes lodami iššoko.
Į baugų šauksmą jos čionai
Vaikų subėgo skubinai
Būrys triukšmingas. Jie tai moka

Šunis ramiai nuo jos nugint
Ir mūs panelę nuramint.

XVII

„Namus norėčiau pamatyti,
Pasakė Tanė. Kuo greičiau
Vaikai Anisjai pasakyti
Nubėgo, ir raktus tuojau
Anisja atnešė; ir spėriai
Prieš Tanę durys atsivėrė,
Ir ji įėjo į namus,
Kur neseniai dar neramus
Herojus buvo; ilsis salėj
Ant biliardo dar lazda,
Ant sofos guli pamesta
Lengvutė raitelio vytelė.
Senutė: „Štai kur židinyš;
Sėdėdavo čia vienas jis.

XVIII

Velionis Lenskis čia pietavo
Su juo dažnai žiemos metu.
Šį kambarį mes pono savo
Vadiname kabinetu;
Čia kavą gėrė, čia ilsėjo,
Čia prievaizdas pranešinėjo.
Čia skaitė knygeles rytais...
Ir senas ponas čia kadais
Gyveno; su manim dažnokai
Jis, būdavo, čia atsisėdęs
Ties langu, akinius uždėjęs, –
Ir „durnių“ lošiamė ilgokai.
Duok Dieve dangų jam regėt.
Kauleliams žemėje ilsėt!”

XIX

Į visa ką Tatjana žiūri
Su graudulio švelnaus jausmu.
Jai viskas didžią vertę turi,
Pusiau kankinančiu džiaugsmu
Ir vėl jos siela atgaivinta;
Ant stalo lempa užgesinta,
Krūvelė knygų padėta,
Ties langu lova, užtiesta
Ji kilimu, ir neregėtas
Už lango vaizdas migloje,
Šviesa išblyškus viduje

Ir lordo Bairono portretas,
Ir rūškana ketaus lėlė¹⁴⁷ –
Suspaustos rankos, skrybėlė.

XX

Madingoj celėje stovėjo
Tatjana užburta ilgai.
Vėlu. Dvelkimas šalto vėjo.
Slėny tamsu. Ir jau miškai
Ten, ties upe miglota, minga;
Už kalno mėnuo jau pradingo,
Ir piligrimei jaunai greit
Namo, namo jau laikas eit.
Paslėpus savo sujudimą
Ir atsidusus, ne be to,
Tatjana leidžiasi namo.
Tačiau ji prašo dar leidimo
Šį tuščią rūmą aplankyt
Ir čia knygelių paskaityt.

XXI

Su raktininke ji už vartų
Išsiskiria. Ir po dienos,
Anksti iš ryto jau šį kartą,
Vėl rūmai susilaukia jos.
Kabinete tyliam ji liko,
Pasaulis laikinai išnyko,
Kai ji sėdėjo ten liūdna,
Ilgai raudodama viena:
Ir ėmė ji knygas vartyti.
Iš pat pradžių atrodė jai,
Kad parinktos jos gan keistai,
Paskui ji godžiai jas skaityti
Pradėjo; ir nauja dvasia
Pasaulis švito akyse.

XXII

Nors mūs herojus nesistengė
Skaityt senokai, kaip sakiau,
Bet kūriniai keli išvengė
Rūstybės jojo pagaliau:
Tai dainius Giauro ir Žuano¹⁴⁸,
Su juo dar trejetas romanų,
Kur atspindi amžius mūs
Ir tikras šių dienų žmogus

¹⁴⁷ *Rūškana lėlė* – Napoleono I statulėlė iš ketaus, labai paplitusi tuo metu. Tai buvo Vandomo kolonos Paryžiuje kopija.

¹⁴⁸ *Giauro ir Žuano dainius* – Baironas, poemų *Giauras* ir *Don Žuano kelionės* autorius.

Vaizduojamas gana teisingai
Su dvasios jo nedorumu,
Egoizmu ir sausumu,
Svajoti linkęs nesaikingai,
Su dirbančiu tuščiai, piktu
Ir kunkuliuojančiu protu.

XXIII

Daugybėj puslapių paliko
Dar žymės ryškios jo nagų;
Stebėt jas atidžiau įniko
Ji būvy valandų ilgų.
Virpėdama jinai sužino,
Kokia jį pastaba kankino.
Mintis, įstrigusi giliai,
Su kuo sutiko jis tyliai.
Pieštuko pastebi ji aiškias
Žymes kai kur atkraštėse.
Tenai Onegino dvasia
Visur nesąmoningai reiškės
Trumpu žodžiu ar kryželiu,
Ar klausiamuoju ženkleliu.

XXIV

Tatjana pamažėle ima
Dabar aiškiau suprasti tą,
Kuriam atodūsius, troškimą
Ji skirti buvo pasmerkta:
Keistuolis liūdnas, pavojingas,
Dangaus ar pragaro slaptingas
Jis padaras, o gal jisai
Bus angelas, gal velnias tai?
O gal jis vien tiktai sekėjas,
Niekinga šmėkla ar kartu
Maskvietis Čaildo apsiaustu,
Keistybių svetimų reiškėjas,
Žodynas madnas – ir gana, –
O gal parodija liūdna?

XXV

Nejaugi mįslę ji atspėjo?
Nejaugi žodį rado ji?
O laikas bėgo, neskubėjo
Namo Tatjana mūs tyli,
Kur susisėdo du kaimynu
Ir apie ją kalbėt mėgino.
„O ką? Ne vaikas Tanė jau, –

Senutė krenkščia pagaliau. –
Juk Olenka už ją jaunesnė.
Mergaitę laikas sutvarkyt,
Oką gi man su ja daryt?
Ji už visus išmintingesnė:
Ji neisianti, ir tiek. Liūdna
Vis girioj klaidžioja viena.“

XXVI

– Ar tik ji neįsimylėjo? –
„Bet ką? Bujanovą jinai
Atstūmė. Nieko nelaimėjo
Ir Petuškovas net patsai.
Pychtinas – buvo čia, husaras.
Kas, būdavo, čionaitės daros!
Maniau: gal šito nepaliks.
Bet kur tau! nieks jai neįtik.“
– Mamyte, žinot, ką daryti?
Į Maskvą, jomarkan mergų!
Girdėt, ten vietų daug laisvų. –
„Gali skolon įsivaryti.“
– Reik vienai žiemai nuvažiuot.
Galiu aš paskolą jums duot. –

XXVII

Protingą, sveiką patarimą
Senutė priėmė linksma;
Ji apsisvarsčius ruoštis ima
Į Maskvą, kai ateis žiema –
Ir Tanė girdi šią naujieną.
Griežtasis teismas vieną dieną
Jos aiškius bruožus visame
Provincijos paprastume
Išvys, rūbus jos suvėluotus
Ir pavėluotą kalbą jos;
Badys ją žvilgsniais, kiek valios,
Maskvoj circėjos¹⁴⁹ nupudruotos...
O, siaubas! jau geriau tikrai
Miškų tankmėj palikti jai.

XXVIII

Ji skuba į laukus plačiuosius
Su pirmutiniais spinduliais,
Graudžiom akim apžvelgia juosius
Ir šitaip kalbasi su jais:

¹⁴⁹ *Circėja* (Kirkė) – Homero poemoje *Odiseja* pavaizduota burtininkė, kuri viliodavusi ir užkerėdavusi keliautojus.

„Sudie, o kloniai jūs ramieji,
Ir jums sudie, kalnai aukštieji,
Sudie, o žydruma dangaus,
Miškai, kurie žaliuos ir gausi
Sudie, o prigimtie linksmoji!
Ramybę savo aš keičiu
Į triukšmą pramogų tuščių...
Sudie ir tau, butie laisvoji!
O kurgi, ko gi aš veržiuos
Ir ką gi man likimas duos?“

XXIX

Ilgesnės darosi vaikštytės.
Kalva, upelis stabdo ją
Ir žaluma, spalva mėlynės
Kas kartą sužavi nauja.
Tartum senus draugus mėgina
Prakalbinti ji pievą gryną,
Miškelį ir kalvų krantus.
Bet bėga vasara nuo mūs.
Ruduo auksinis jau atėjo.
Suvirpo blykštanti gamta,
Ji tartum aukai papuošta¹⁵⁰ ...
Gint šiaurė debesis pradėjo.
Papūs, sustaugs ateidama
Jau greit kerėtoja žiema.

XXX

Atėjo, išsisklaidė; kybo
Ji gniūžtėmis ąžuoluose;
Kilimų bangomis sužibo
Aplink kalvas ir laukuose;
Krantus ir upę nejudrioji
Papurus uždanga užklojo;
Ir žėri šaltis. Pro džiaugsmus
Jauti žiemos malonumus.
Tatjanai vis nelinksma, bloga.
Sutikti neina ji žiemos,
Šaltom jos dulkėm nealsuos,
Sniegais gi nuo pirtelės stogo
Nepraus veidų, krūtinės ji:
Žiemos kelionė jai baisi.

XXXI

Jau dienos skirtosios praėjo,

¹⁵⁰ *Ji tartum aukai papuošta* – pagal pagoniškus papročius, norint įgyti užrūstintos dievybės palankumą, reikėdavo jai aukoti auką. Auką (gyvulį ar žmogų) puošdavo gėlėmis kaspinais ir nužudydavo ant aukuro.

Visi praslinko terminai.
Ir apkalė, ir apžiūrėjo
Roges dengtąsias jau senai.
Kibitkos trys – tokia gurguolė –
Į jas sukrovė visą guolį,
Kėdes, dėžes ir kaistuvus,
Uogienes, čiužinius savus,
Gaidžius narveliuose ir puodus,
Net praustuves et cetera –
Sudėtas su tvarka gera
Ten lobio ištisas aruodas.
Ir verksmas, triukšmas tarp tarnų –
Į kiemą išveda kuinų

XXXII

Net aštuoniolika, sukinko
Juos į bajoriškas roges.
Vežėjai, bobos susirinko –
Jie keikias, plūstas tarp savęs.
Štai kuinas priekyje gauruotas.
Ant jo foreitorius¹⁵¹ barzdotas.
Šeimyna bėga pas vartus
Ir atsisveikina ponus.
Susėdo į roges garbingas,
Ir iššliaužė už vartų jos.
„Sudie, vietele ramumos!
Sudie, o prieglobsti unksmingas!“
Vargdienei Tanei mūs verksmai
Paplūdo upeliu ūmai.

XXXIII

Kada kilnių švietimo galių
Plačiau praversime vartus
(Iš filosofinių lentelių
Skaičiuojant, per penkis šimtus
Gal metų), mūs keliai tikriausiai
Pradės gerėti nuostabiausiai:
Tėvynę mūsų, kaip matai,
Sujungs ir išraižys plentai,
O tiltai geležies didingi
Žengs per upes plačiais lankais,
Suskils kalnai, po vandenais
Bus skliautai išrausti galingi,
Krikščionys smuklių gi pristeigs
Kiekvienoje stoty, kiek reiks.

¹⁵¹ *Foreitorius* – tarnas, važnyčiodavęs arklius, sukinkytus „cūgu“, t. y. keliomis poromis viena už kitos. Foreitorius sėdėdavo raitas ant vieno priešakinių arklių.

XXXIV

Dabar gi mūs keliai ne koki*,
Greit tiltai užmiršti supus,
Nakvot stoty tik apsisitoki –
Nuo blakių, blusų tau nebus
Ramybės; smuklių nēr; dėl labo
Žmonių – troboj šaltojoj kabo
Vien preiskurantai alkani,
Nors pasipūtę. Marini
Tu veltui apetitą savo.
Ciklopai kaimo¹⁵² be juokų
Lėtoj ugnį su plaktuku
Europos dirbinius pagavo
Taisyti, šlovinti vėžes
Ir griovas tėviškės gražias.

XXXV

Bet kai šalta žiema ateina,
Lengvai važiuojame, švelniai.
Mums primena beprasmę dainą
Nuglotninti žiemos keliai.
Automedontai¹⁵³ mūsų mitrūs,
Ir troikos mūsų lakios, žvitrios,
Stulpai gi smagina akis.
Kai lyg tvora* pro mus praskris.

* Akims vien sodas – mūs keliai:

Ten medžiai, pylimai, grioveliai;
Šlovės ir triūso ligi valiai,
Tik išvažiuosi nevikriai.
Iš medžių, kur sargyboj budi,
Keleiviams maža tēr naudos;
Čia geras kelias visados –
Tik tie, kur eina, čia neliūdi.
Laisvai važiuoti mūs keliais
Gali tiktai dviem atvejais:
Kada užklups, traškės įpykus,
Laukuos jau nieko nepalikus,
Mūs *Mak-Adomas*, *Mak-leva*,
Žiema, ledu sukausčius kelią,
Ir kai užklos sniegu blaiva
Kiekvieną pėdsaką, takelį.
Arba kada sausroj laukai
Išdžius, įkaitę ir uždusę,
Ir balą perbristi juokai
Bus užsimerkusiai net musei.

(„Stotis“. *Kniazius Viazemskis*)

[*Makadamas*. – Taip būdavo vadinami keliai, išpilti graužu (skaldiniu) – pagal šio būdo išradėjo anglų inžinieriaus Mak-Adamo vardą. Viazemskis juokais vadina žiemą, kuri išlygina rusų kelius, Mak-Adomu arba (kadangi žodis „žiema“ yra moteriškos giminės) – Mak-leva. – *Vert. past.*]

¹⁵² *Ciklopai* (kiklopai) – graikų mitologijoje vienaakiai milžinai, dirbę ugnies dievo Hefesto kalvėje. „Kaimo Ciklopais“ Puškinas vadina kaimo kalvius. Europos dirbiniai – vežimai, nepritaikyti Rusijos keliams.

¹⁵³ *Automedontas* – vežėjas ir Achilo kovos draugas Homero *Iliadoje*. Čia – prityręs vežėjas.

Nelaimei, Larina važiavo
Ne pašto, o savais arkliais, –
Ji veltui pinigų neleis, –
Ir mergina mūs nuobodžiavo
Septynias ištisas paras,
Kol vietoje jie atsiras.

XXXVI

Bet jau arti. Prieš juos žėruoja
Štai bonios lyg kaitra rausva,
Ir aukso kryžiais spinduliuoja
Baltai išmūryta Maskva.
Bičiuliai! o, kaip aš džiaugiasi,
Kai cerkvių, varpinių gražiausių
Ir rūmų pusratis puikus
Staiga iškilo priešais mus!
Kaip neramioj buity nuoširdžiai
Ir vienuoj mintim žavia
Dažnai minėdavau tave,
O Maskva... kiek čia ruso širdžiai
Susikaupia garse vienam!
Kiek daug primint jis gali jam!

XXXVII

Štai ąžuolais senais apaugo
Ten Petro rūmai. Jie rūsčiai
Neseną savo šlovę saugo.
Napoleonas gi tuščiai
Ant kelių Maskvą parklupdyti
Ir seno Kremliaus užvaldyti
Raktus svajojo, kai jisai
Apsvaigo nuo sėkmės visai:
Maskva, nuleidus galvą, nėjo
Pas jį nešt šventei dovanų,
Tik ugnį degančių gaisrų
Herojui nekantriam žadėjo.
Iš čia, gododamas godas,
Į rūsčias žvelgė jis liepsnas.¹⁵⁴

XXXVIII

Ilgam tu liudininkas liksi

* Palyginimas, paimtas iš K**, taip žinomo vaizduotės žaismingumu. K... pasakojo, jog kartą, būdamas pasiūstas kniaziaus Potiomkino kurjeriu pas imperatorienę, jis važiavęs taip greitai, kad jo špagos galas, išsikišęs iš vežimėlio, daužėsis į varstų stulpus kaip į statinių tvorą.

¹⁵⁴ Petro rūmai buvo netoli nuo įvažiavimo į Maskvą. 1812 m., žygio į Rusiją metu, Napoleonas sustojo čia, laukdamas, kad, atiduodama miestą, deputacija jam atneš Kremliaus raktus. Nesulaukęs deputacijos, jis įžengė į Maskvą, paliktą rusų armijos ir dalies gyventojų. Veikiai Maskvoje prasidėjo gaisrai, ir Napoleonas buvo priverstas miestą palikti.

Sunykusios šlovės, pilie!
Važiuok greičiau! Baltai ten blyksi
Stulpai prie užtvaros. Sudie!
Per Tverės gatvę duburiuotą
Tolyn mūs rogių nuvažiuota.
Ir mirga bobos ir daržai,
Drabužių krautuves, vaikai,
Liktarnos, rūmai ir kaimiečiai,
Aptiekos, trobos ir tvora,
Bulvarai, gatvė atvira,
Balkonai, sodai, buchariečiai¹⁵⁵,
Ant vartų liūtai ir arkliai,
Ant kryžių kuosų gi būriai.

XXXIX. XL

Jie šitaip vargo važinėjo
Gal apie porą valandų,
Bet laikas jau sustot atėjo
Pas Charitonjį¹⁵⁶ prie namų
Ties vartais skersgatvy. Atvyko
Pas tetą. Nuo džiovos ji nyko
Jau apie ketverius metus.
Kalmukas žilas jiems vartus,
Duris atvėrė, nematytai
Apdriskęs švarkas jo, švelniai
Ant nosies blizga akiniai.
Nuo sofos šaukia paguldyta
Kniažna, apsikabina jos,
Ir aidi šauksmas jų kalbos.

XLI

„Kniažna, mon ange!“ – Pachte! – „Alina!“
– Kas būt galvojęs? – „Kaip smagu!“
– Ilgam? – „Miela, brangi kuzina!“
– Prisėsk – iš tikro, kaip puiku!
Dievaž, lyg scena iš romano... –
„O čia mano dukra, Tatjana.“
– Ak, Tane! eikš gi pas mane –
Man rodos, klinedžiu aš sapne...
Atsimeni dar Grandisoną? –
„Kaip, Grandisoną?.. a, tasai!
Žinau. Bet kur dabar jisai?“
– Maskvoj gi jis, pas Simeoną¹⁵⁷;
Jis buvo per kūčias čionai:

¹⁵⁵ *Buchariečiai* – pirkliai iš Bucharos (šių dienų Uzbekistano) ir iš kitų Rusijos pietų ir rytų vietovių. Margais drabužiais jie kreipdavo į save maskviečių dėmesį.

¹⁵⁶ *Charitonjis* – šv. Charitonijaus cerkvė.

¹⁵⁷ *Mon ange* (tarti mon anž) (pranc.) – mano angele. *Pachte* (tarti Pašet) – Pasenka. *Simeonas* – šv. Simeono cerkvė.

Sūnus jo vedė nesenai.

XLII

Bet tas... paskiau pasikalbėsime.
Tiesa? su Tane važinėti
Per gimines visus pradėsime.
Deja, sunku jau man krutėti;
Vos kojas paveiku, o varge;
Bet iš kelionės jūs pavargę,
Jums pasilsėti būt smagu...
Krūtinė... ak, nebėr jėgų...
Sunku ne tik liūdėti vienvėji.
Ir džiaugtis man... labai sunku...
Jau niekam aš nebetinku...
Bjaurus gyvenimas senatvėj... –
Ir čia, nusilpusi visai,
Ji užsikosėjo sausai.

XLIII

Ligonio meilė, linksmas būvis
Tatjaną jaudino; bet jai
Vis nepatiko įkurtuvės, –
Minty senieji kambariai.
Unksmėj užuolaidų šilkinių
Nemiega ji, namus vis mini.
Kai skamba ankstyvi varpai,
Rytinio darbo pranašai,
Iš miego keltis reik, judėti.
Prie lango, sėdasi tyli.
Tamsa blankyn; negali ji
Laukų savųjų įžiūrėti:
Prieš ją tik kiemas, uždara
Arklidė, virtuvė, tvora.

XLIV

Ir štai kas dieną, kaip sumanė,
Per giminių visų pietus
Pristatinėt vežioja Tanę
Pas seneles ir senelius.
Iš tolo giminės atvyko –
Visur juos meiliai pasitiko, –
Vis vaišės, vis linksmi šauksmai:
„Išaugo Tanė! Ar senai
Prie krikšto aš tave nešiojau?
O aš ant rankų gi laikiau!
O aš gi už ausų tampiau!
Aš tau meduolį dovanojau!“

Senelės tvirtina balsu:
„Kaip lekia metai, iš tiesų.“

XLV

Be permainų jos išgyveno;
Senų jos laikos papročių:
Tetulę kniažną čia Eleną
Matai su tuliaus kykučiu;
Dar baltinas Lukerja Lvovna,
Meluoja vis Liubov Petrovna,
Ivan Petravičius šlykštus,
Semion Petravičius šykštus.
Vis Nikolavnos Pelagėjos
Finmušas – draugas gerasai,
Ir šuo, ir vyras tas patsai, –
Jis klubo nuoširdus gerbėjas,
Ramus jis, kurčias, net graudu,
Suvalgo, išgeria už du.

XLVI

Jų dukros Tanę glamonėja.
Šios jaunos gracijos Maskvos
Ją iš pradžių apžiūrinėja
Tyliai nuo kojų lig galvos;
Ir randa ją kažkokią keistą,
Provinciališkai apleistą,
Blyškiai atrodo ji, liesai,
Bet šiaip jau nebjauri visai;
Paskui jos pas save ją veda,
Draugauja, kaip pačios gamtos
Nurodyta, jai nuolatos
Pašiaušia plaukus pagal madą,
Ir jai dainuojamu balsu
Išduoda paslaptis visų,

XLVII

Ir pergales kitų ir savo,
Išdaigas, viltis ir sapnus.
Nekaltos kalbos kunkuliavo,
Lengvai apšmeiždamos kitus.
Už šitą čiauškesį reikėtų,
Kad ji ir joms atsimokėtų
Savos širdies slapta žinia.
Tačiau Tatjana kaip sapne
Jų net neklauso, lyg apkurto,
Nieks neišplėš iš jos širdies
Didžios, šventosios paslapties,

Brangiausio ašarų jos turto
Ir laimės, – tai laikys pati,
Ir to nesužinos kiti.

XLVIII

Įsiklausyt Tatjana geidžia
Į bendrą pokalbį visų:
Tačiau visi svetainėj skleidžia
Tokius niekus, kad net baisu;
Blanku čia viskas, abejinga:
Net kam apšmeižt gyvumo stinga;
Ir tuščioje, ir sausoje
Kalboj, šmeižte ar žinioje
Per ištisas paras nemoka
Čia sužibėt nauja mintis;
Nesuvirpės čionai širdis
Ar protas dėl išdaigos, juoko.
Net ir kvailystės nejučia
Juokingos nesutiksi čia!

XLIX

Į Tanę žiūri priekabingai
Archyviniai jaunuoliai¹⁵⁸ mūs,
Kalbų jiems apie ją nestinga –
Sprendimas jų nepalankus.
Kažkoks ten juokdarys liūdnasis
Joj sakės idealą rasiąs
Ir, atsistojęs pas duris,
Elegiją jai rengė jis.
O kartą Viazemskis¹⁵⁹ sėdėjo
Pas tetą nuobodžią su ja –
Ir jai patiko širdyje.
Prie jo Tatjaną pastebėjo
Senukas, ėmė taisinėt
Peruką, kažko klausinėt.

L

Bet kur audringa Melpomena,
Kauksmai kur aidi tęsiami,
Kur savo mantija plevena
Prieš šaltą, niūrią minią ji,
Kur snaudžia Talija ramiausiai,
Neklauso, kai jai ploja gausiai,
Kur Terpsichora¹⁶⁰ tik vieni

¹⁵⁸ *Archyviniai jaunuoliai* – jaunuomenė, tarnavusi Užsienių reikalų kolegijos archyvuose. Visus juos jungė domėjimasis vokiečių idealistine filosofija. Daugelį jų Puškinas pažinojo ir žiūrėjo į juos su draugiška ironija.

¹⁵⁹ *Kniazius Viazemskis* – poetas, Puškino draugas.

Žiūrovai stebisi jauni
(Juk ir anksčiau toks buvo metas
Ir man, o gal ir jums kartu),
Nekrypo damos lornetu
Į ją, taip pat žinovas retas
Pasukt žiūroną panorės
Iš ložės ar krėslų eilės.

LI

Ją atveža į subuvimą¹⁶¹.
Ankštumas, užesys, kaitra.
Ten žėri žvakės, groti ima,
Greit mirga už poros pora.
Lengvučiai rūbai mūsų damų.
Margumas chorų, panoramų,
Merginų pusratis puikus
Pritrenkia kaip matai jausmus.
Čia frantai rodo jžūlumą,
Ir liemenes, ir lornetus,
Husarai kartais čia paklius,
Atostogų patirs saldumą,
Pauš, pašiaus ir sužavės
Ir atgalios vėl išbildės.

LII

Naktis žvaigždžių puikių daug turi,
Gražuolių daugel Maskvoje.
Bet pilnatis už draugių būrį
Šviesesnė ten, žydrumoje.
O ta, kurios manoji lyra
Nenori drumsti sapno tyro,
Lyg pilnaties šviesa skaidri
Merginų, moterų būry.
Kaip kojom žemę ji paliečia
Su dangišku išdidumui!
Širdis jos koku švelnumu,
Pavargęs žvilgsnis jos kaip šviečia!..
Užteks, užteks: galvok blaivai,
Beprotis per ilgai buvai!

LIII

Kvatoja, linksi; nenurimo
Mozūras, valsas... Tarp tetų
Dviejų ji prie kolonos rymo,
Nieks neseka jos šiuo metu,

¹⁶⁰ *Melpomena* – graikų mitologijoje tragedijos mūza. *Talija* – komedijos mūza. *Terpsichora* – šokio mūza.

¹⁶¹ *Subuvimas* (Sobranje) – Maskvos bajorų klubas – patalpa, kurioje paprastai būdavo rengiami bajorų baliai.

Tatjana žiūri ir nemato;
Šio bruzdesio ji nesuprato;
Čia jai tvanku... svaja sava
Ji veržias, kur butis laisva,
Į kaimą, prie ramių sodiečių;
Kur upė liejasi šviesi,
Kur vieniša unksmė tamsi, –
Ten gėlės vėl, romanai kviečia,
Ir tamsios liepos vakare,
Kur buvo jis, vėl šaukia ją.

LIV

Jos mintys blaškėsi ir tolo;
Užmiršo žmones ir balius,
O akys rimto generolo,
Kur tik pažvelgs, už jos užklius.
Abi tetulės mirktelejo,
Alkūne Tanę stukterėjo,
Abidvi sušnibždėjo jai:
„Pažvelk į kairę, tik mikliai.“
– Į kairę? kur? o kas ten daros? –
„Kas ten bebūtų, tik pažvelk...
Matai – tenai, akis pakelk,
Ten, prieky, kur tasai husaras...
Nuėjo... grėžiasi jisai...“
– Tas generolas storasai? –

LV

Pasveikinkim dabar Tatjaną
Su josios pasisekimu,
Į šalį kreipkim kelią mano,
Nes, ką dainuoju, jau imu
Užmiršt... Čia pastebėti gaunu:
*Dainuoju aš bičiulį jauną
Su jojo išmone keista.
Palaimink ilgą darbą tą
O, tu, ramioji epo mūza!
Ramentą tvirtą man įteik,
Kad nenuklyščiau, kur nereik.
Užteks. Šalin metu šį triūsą!
Aš klasicizmui pagarbus:
Nors ir vėlai – pradžia jau bus.*

AŠTUNTASIS SKYRIUS

Fare thee well, and if for ever,
Still for ever, fare thee well.

I

Tada, kai soduose Licėjaus
Vos pirmą pumpurą skleidžiau,
Skačiau aš knygą Apulėjaus,
O Cicerono neskaičiau¹⁶³.
Anksti ties slėniais slaptingaisiais
Ir ties vandenimis skaidriaisiais
Mane aplankė mūza štai,
Kai gulbės klykavo aukštai.
Studento celė spinduliavo:
Ten mūzos buvo iškelta
Jaunystei nuostabi puota, –
Ji vaikiškus džiaugsmus dainavo,
Plazdėjimą širdies sapnų
Ir šlovę mūs tėvų senų.

II

Pasaulis ją šypsniu sutiko;
Sėkmė mum suteikė sparnus;
Deržavinas gi pasitiko
Ir laimino prieš mirtį mus¹⁶⁴.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

III

Išstatymo tik vieno klausė
Širdis mana – tiktai aistrų,
Jausmais minioj aš dalinausi,
Vedžiaus aš mūzą į puotų
Ir ginčų užesį audringą,
Nakties sargybiniams siaubingą;
Ir į beprotiškas puotas
Ji nešė dovanas savas,

¹⁶² Epigrafas paimtas iš Bairono *Poems of separation* (Eilėraščiai apie skyrybas) iš eilėraščio „Fare thee well“ pradžios.
Vertimas: Sudie! ir jeigu mes skiriamės amžinai, tai sudie amžinai.

¹⁶³ *Apulėjus* – romėnų II a. rašytojas, garsiojo romano *Auksinis asilas* (arba *Metamorfozės*) autorius. *Ciceronas* – I a. prieš m. e. romėnų rašytojas ir valstybės veikėjas; jo kalbos būdavo studijuojamos, mokantis lotynų kalbos ir retorikos meno.

¹⁶⁴ Čia kalbama apie egzaminus licėjuje 1815 m. sausio 8 d., kurie vyko dalyvaujant garsiajam tų laikų poetui Deržavinui (1743–1816). Puškinas per egzaminus deklamavo savo eilėraštį „Atsiminimai iš Carskoje Selo“ ir susilaukė karšto Deržavino pagyrimo.

Linksmi ji kaip bakchantė¹⁶⁵ žaidė.
Svečiams dainavo gerdama,
Jaunuomenė gi svaigdama
Jai meilinosi, paskui skraidė –
Ir tarp draugų aš didžiavaus,
Kad mano draugė už ir siaus.

IV

Jų sąjungą palikt reikėjo,
Tolyn aš bėgau... paskui – ji.
Kaip mūza man dažnai mokėjo
Kelione saldinti, meili,
Užburta pasaka miglota!
Ir per Kaukazą aš uolotą,
Lyg su Lenora¹⁶⁶, šviesoje
Mėnulio, skrisdavau su ja
Ant žirgo! Krantuose Tauridės
Klausyt ji vedė nuolatos
Mane nakčia bangų bylos,
Netylančiosios Nereidės¹⁶⁷,
Kūrėjui himnų prakilnių
Ir choro amžino vilnių.

V

Užmiršus sostinės toliosios
Žibėjimą, minias, puotas,
Laukuos Moldavijos liūdnosios
Klajoklių mėgsta ji tautas,
Ne vieną lanko palapinę
Ir čia išvirsta į laukinę,
Užmiršta kalbą ji dievų¹⁶⁸
Dėl įstabių, skurdžių kalbų,
Patraukt ją stepių dainos gali...
Aplink pakito viskas tuoj:
Ir mano sodo žalumoj
Jau rodos apskrities panelė,
Liūdnu žvilgsniu, švelnia ranka.
Kurioj prancūziška knyga.

VI

Dabar į pokylį* rinktinį

¹⁶⁵ *Bakchantė* – senovės Graikijoje Bakcho, vyno ir vaisingumo dievo, vaidilutė ir garbintoja. Šventės Bakcho garbei pasižymėdavo nepažabotu ir net nepadoriu linksmumu.

¹⁶⁶ *Lenora* – vokiečių poeto Bürgerio (1747–1794) baladės veikėja. Šioje baladėje aprašoma, kaip Lenora lekia raita su savo negyvu jaunikiu (yra rusiškas Žukovskio vertimas).

¹⁶⁷ *Nereidė* – graikų mitologijoje – jūrų dievybė.

¹⁶⁸ Dievų kalba klasikinėje literatūroje būdavo vadinama poezijos kalba.

* *Rout*, vakarinis pobūvis be šokių, iš tikrųjų reiškia minią.

Aš mūžą pirmąkart imu;
Žiūriu į grožį jos laukinį
Su pavydžiu nedrąsumu.
Glaudžioj minioj aristokratų,
Kariškių frantų, diplomatų
Ir damų nardo jį kukli;
Tyliai prisėdo, žiūri jį
Ir ankštuma triukšminga grožis,
Kalbom ir rūbais išdidžiais,
Lėtai atėjusiais svečiais,
Kur šeimininkės spindi grožis,
Tamsiaisiais rėmais vyrų mūs.
Kuriems paveikslais damos bus.

VII

Kalbų oligarchinių¹⁶⁹ tinka
Grakštus, svarus jai derinys,
Šalta ramybė iškilminga
Ir laipsnių, metų mišinys.
Bet kas ten, tarp minios rinktinės,
Niūrus toks stovi, nusiminęs?
Ir švysčioja veidai prieš jį,
Lyg šmėklos įkyriam būry.
Visiems atrodo svetimiausiai.
Ko reik jam? Splynas ar keista
Puikybė žymi veidą tą?
Gal tai Eugenijus? Tikriausiai.
Nejaugi?.. Taip, tai jis tenai. –
– Kada atvyko jis čionai?

VIII

Toks pat jis, ar nurimti ryžos?
Keistuolį gal vaidina vis?
Sakykit, koks jisai sugrįžęs?
Ką mums dabar parodys jis?
Kas bus jisai? Galbūt Melmotas,
Kosmopolitas, patriotas,
Haroldas, kvakeris¹⁷⁰, ar ką,
O gal su kauke davatka
Arba vyrukas iš šauniųjų,
Kaip jūs ar aš, kaip mes visi?
Laikykite tai dėmesy:
Nemėgsta nieks madų senųjų.
Pridūmė jis akis, ar ne?
– Pažįstat jį? – Ir taip, ir ne.

¹⁶⁹ *Oligarchija* (graik.) – nedidelės grupės valdžia. *Oligarchinės kalbos* – nedidelio, rinktinio svečių ratelio kalbos.

¹⁷⁰ *Kvakeriai* – angliška religinė sekta; jos nariai nepripažindavo oficialiosios valstybinės tikybos, bažnyčios, dvasininkų ir t. t. ir tikėjo tik savo betarpišku santykiavimu su Dievu.

IX

– Kodėl gi jūs atsiliepiamas
Toks apie jį nepalankus?
Dėl to gal, kad kiekvienas imas
Triukšmingai spręst apie visus,
Kad gali šėlstanti jaunystė
Niekingą egoizmą drįsti
Prajuokinti arba įžeist,
Kad protas mėgsta laisvėj žaist,
Kad mes labai dažnai per darbus
Palaikom tai, kas tēr šneka,
Ar kad paikybě taip menka,
Ar kad niekai rimtuoliams svarbūs,
Vidutinybě gi viena
Mums ne keista, priimtina?

X

Laimingas, kas jaunystėj liko
Dar jaunas, kas laiku supras
Išsirpt, iškęsti kam pavyko
Gyvatos šaltį ir audras,
Ir kas keistų sapnų nemėgo,
Ir nuo minios tolyn nebėgo,
Kas metų dvidešimt sulauks
Ir frantas bus – tolyn nuplauks,
O trisdešimt – kas ves pelningai,
Senatvėj neturės skolų;
Kas laipsnių, garso, pinigų
Sulaukt galės ramiai, laimingai,
Ką ilgus paminės metus:
N. N. – tai nuostabus žmogus.

XI

Bet liūdna, kad jaunystę davė
Likimas veltui neramus,
Kad nuolat buvom ją apgavę,
Kad nuolat ji apvylė mus:
Kad mūs geriausieji troškimai
Ir jaunumės gyvi siekimai
Supuvo skridime dienų,
Kaip lapai tarp purvų drėgnų.
Juk nepakenčiama lankyti,
Nebaigiamuos pietuos sėdėt,
Lyg apeigon butin žiūrėt,
Mandagią, dorą minią vytis,
Kai neturi su ja bendrų

Minčių, aistrų nei pažiūrų.

XII

Bjauru, kai ginčai paaštrėja,
Ir tu darais jų taikinys,
O tarp gudruolių išgarsėji
Tu kaip keistuolis, veidmainys,
Arba pamišėlis liūdnasis,
Ar išgama šėtoniškasis,
Ar mano Demonas niūrus¹⁷¹.
Oneginas (tai žinot jūs),
Duelyje nukovęs draugą,
Jau metų dvidešimt šeštų
Sulaukęs be darbų rimtų,
Dar dykinėjimą vis saugo,
Žmonos neturi, reikalų,
Tarnybos nei kitų galų.

XIII

Ir apėmė jį neramumas
Bei noras, kaitaliot vietas
(Kankinantis gan ypatumas, –
Tą kryžių renkas ne bet kas).
Paliko savo kaimą, rūmą,
Miškų ir dirvų vienišumą, –
Šešėlis kruvinas jam čia
Vaidenos dieną ir nakčia, –
Be tikslo ėmė jis keliauti,
Tuos pat patirdamas jausmus;
Kaip visa kam pasauly mūs,
Kelionėms nuobodį jis jautė;
Kaip Čackis, grįžo jis, ir štai
Iš laivo baliuj, kaip matai.

XIV

Bet salėj žmonės sujudėjo,
Nubėgo kuždesys duslus...
Dama prie šeimininkėsėjo
Ir generolas iškilnus.
Ji neturėjo nei skubrumo,
Nei šalčio, nei kalbos tarškumo,
Nei žvilgsnio įžūlaus žmonėms,
Nei pastangų patikt visiems,
Nei maivymosi net mažiausio,
Nei noro sekti tą ar tą...

¹⁷¹ „Demonas“ – garsusis Puškino eilėraštis (1823 m), kuriame jisai, jo paties žodžiais, norėjęs pavaizduoti neigimo ir abejonės dvasią, kylančią jauname prote.

Rami ji buvo, paprasta.
Ji rodės kopija puikiausia
*Du comme il faut...*¹⁷² (Šiškovai¹⁷³, tu
Atleisk, – kaip verst, nesuprantu.)

XV

Prie jos prieiti damos stengias,
Senutės šypsos jai sykiu,
O vyrai kuo žemiau jai lenkias
Ir gauda žvilgsnį jos akių;
Tyliai per salę mergužėlės
Pro ją praeina; ir iškėlęs
Mūs generolas už visus
Aukščiau ir nosj, ir pečius.
Gal gražuole nieks negalėtų
Jos pavadint; bet lig galvos
Nuo kojų nieks nesugalvos
Surast joje, ką sugebėtų
Vadinti *vulgar*¹⁷⁴ žodeliu
Net Londonas... (Aš negaliu...

XVI

Labai aš mėgstu šitą žodj,
Bet kaip išverst, neišmanau:
Jisai mums naujas pasirodė,
Vargu kas gerbs jį, kiek žinau.
Jis tiktų gal prie epigramos...)
Bet aš grįžtu prie mūsų damos.
Laisva ir nuostabiai meili,
Dabar prie stalo sėdi ji
Drauge su Voronskaja Nina,
Šia Kleopatra¹⁷⁵ nuo krantų
Nevos: sutiksite kartu,
Kad Nina savąją kaimynę
Užtemdyt neįstengs didžiu
Žavingu marmuro grožiu.

XVII

„Kažin? – Eugenijus galvoja: –
Nejaugi ji?.. Bet ne... Tikrai...
Kur ta sodyba užmirštoji...“
Ir jis lornetą įžūliai
Nukreipia vis kas valandėlę

¹⁷² *Du comme il faut* (pranc.) – kaip reikiant, gero tono, gero skonio, pridermus.

¹⁷³ A. S. Šiškovas (1754–1841) – *Pastabų apie naują ir senąją rusų kalbos stilių* (1803 m.) autorius, svetimybų rusų kalboje priešas.

¹⁷⁴ *Vulgar* (angl.) – vulgarumas, neskoningumas.

¹⁷⁵ *Kleopatra* – Egipto karalienė (I a. m. e.), garsėjusi savo grožiu ir meilės nuotykiams.

Į tą, kuri neaiškiai kėlė
Jam bruožus užmirštus išsyk.
„Kas toji, kniaziau, pasakyk,
Su pasiuntiniu kur ispanų
Ten kalbas – ta, su beretu
Raudonu? Ar matai ją tu?“
Atsako tas herojui mano:
– Čia nebuvai turbūt senai.
Tave aš pristatysiu jai. –

XVIII

„Bet kas ji?“ – Oi žmona manoji. –
„Tu vedęs? Ar seniai?“ – Dveji
Jau metai. – „Ką? To nežinojau.“
– Gi Lariną. – „Tatjaną?“ – Ji!
Pažįsti? – „Aš kaimynas jujų.“
– Tai einami – kniazius iš tikrųjų
Jį žmonai veda ir draugu
Pristato be kalbų ilgų.
Ji žiūri... Nors gal suvirpėjo,
Galbūt ji pritrenkta rimtai,
Nustebinta nepaprastai,
Tačiau nė kiek nepakitėjo:
Tas pats išliko tonas jai,
Ji linkterėjo jam tyliai.

XIX

Dievaž! ne tik jai neparaudę
Skruostai, ir neišblyško ji...
Jinai net lūpų nesuspaudė;
Net antakiai nepakelti.
Nors jis ją sekė atsidėjęs,
Bet rast joje nebūt galėjęs
Jis nė vienos senos žymės.
Su ja kalbėti, rods, pradės.
Bet ne, negali. Ji paklausė,
Iš kur jis, ar seniai čionai,
Gal buvo jų kraštuos – tenai?
Į vyrą akys apsiblausę
Nukrypsta; eina ji iš čia...
Ir jis sustingsta nejučia.

XX

Nejaugi ta pati Tatjana,
Kuriai jisai vienumoje,
Dar pradžioje šio mūsų romano,
Provincijoj tolimoje,

Kadais pamokslą drožė savo,
Kai jį doros aistra pagavo, –
Ta, nuo kurios jis laišką vis
Dar laiko, kur pati širdis
Laisvai taip, atvirai kalbėjo –
Mergytė ši?.. gal sapnas tai?
Mergytė ši, kurią jisai
Paniekinti tada galėjo,
Dabar su juo nejaugi ji
Ir abejinga, ir drąsi?

XXI

Ankštam raute palieka žmones,
Paniuręs vyksta jis namo:
Ir graudžios nuostabios svajonės
Sudrumščia vėlų sapną jo.
Nubudo; kniazius laišką rašo
Ir nuolankiai atvykt jį prašo
Į vakarą. „Pas ją! Tenai!
O Dieve! Būsiu būtinai!“
Mandagų atsaką tēplioja.
Kas jam? Kokiam keistam sapne
Jisai? Kas juda ten, dugne
Jo sielos, jo širdy šaltojoj?
Tuštybė? gal jaunystės tai
Vėl meilė grįžta nelauktai?

XXII

Herojus valandas skaičiuoja,
Vėl laukia, kol diena praeis.
Bet dešimt jau; jis išvažiuoja,
Jis lekia; stoja ties namais,
Virpėdamas vidun įeina;
Tatjaną vieną jis užaina
Ir keletą minučių gal
Jie sėdi dviese. Net negal
Oneginas nė žodžio tarti.
Jis vos atsako jai niūrus,
Toks susimąstęs, nevikrus.
Tos pat minties jis jaučia kartį.
Jis žiūri atkakliai, o ji
Laisva sau sėdi ir rami.

XXIII

Ateina vyras. Jis nutraukia

Šį nemalonų tête-à-tête¹⁷⁶;
Atsimena draugai nelaukę,
Kaip teko užt jiem, dykinėt.
Jie juokiasi. Svečiai įžengia.
Pagyvint pokalbį įstengia
Piktumo jie rupia druska;
Prieš šeimininkę čia staiga
Sužybsi pokalbiai lengvučiai,
Be maivymos, nutraukia juos
Skambėjimas rimtos kalbos,
Be amžinų tiesų niekučiai, –
Jie savo gyvumu visu
Negąsdins niekieno ausų.

XXIV

Bet sostinės čia žiedas buvo,
Diduomenės, madų žvitrių,
Veidai, kurie visur pakliuvo,
Ir minios būtinų kvailių;
Senovės damos išsilikę,
Su kykais, rožėmis, įpykę;
Merginos kelios buvo čia –
Jos nesišypso nė slapčia;
Pasiuntinys, kuris kalbėjo
Tik tai valstybės reikalais;
Su iškvėpintais ir žilais
Plaukais senelis; jis gebėjo
Gan subtiliai pasišaipyt:
Dabar juokinga to klausyt.

XXV

Godus gan epigramoms ponas
Čia buvo; suraukta kakta:
Jam nepatiko vyrų tonas,
Ir persaldinta arbata,
Romano svarstomo tamsumas,
Ir damų kai kurių lėkštumas,
Žurnalų melas – negerai,
Žmona, ir sniegas, ir karai.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

¹⁷⁶ *Tête-à-tête* (pranc.) – pokalbis dviese, „prie keturių akių“.

XXVI

Prolasovas čia, išgarsinęs
Plačiai savo niekšingumus,
Visuos albumuos sugadinęs,
St. Pristai¹⁷⁷, tavo pieštukus;
Diktatorius prie durų kitas,
Lyg iš žurnalo nutapytas,
Lyg cherubinas per verbas,
Romus toks, rausvas, nekalbąs;
Akiplėša atsitiktinis,
Išsikrakmolijęs apščiai,
Net šypsosi visi svečiai
Dėl jo laikysenos rinktinės,
Smerkimą bendrą jam visi
Tyliam išreiškia žvelgesy.

XXVII

Tačiau Eugenijus domėjos
Tiktai Tatjana vakare,
Ne ta, kur buvo jį mylėjus,
Baikščia, kuklia, – tiktai tauria
Kniaginia, nors ir abejinga,
Dievaite prabangia, didinga
Puošnios, karališkos Nevos.
O, žmonės! jūs visi Ievos,
Mūs pramotės, man menat būdą:
Ką turim, mūs netraukia tai;
Žaltys vilioja mus, matai,
Ir ties medžiu slaptingu žudo:
Jei vaisius uždraustas ne jūs,
Jums rojus rojumi nebus.

XXVIII

Bet kaip Tatjana pakitėjo!
Stipri ji savo vaidmeny!
Kaip greit įprasti sugebėjo
Prie šios kebliosios būklės ji!
Kas išdidžioj, nerūpestingoj
Valdovėj salių drįs aistringai
Ieškot mergaitės nekaltos?
Bet jaudino jis širdį jos!
Ji apie jį naktim galvojo;
Kol dar Morfėjus¹⁷⁸ neatskris,
Į mėnesį pakels akis

¹⁷⁷ St. Pristas, Emanuelas Karlovičius (1806–1828) – leibhusaras, talentingas karikatūristas, savo karikatūras piešdavęs aukštosios visuomenės damų albumuose.

¹⁷⁸ Morfėjus – graikų mitologijoje – miego dievas.

Pavargusias, ir ilgis jojo,
Ir mąsto – būdą gal suras
Nubaigt su juo buities dienas!

XXIX

Kiekvienas amžius meilei lenkias;
Bet jei širdis jauna, tyra,
Tai meilės polėkiai ją stengias
Gaivint, tartum laukus audra;
Aistrų lietuj jie skaitūs virsta,
Ir atsinaujina, ir sirpsta –
Buitis galinga greit atsiųs
Sodriuosius žiedus ir vaisius.
Tačiau vėlyvas, nevaisingas
Tas amžius, kai tiktai žymė
Liks to, ką davė jaunumė;
Taip vėtros rudenio audringos
Paverčia balomis laukus,
Aplink nunuogina miškus.

XXX

Eugenijus, be abejonės,
Lyg vaikas myli ją, deja!
Jo meilės, ilgesio svajonės
Ir dieną, ir nakčia pas ją.
Negirdi balso jis vidinio,
Prie josios priebučio stiklinio
Kasdien sustoja pas duris;
Ją vaikos lyg šešėlis jis;
Laimingas, jei jos petį gali
Apsiaust papurusia boa
Arba karštai paliest ranka
Jos ranką, ar praskirti baliuj
Prieš ją livrėjas mandagiai,
Ar nosinę pakelti jai.

XXXI

Bet jo jinai nepastebėjo,
Kad ir kažin kaip stengės jis.
Laisvai namie priiminėjo,
Svečiuos jam tars žodžius kelis,
O kartais linkterės ramiausiai
Ar nepakels akių galiausiai:
Nemėgsta koketuot ji tuoj –
Diduomenėj tai ne madoj.
Oneginas net blykšti ima:
Nemato ar negaili ji;

Jis nyksta; juk džiova gali
Susirgt per tokį nuliūdimą.
Į gydomuosius šaltinius
Jį daktarai jau greit išsiųs.

XXXII

Ne, jis nevyks ten; netgi mano,
Kad protėvius greit pamatys;
Bet visa tai Tatjanai mano
Nerūpi (jų tokia lytis);
Jis atkaklus, dar viltį turi,
Jis tikisi dar, laukia, žiūri;
Ligonis, silpstančia ranka
Drąsiau už sveikąjį staiga
Parašo laišką jis aistringą.
Nors laiškuose jis iš esmės
Nematė visiškai prasmės,
Bet širdį jo kančia audringa,
Matyt, sujudino giliai.
Jo laišką perduodu tiksliai.

EUGENJIAUS LAIŠKAS TATJANAI

Aš viską numatau: gal jus
Įžeis slaptos atidengimas,
Ir panieką jūs pažvelgimas
Išreikš rūstus ir išdidus!
Ko noriu? širdį atdaryti
Kodėl prieš jus geidžiu rimtai?
Gal aš vien tik pasišaipyti
Suteiksiu progą jums piktai!

Kadais netyčia jus suėjęs,
Jūs sieloj ugnį pastebėjęs,
Ja patikėti nediršau:
Aš įpročius valdyt turėjau;
Ir atsakyti nenorėjau
Niekingosios aš laisvės sau.
Dar viena skyrė mūsų sielą...
Tai Lenskio nelemta mirtis...
Nuo visa to, kas širdžiai miela,
Tada atplyšo man širdis;
Visiems aš svetimas, atskilęs,
Galvojau: laisvės žavesiai
Atstos man laimę. Kaip žiauriai
Aš nubaustas ir apsvylęs!

Ne, nuolatos regėti jus,
Visur, visur tik jums tarnauti,

Jūs lūpų šypsni ir žvilgsnius
Meilingai akimis sugauti,
Klausyti, širdimi suprast
Žavingą jūsų tobulybę,
Kančioj prieš jus išblykšt, užgest,
Apmirt... štai laimė ir gėrybė!

Bet to nėra: aš visada
Dėl jūs visur blaškaus, klajoju;
Brangi diena man, valanda:
Aš ilgesy tuščiam eikvoju
Dar likusias dienas buities.
Jos man apkarto jau išties.
Gyvent man liko tik truputį;
Lemtis gyvybę greit nuneš,
Turiu iš ryto tikras būti,
Kad dieną jus regėsiu aš...

Bijausi, kad malda ramioji, –
Jūs griežtas žvilgsnis įžiūrės, –
Tėr paslėpta klasta gudrioji,
Ir priekaištaut piktai pradės.
Jei jūs žinotumėt, kaip reikia
Kęst troškulį man širdyje,
Liepsnoti – ir raminti veikiai
Protu šią ugnį kraujuje;
Ir geisti jums kelius apglėbti,
Prie jūsų kojų su rauda
Parpulti, nieko nebeslėpti,
Kas tik glūdės širdy tada,
Šaltai tuo tarpu suvaldyti
Ir savo kalbą, ir žvilgsnius,
Ramiausiai sau kalbėt prie jūs,
Akim ramiausiom jus matyti!..

Bet taip tebus: aš pats daugiau
Nebeturiu jėgų kovoti;
Ryžtuos jūs valiai atsiduoti
Ir lemčiai savo pagaliau.

XXXIII

Nėr atsako. Rašyt vėl ima:
Į laiškus neatsako ji.
Važiuoja jis į subuvimą.
Vos tik įėjo... išdidi,
Rūsti nemato jo, nors žiūri;
Nė žodžio, lyg ją kas užbūrė.
Atrodo šalčio apsiausta
Ir apmaudo ji apimta.

Koks kietas lūpų suspaudimas!
Oneginas įsmeigęs vis
Į ją aštrias savo akis:
Užuojauta kur, sumišimas?
Nėra! Kur ašarų dėmė?..
Veide tik kartėlio žymė...

XXXIV

O gal slapta ją ima baimė,
Kad vyrui ir žmonėms staigiai
Tuoju viskas paaiškės savaime...
Oneginas juk žino tai.
Vilties nėra! Išvykti reikia –
Jis savo beprotybę keikia;
Joje nugrimzdęs jau visai,
Visus vėl pameta jisai.
Ramiam kabinete savajam
Atsiminė, kada tikra
Jį vijosi žiauri chandra
Šiame pasauly triukšmingajam,
Už sprando čiupo pagaliau,
Į kampą grūdo kuo giliau.

XXXV

Jis vėl skaityt pajuto norą.
Jis skaitė Giboną, Ruso,
Manzonį, Herderį, Šamforą,
Madam de Stal, Biša, Tiso,
Daug skaitė skeptiškojo Belio,
Kūrybą visą Fontenelio¹⁷⁹,
O kartais, būdavo, dar jis
Kai ką mūsiškių paskaitys:
Kur nuolat moko prisispyrę –
Alamanachus ir žurnalus,
Kurie mane dabar išplūs,
Anksčiau puikiausius man paskyrę
Madrigalus gana dažnai:
*E sempre bene*¹⁸⁰, o draugai!

XXXVI

Ir ką? Nors akys knygon sminga,
Jo mintys skraido tolumoju;

¹⁷⁹ *Gibonas* – XVIII a. anglų istorikas. *Manzonis* – XIX a. italų poetas ir romanistas. *Herderis* – XVIII a. vokiečių filosofas, poetas ir kritikas. *Šamforas* – įžymus Prancūzų didžiosios revoliucijos epochos publicistas. *Madam de Stal* – XIX a. prancūzų romanistė. *Biša* – žinomas prancūzų gydytojas, anatomijos ir fiziologijos veikalų autorius. *Tiso* – žinomas prancūzų gydytojas, mokslinių veikalų autorius. *Beilis*, *Pjeras* – XVIII a. antrosios pusės prancūzų rašytojas ir mintytojas. *Fontenelis* – XVIII a. prancūzų rašytojas.

¹⁸⁰ *E sempre bene* (ital.) – Na, ką gi, ir puiku!

Ir liūdesys, svaja graudinga
Jam telkias sielos gilumoj.
Jis dvasios akimis žžiūri,
Kas tarp eilučių būti turi –
Kiti tai žodžiai. Ten jisai
Dabar nuskendęs ištisai.
Slapti tai buvo padavimai
Meilios širdingos praeities
Ir padriki sapnai širdies.
Grasinimai, keisti spėjimai,
Niekeliai pasakos ilgos,
Laiškai mergaitės nekaltos.

XXXVII

Jį ima pamažu liūliuoti
Ramybė jausmo ir sapnų,
Ir žaidžia priešais jį vaizduotė
Margai žvitriu faraonu¹⁸¹,
Ir mato tirpstantį jis sniegą,
Jame ramiai jaunuolis miega,
Lyg būtų jam gili naktis.
Na, ką? Nudėtas! girdi jis.
Vėl mato priešus jis vylingus,
Šmeižėjus ir piktus bailius,
Viliotojų jaunų būrius,
Ir bičiulius žemus, niekingus.
Ir kaimiškus namus – tyli
Prie lango sėdi ji... tik ji!..

XXXVIII

Ir visa tai jį taip pakirto, –
Vos neišėjo iš galvos
Ar poetu vos nepavirto.
Tai bent turėtume naudos!
Tikrai: per jėgą magnetizmo¹⁸²
Eilių kūrimo mechanizmo
Vos neįvaldė atkaklus
Šis mokinys pakrikęs mūs.
Koks panašus jis į poetą
Darydavos, kai ant kėdės
Prieš liepsną, būdavo, sėdės,
Burkuos sau vienas: *Benedetta*
Ar *Idol mio*¹⁸³ ir jmes
Ugnin žurnalą ar šliures.

¹⁸¹ *Faraonas* – azartinis lošimas kortomis, kurio metu vienas lošikas mėto kortas į dešinę ir į kairę. „Vaizduotė žaidžia faraonu“ – t. y. vaizdai joje greitai kinta, kaip kortos lošiant faraoną.

¹⁸² *Magnetizmas* – tais laikais reiškė hipnotizmą, hipnozę, įtaigą.

¹⁸³ „*Benedetta*“ ir „*Idol mio*“ – tais laikais dviejų populiarių itališkų dainelių pradedamieji žodžiai.

XXXIX

Ir bėgo dienos; oras šilo;
Jau šalčiai baigėsi žiemos;
Į poetus jis neiškilo,
Nenumirė ir iš galvos
Neišsikraustė. Atsigavo
Pavasarij. Palieka savo
Jau kambarius, kur lyg švilplys
Praleido visą žiemą jis,
Už dvigubų langų įlindęs,
Ir šviesų rytą ties Neva
Jis skrieja rogėmis. Melsva
Liepsna jau ledas čia suspindės,
Sniegai lauke, jau purvini,
Nutirpsta. Kurgi tekini

XL

Arkliai jį neša? Tai numano
Visi; neapsirikot jūs:
Jis atidūmė pas Tatjaną,
Keistuolis mūsų nekantrus.
Į prieškambarį žengia šitas
Numirėlis dar nematytas.
Nė dvasios. Salėn jis: ir čia
Nėr nieko. Veria nejučia
Duris. Nustemba, atsišlieja.
Kniaginia ten vienui viena,
Nesusitvarkiusi, liūdna,
Kažkokį skaito laišką, lieja
Ji ašaras graudžias klanais,
Parėmus skruostus sau delnais.

XLI

Kas jos kančių būt nejmanęs
Iš karto išskaityt veide?
Kas mūsų Tanės, vargšės Tanės
Liūdnam kniaginės atvaizde
Neatpažintų! Ir jis krinta
Prie kojų širdžia iškankinta;
Ji sudreba dabar tyli,
Be pykčio pažvelgia į jį, –
Be nuostabos... Jai aiški buvo
Liguistų, gęstančių akių
Malda ir priekaištas sykiu.
Atgijo vėl, kas, rodos, žuvo
Joje – svajonė ir širdis,

Kukli mergautinė butis.

XLII

Ji jo atsikeliant nelaukia,
Herjų seka akys jos,
Nuo lūpų jo neatitraukia
Ji savo rankos nejudrios...
Ir ką gi ji dabar svajoja?
Praeina valanda tylioji,
Ir sako ji balsu jautriu:
„Prašau jus, stokit. Aš turiu
Jums atvirai pasisakyti.
Oneginai, ar menat jūs,
Kada sode, alėjoj, mus
Likimas suvedė, matyti, –
Klausiaus aš jūs lyg nebylė.
Atėjo man dabar eilė.

XLIII

Oneginai, tada jaunesnė,
Gražesnė, rodos, aš buvau,
Ir meilė buvo jums karštesnė...
Ir ką širdy jūs suradau?
Koksai atsakymas? rūstybė.
Tiesa? Juk jum ne naujenybė
Mergaitės meilė nekalta?
Dabar net – Dieve! – žvilgsnį tą
Ir tą pamokslą atsiminus,
Man stingsta kraujas. Iš tiesų,
Nekaltas jūs: nors tai baisu,
Kilnus jūs buvote kaimynas,
Pasielgėt labai rimtai...
Giliai dėkoju jums už tai.

XLIV

Tada juk, vienišajam kaime,
Nuo paskalų tolimame,
Nepatikau jums... Kam, nelaime,
Sekiojate dabar mane?
Kodėl jums tai smagumą teikia?
Gal kad diduomenėje reikia
Dažnai man rodytis dabar;
Kad aš garsi, turtinga dar;
Kad mūšiuos sužalojo vyrą;
Kad rūmuos esam gerbiami?
O gal dėl to, kad nerami
Minia man plėštų vardą tyrą,

Ir jums manoji nešlovė
Būt abejotina garbė?

XLV

Verkiu aš... Jeigu Tanę jauną
Lig šiolei atmenate jūs,
Manęs, žinokit, neužgauna
Šalti jūs žodžiai ir aštrus
Plūdimas; jeigu tik galėčiau,
Aš vertint visa tai norėčiau
Aukščiau už ašaras, aistras
Ir laiškus. Gerbėt juk giedras
Svajas ir manąją jaunystę,
Gailėjotės manęs slapčia...
Dabar gi! – kas jus vedė čia
Prie mano kojų? tik menkystė!
Su jūs širdim ir jūs protu
Kaip vergui būt, nesuprantu.

XLVI

Oneginai, man šis puošnumas,
Nubodusi buities žaismė,
Ir vakarai, madingas rūmas,
Pasaulio sūkury sėkmė, –
Kas visa tai? Širdis suprato,
Kad aš šį tvaiką maskarado,
Šį triukšmą, spindesį, rūbus
Lengvai iškeisčiau į laukus,
Lentyną knygų, tamsų sodą,
Į tas vietas, kur iš arčiau
Aš pirmąkart jus pamačiau,
Į tylumą kapų vienodą,
Kur kryžius, žalumoj viena
Nešiotė ilsisi mana...

XLVII

Galėjo laimė mūs nežūti,
Ji buvo taip arti!.. Seniai
Lemtis jau išspręsta. Gal būti,
Pasielgiau neatsargiai:
Su ašarom mane maldavo
Mama, ir abejingai savo
Turėjau dalią aš sutikt...
Aš ištekėjau. Jūs palikt,
Prašau, mane privalot veikia;
Žinau aš: jūsų juk širdy
Yra garbė tauri, didi.

Aš jus myliu (kam slėpti reikia?),
Bet aš atiduota kitam;
Ištikima vien būsiu jam.“

XLVIII

Išėjo. Ir herojus liko.
Lyg žaibo trenktas stovi jis.
Kokioj jausmų audroj pranyko
Dabar jo mylinti širdis!
Staiga pentinai sužvangėjo,
Tatjanos vyras ten jėjo, –
Skaitytojau, herojų čia
Dabar palikim nejučia,
Šį mirksnį liūdną, nematyta, –
Visam jau laikui... Jo buity
Užtektinai sekiojom jį
Visais keliais. Valio! Viens kitą
Pasveikinkime pas krantus!
Jau laikas baigt – kas bus, tas bus!

XLIX

Skaitytojau, – ar tu man virtęs
Draugu ar priešu gal piktu, –
Aš kaip bičiulis noriu skirtis
Su tavimi. Sudie! Ar tu
Tarp posmų šių nerūpestingų
Ieškosi nuotykių audringų,
Tylios ramybės po darbų,
Ar sąmojo, vaizdų gyvų,
Arba gramatinių klaidelių,
Duok Dieve tau surast lengvai
Svajonei, poilsiui čionai,
Žurnalų rietenoms krislelį,
Kas tau galėtų tikti dar.
Sudie, mes skiriamės dabar!

L

Sudie, kelionės drauge keistas
Ir ideale manasai¹⁸⁴,
Ir darbe gyvas, neapleistas,
Nors mažas. Su jumis ašai
Jaučiau, ko gali geist poetas:
Saldžios draugystės sužavėtas,
Tarp vėtrų buitį užmiršau.
Ir daug dienų praskrido jau,

¹⁸⁴ *Kelionės draugas keistas* – Eugenijus, *idealas manasai* – Tatjana.

Kai pirmąkart jauna Tatjana,
Oneginas blankiam sapne
Staiga iškilo prieš mane
Laisvojoj toluoj romano, –
Ir magiškame kristale¹⁸⁵
Neaiški buvo jų dalia.

LI

Bet tie, kuriems posmus aukojau
Aš draugiškam būry tada...
Vienų nebėr, kiti klajoja,
Kaip sakė Sadi¹⁸⁶ kažkada.
Oneginas be jų tapytas.
O ta, pagal kurią darytas
Tatjanos vaizdas mylimos...
Daug nunešta buities žiaurios!
Laimingas, kas anksti įmano
Palikti buitį, kas taurės
Išgert lig dugno nesuspės,
Nebaigs skaityti jos romano,
Kas ją mokės palikt lengvai,
Kaip aš Oneginą, draugai.

Pabaiga

Iš rusų kalbos vertė Antanas Venclova

Aleksandras Puškinas, *Raštai*, t. 3, Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1955, p. 5–198, 316–331.

¹⁸⁵ *Magiškas kristalas* – stiklinis buriamasis rutulys; būrikai žiūrėdavo pro jį, norėdami pamatyti savo likimą.

¹⁸⁶ *Sadi* (Saadi) – XIII a. tadžikų ir persų poetas.